

Nordiska rådets svenska delegations berättelse om verksamheten under 2009

Sammanfattning

Nordiska rådets svenska delegation får härmed överlämna bifogade berättelse om sin verksamhet under 2009. Berättelsen innehåller en redogörelse för rådets 61:e session den 27–29 oktober samt en översikt över rådets övriga verksamhet under året.

Stockholm den 15 mars 2010

Sinikka Bohlin

Eva Smekal

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
1 Inledning.....	3
2 Sveriges delegation och presidentskapet 2009	7
3 Gemenskap	12
4 Grannskap.....	16
5 Globalisering	21
6 Nordiska rådets 61:a session i Stockholm den 27–29 oktober 2009.....	25
7 Presidiet och utskotten.....	32
8 Den parlamentariska Östersjökonferensen	60
9 Den parlamentariska arktiska konferensen	63
10 Den parlamentariska Barentskonferensen	65
<i>Bilaga 1</i>	
Nordiska rådets svenska delegation.....	66
<i>Bilaga 2</i>	
Norden i världen – Världen i Norden	68
<i>Bilaga 3</i>	
Svenskt presidentskap i Nordiska rådet 2009	72
<i>Bilaga 4</i>	
Fremstillinger, rekommandationer og interne beslut	75
<i>Bilaga 5</i>	
Barents conference	92
<i>Bilaga 6</i>	
BSPC	97
<i>Bilaga 7</i>	
First Northern Dimension Parliamentary Forum	103

1 Inledning

Det nordiska samarbetet omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt tre självstyrande områden – Färöarna, Grönland och Åland. Nordiska rådet inrättades 1952 och Nordiska ministerrådet 1971. Den grundläggande ramen för samarbetet är Helsingforsavtalet från 1962. Nordiska rådet har 87 medlemmar valda av respektive parlament.

Nordiska rådet utövar parlamentarisk kontroll i förhållande till Nordiska ministerrådet och behandlar och uttalar sig om de förslag ministerrådet lägger fram inför rådet. På den årliga sessionen antas rekommendationer som riktar sig till Nordiska ministerrådet eller de nordiska ländernas regeringar. Rådet kontrollerar också att regeringarna genomför de av rådet antagna rekommendationerna eller informerar om skälen för att en rekommendation inte genomförs.

Nordiska rådet har ett omfattande samarbete med andra regionala parlamentariska organisationer, inte minst i närområdet.

Året som gick

Nordiska rådet har tidigare utarbetat ettåriga arbetsprogram. År 2009 beslöt rådet att presentera ett ramprogram "Norden i Världen – Världen i Norden", som gäller tills vidare. Ramprogrammet kompletteras av ett årligt ordförande-program, som det land som fungerar som ordförande för Nordiska rådet utarbetar. Utöver detta har rådets fem fackutskott sina egna årliga arbetsprogram. Avsikten är att ge större möjligheter för ordförandelandet att sätta sin prägel på den nordiska agendan under ordförandeåret. Motsvarande sker på minister-sidan där också ordförandelandet presenterar sina prioriteringar i ett särskilt program.

Vid Nordiska rådets 60:e session i Helsingfors 2008 valdes riksdagsledamot Sinikka Bohlin (s) till rådets president och riksdagsledamot Kent Olsson (m) till vice president. Det nya presidentskapet underströk det nordiska samarbetets vikt i en globaliserad värld. Med det ovan nämnda ramprogrammet som utgångspunkt valde det svenska ordförandeskapet att under 2009 särskilt lyfta fram:

Gemenskap – vikten av att värna vår historiska, kulturella och språkliga gemenskap och stärka integrationen mellan våra länder till nytta för medborgarna

Ambitionen är att avlägsna gränshinder mellan de nordiska länderna så att människor och företag kan röra sig, bosätta sig, etablera sig över gränserna samt bevara och utveckla den nordiska gemenskapen och den nordiska språkförståelsen.

Delegationen har därför under året på olika sätt drivit på arbetet med att avskaffa gränshinder och bevaka att inte nya uppstår. Med anledning av Märkesåret 1809 hölls rådets sommarmöten i Haparanda/Torneå med tyngdpunkt på avskaffandet av gränshinder.

I skenet av den växande internationaliseringen behövs en språkpolitik som stärker de nordiska språken. Alla nordbor ska kunna kommunicera på något av de tre skandinaviska språk som lärs ut i samtliga nordiska länder. Deklarationen om nordisk språkpolitik, som antogs redan 2006, måste följas upp och implementeras.

Tillsammans med Språkskolan i Haparanda, Norden i Fokus och Ungdomens Nordiska råd har delegationen arrangerat en rad möten för att öka den nordiska språkförståelsen och kunskapen om Norden.

Grannskap – samarbetet i Östersjön, Arktis, nordvästra Ryssland och utvecklingen av den Nordliga dimensionen

Det regionala samarbetet har fått en alltmer central roll i det nordiska samarbetet. Det gäller både bilateralt närområdessamarbete och aktivt deltagande i bredare regionala samarbetsstrukturer. Ett första parlamentariskt forum för den Nordliga dimensionen ägde rum i Bryssel i februari 2009 med Europaparlamentet som värd. På dagordningen stod bl.a. behovet av samordning mellan den Nordliga dimensionen och EU:s strategi för Östersjöregionen.

Delegationen har under sitt ordförandeskap arbetat för att utveckla och stärka samarbetet med parlamentariska organisationer och andra politiska aktörer i närområdet. Under året har en gemensam arbetsplan för Nordiska rådet och Baltiska församlingen antagits, och rundabordsamtal har ägt rum mellan nordiska och ryska politiker och mellan politiker från Nordiska rådet och från Vitryssland, såväl från parlamentet som från oppositionen. Att stärka demokratiutvecklingen i grannskapet är en prioriterad uppgift. Diskussionerna har handlat om energieffektivitet och miljö och särskilt har Helcoms aktionsplan för Östersjön diskuterats, inte minst dess implementering. Planen förutsätter stärkta möjligheter för projektutveckling och finansiering av miljöinvesteringar i samtliga Östersjöländer. EU:s Östersjöstrategi och hur den påverkar en hållbar utveckling i regionen är en annan fråga som varit föremål för diskussion.

Globalisering – Norden som en global vinnarregion

Globaliseringen är en utmaning och en möjlighet för det nordiska samarbetet och kan inte lösas av ett enskilt nordiskt land. Därför är ett än mer integrerat och fördjupat samarbete mellan de nordiska länderna av högsta prioritet.

Det svenska ordförandeskapet har försökt påverka globaliseringsinitiativet och ge det ett konkret innehåll genom satsningar på utbildning, forskning och utveckling, entreprenörskap samt innovation och förnyelse för att skapa en stabil och hållbar ekonomisk tillväxt. Nordiska rådet arbetar för att Norden ska bli en vinnarregion i en globaliserad värld men vill också påverka proces-

sen så att fördelarna fördelas globalt så rättvist som möjligt. Ett starkt och konkurrenskraftigt Norden är målet.

Nordiska rådet har aktivt arbetat för en gemensam nordisk insats vid klimattoppmötet i Köpenhamn 2009 och för en gemensam profilering både inför och under mötet. De nordiska länderna ska fortsatt spela en aktiv roll för att minska utsläppen av växthusgaser. Ökade satsningar på klimat- och energiforskning, höjd energieffektivitet och ökad användning av förnyelsebara energikällor är fortsatt prioriterade områden.

Svenska delegationen har arrangerat en konferens inför klimattoppmötet och tillsammans med Föreningen Norden ett seminarium om klimatförändringen i norra Europa och dess betydelse för den säkerhetspolitiska utvecklingen i regionen.

Tillsammans med Norden i Fokus och andra aktörer arrangerades ett seminarium om utökat säkerhets- och försvarssamarbete i Norden. Bakgrund var den rapport som tidigare försvars- och utrikesministern Thorvald Stoltenberg lagt fram i december 2008 om möjligheterna för ett stärkt nordiskt utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete i ett perspektiv av 10–15 år. Utrikes- och säkerhetspolitiska frågor har under året varit högt prioriterade.

Det svenska ordförandeskapet prioriterade också det parlamentariska inflytandet i den nordiska budgetprocessen, en fortsatt effektivisering av organisationen och en förbättrad dialog mellan Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet. En ökad förankring av samarbetet i de nordiska parlamenten stod fortsatt högt på dagordningen liksom samarbetet med frivilliga organisationer som t.ex. Föreningen Norden.

Det nordiska samarbetets budget

Nordiska rådets budget för 2009 uppgår till 899, 247 miljoner danska kronor.

Ministerrådet beslutar om budgetramen medan Nordiska rådet, enligt Helsingforsavtalet, kan påverka innehållet i budgeten. Ministerrådet ska, om inte särskilda skäl föreligger, genomföra de förslag till ändringar som rådet föreslår.

Under året har diskussioner förts om budgetprocessen. För att stärka det parlamentariska inflytandet föreslås att rådet ska komma in tidigare i budgetarbetet, framför allt vid framtagandet av budgetanvisningarna. Dialogen mellan ansvariga ministrar och rådets parlamentariker är också av stor vikt samt att fackutskotten involveras i budgetarbetet.

De nordiska länderna bidrar till finansieringen av samarbetet enligt en fördelningsnyckel som gör bidraget proportionellt mot varje lands bruttonationalprodukt. Sveriges andel i den nordiska budgeten för 2009 är 31,6 %.

Nordiska rådets budget uppgår till ca 30 miljoner danska kronor. Pengarna används till rådsorganisationen och rådssekretariatets verksamhet. I budgeten ingår också överföringar till partistöd, Ungdomens Nordiska råd och till journaliststipendier. Samma fördelningsnyckel som för Nordiska ministerrådet tillämpas.

Såväl Nordiska rådets som Nordiska ministerrådets budget fastställs av de nordiska samarbetsministrarna respektive Nordiska rådets presidium med förbehåll för de nordiska parlamentens godkännande.

Nordiska rådets svenska delegations budget för 2009 uppgår till 3 000 000 svenska kronor.

Året som kommer

Island innehar ordförandeskapet i Nordiska rådet för 2010. Vid den 61:a sessionen i Stockholm valdes alltingsledamot Helgi Hjörvar till president och alltingsledamot Illugi Gunnarsson till rådets vice president.

Även det isländska ordförandeskapsprogrammet bygger på rådets långsiktiga ramprogram "Norden i världen – Världen i Norden" och lyfter fram globaliseringens utmaningar och möjligheter. Programmet fokuserar på tre områden: säkerhet, välfärd och kultur samt hav, klimat och energi och slutligen internationella förbindelser.

Svenska delegationen stöder det isländska ordförandeprogrammet om ett brett säkerhetssamarbete som t.ex. kampen mot organiserad brottslighet och människohandel, klassiska säkerhetsfrågor som Stoltenberg rapporten och ekonomi. Islands fokusering på havet bl.a. genom Östersjösamarbetet liksom kultur och språk har också hög prioritet.

Svenska delegationen vill för sin del understryka behovet av att fortsatt prioritera frågor som gränshinder, språkförståelse och jämställdhet. Arbetet för att utarbeta nationella handlingsplaner för implementeringen av Helcoms aktionsplan för Östersjön kommer att prägla arbetsåret liksom arbetet för ett utökat säkerhets- och försvarssamarbete i Norden och slutligen arbetet för att stärka det nordiska inflytandet i EU.

2 Sveriges delegation och presidentskapet 2009

Nordiska rådets svenska delegation består av 20 medlemmar och 20 suppleanter. Delegationens sammansättning framgår av *bilaga 1*. Delegationens ordförande har under året varit Sinikka Bohlin (s) och vice ordförande Kent Olsson (m). I delegationens arbetsutskott har utöver ordföranden och vice ordföranden ingått Lars Wegendal (s), Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), Ann-Kristine Johansson (s) och Stefan Tornberg (c). Suppleanter i arbetsutskottet har varit Anita Brodén (fp), Gunilla Tjernberg (kd), Elina Linna (v), som ersattes av Marianne Berg (v) den 30 september 2009, och Jan Lindholm (mp). Delegationen har under verksamhetsåret hållit sju möten och arbetsutskottet fem möten.

Delegationen har under året särskilt engagerat sig i frågor rörande Nordiska utvecklingsfondens (NDF) framtid, den nordiska språkförståelsen, Arktis och klimat samt naturligtvis en fortsatt fokusering på gränshinder. Delegationen har varit medarrangör till ett seminarium om äldreomsorgen i Norden och om jämställdheten vid beslutsfattandet i de nordiska länderna. Vidare har delegationen uppmärksammat Märkesåret 1809 och det svenska ordförandeskapet för Barents Euro-arktiska råd 2009–2011. I anslutning till Nordiska rådets 61:a session i Stockholm var svenska delegationen medarrangör till de nordiska kulturdagarna som ägde rum i Kulturhuset den 23–28 oktober.

Uppföljning och förankring av Nordiska rådets rekommendationer

Svenska delegationens medlemmar har fortsatt aktivt följt genomförandet av Nordiska rådets rekommendationer och förankringen av de nordiska frågorna i riksdagen. Delegationen har utsett särskilt ansvariga medlemmar för varje rekommendation och nära följt hur de rekommendationer som sänts över till relevanta utskott behandlats. Delegationen har fortsatt arbeta efter principen att medlemmarna efter varje möte med Nordiska rådet lämnar en kort redogörelse i det nationella utskottet för de beslut som fattats och de diskussioner som förts.

Delegationens medlemmar har under året bl.a. genom motioner, frågor och interpellationer aktualiserat frågor som är av vikt för det nordiska samarbetet.

Dialog med den nordiska samarbetsministern

Delegationen har fortsatt en nära dialog med den nordiska samarbetsministern Cristina Husmark Pehrsson. Särskilt frågan om globaliseringsinitiativet och finansieringen av detta har varit i fokus men också den utredning som ambassadör Stellan Ottosson gjorde som en uppföljning av strukturreformen inom Nordiska ministerrådet 2005.

Internationella Polaråret 2007–2008

Svenska delegationen arrangerade i nära samarbete med svenska kommittén för Internationella Polaråret och Norden i Fokus ett avrundande seminarium om Internationella Polaråret 2007–2008 den 11 mars 2009. I likhet med de seminarier som arrangerades 2007 och 2008 var fokus på den geopolitiska situationen i den arktiska regionen. Som ett resultat av seminarierna väckte svenska delegationen ett medlemsförslag om att Nordiska ministerrådet i nära samarbete med ordförandeskapet i Arktiska rådet skulle arrangera en internationell konferens om utvecklingen i den arktiska regionen.

Gränshinder

Svenska delegationen har under året nära följt arbetet med att avlägsna existerande gränshinder och förhindra att nya gränshinder uppstår. Vid delegationens möte den 16 september informerade Gränshinderforums ordförande, ambassadör Ole Norrback, om det fortsatta arbetet. Han redovisade de gränshinder som lösts under 2008 och 2009 men pekade också på att nya gränshinder skapas, särskilt vid ländernas implementering av EU-direktiv. Ole Norrback underströk särskilt att parlamentarikerna har en viktig roll som pådrivare i gränshindersarbetet.

Presidentprogram 2009

År 2009 innehade Sverige ordförandeskapet för Nordiska rådet. Vid den 60:e sessionen i Helsingfors 2008 valdes riksdagsledamot Sinikka Bohlin (s) till president och riksdagsledamot Kent Olsson (m) till vice president. Samtidigt antog Nordiska rådet ett långsiktigt ramprogram ”Norden i världen – Världen i Norden” för sitt arbete under de kommande åren. Med ramprogrammet som utgångspunkt konkretiserade det svenska presidentskapet Nordiska rådets arbete under 2009 i ett presidentprogram med fokus på: Gemenskap, Grannskap och Globalisering. Presidentprogrammet har haft inriktning dels på att konkretisera Nordiska rådets ramprogram, dels på att öka uppmärksamheten på nyttan av det nordiska samarbetet i Sverige. I arbetet med att uppmärksamma nyttan av det nordiska samarbetet i Sverige har Norden i Fokus spelat en stor roll.

Gemenskap – den historiska, kulturella och språkliga gemenskapen

Presidentskapet har under året verkat för att Nordiska rådet har varit pådrivande i arbetet med att avskaffa gränshinder och bevaka att nya inte uppstår genom att åstadkomma en bättre koordinering och harmonisering av lagstiftningen i de nordiska länderna. Rådet har i nära dialog med Gränshinderforum och de nordiska samarbetsministrarna uppmärksammat de gränshinder som finns och även vikten av att nya gränshinder inte skapas när ny lagstiftning införs. Nordiska rådet har särskilt pekat på behovet av att undvika att nya gränshinder skapas vid implementeringen av EU-lagstiftning.

För att spegla och understryka den nära gemenskapen och den gemensamma historien mellan de nordiska länderna har presidentskapet under året verkat för att Nordiska rådet i olika sammanhang deltagit i markeringen av Märkesåret 1809. *Se avsnitt 3 Gemenskap.*

Ungdomens Nordiska råd (UNR) deklarerade 2008 att de i fortsättningen skulle använda engelska vid sina möten för att kunna förstå varandra. Detta uttalande satte fokus på den försämrade språkförståelsen i Norden och gav som direkt resultat att stödet till tolkning till UNR:s möten utökades. Presidentskapet har i dialog med UNR verkat för att uppmärksamma och långsiktigt förbättra den nordiska språkförståelsen. Presidenten medverkade den 27 april i seminariet ”25 miljoner i potten” om den nordiska språkgemenskapen som ägde rum på Biskops-Arnö.

En undersökning genomförd av Statistiska centralbyrån visade på svenska ungdomars bristande kunskaper om de nordiska ländernas historia, politik och kulturliv. Presidenten medverkade den 5 februari i seminariet ”Norden – framtid eller historia? Vad vet svenska ungdomar om sina nordiska grannländer?” Seminariet ägde rum på Norden i Fokus.

Presidenten har under året besökt övriga länders delegationer och parlament och även medverkat vid ett stort antal möten i Föreningarna Nordens regi.

Grannskap – Östersjön, Arktis, nordvästra Ryssland och utvecklingen av den Nordliga dimensionen

Presidentskapet har under året verkat för att det praktiska samarbetet med andra parlamentariska organ och politiska aktörer i grannskapet har stärkts. I anslutning till ”Northern Dimension Forum” i Bryssel den 25–26 februari inbjöd Nordiska rådet ordförandeskapen för övriga parlamentariska organ i regionen till ett gemensamt möte om aktuella frågor och samarbetsformer.

En gemensam arbetsplan för frågor av gemensamt intresse för Nordiska rådet och Baltiska församlingen har antagits. Ett seminarium om finanskrisen och dess möjliga effekter på klimatarbetet arrangerades i Vilnius med deltagande både från det vitryska parlamentet och från oppositionen. Presidentskapet besökte Minsk den 10–12 september för att bl.a. bekanta sig med förutsättningarna för ett eventuellt inrättande av ett nordiskt informationskontor.

Samarbetet med nordvästra Ryssland har intensifierats under det svenska presidentskapet bl.a. genom ett utökat stipendieutbyte av ryska parlamentariker i de nordiska länderna och av nordiska parlamentariker i nordvästra Ryssland. Ett rundabordsamtal mellan parlamentariker från Nordiska rådet och parlamentariker från statsduman, federationsrådet och nordvästra Ryssland ägde rum i Khanty-Mansiysk den 8–9 juni. Vice presidenten medverkade vid den 4:e parlamentariska Barentskonferensen i Syktyvkar den 26–27 maj.

Presidentskapet har verkat för att ge en nordisk dimension till arbetet med EU:s Östersjöstrategi och för att uppmärksamma utmaningarna för den arktiska regionen både på nordiskt och svenskt plan.

Globalisering – Norden som en global vinnarregion syftande till en utveckling där alla kan dra nytta av globaliseringen

Presidentskapet har under året verkat för att konkretisera statsministrarnas globaliseringsinitiativ och för att öka transparensen och effektiviteten i initiativet, bl.a. genom deltagande i statsministrarnas Globaliseringsforum och genom arbetet i presidiets budgetgrupp.

Inför FN:s klimatkonferens i Köpenhamn (COP 15) i december har presidentskapet verkat för att Nordiska ministerrådet och de nordiska ländernas regeringar samordnar sina insatser och driver de nordiska profilfrågorna gemensamt. Inför Nordiska rådets 61:a session i Stockholm arrangerades i samarbete med Nordiska Investeringsbanken (NIB) och det svenska EU-ordförandeskapet en konferens med särskild inriktning på Arktis och den nordiska spetskompetensen inom bl.a. energiteknik.

Presidentskapet har verkat för att konklusionerna i den rapport som lämnades till de nordiska utrikesministrarna av den tidigare norske utrikesministern Thorvald Stoltenberg diskuterats både av Nordiska rådet och i riksdagen. Vidare har presidentskapet medverkat i ett seminarium i Föreningen Nordens regi om den säkerhetspolitiska utvecklingen i den arktiska regionen mot bakgrund av klimatförändringen.

Delegationens informationsverksamhet

Nordiska rådets journaliststipendium utdelas årligen och har inrättats för att ge journalister möjlighet att undersöka och rapportera om förhållanden i de nordiska länderna och om det nordiska samarbetet. Stipendiesumman var för Sveriges del 90 000 danska kronor, och sex svenska journalister fick dela på stipendiet.

Svenska delegationen har under året fortsatt samarbetet med *Norden i Fokus*, det nordiska informationsfönstret i Stockholm, bl.a. genom samarrangemang i form av frukostmöten och seminarier.

På informationssidan samverkar delegationen också med *Föreningen Norden* genom ett särskilt samarbetsavtal. Det nordiska samarbetet har en stark folklig förankring och samarbetet med frivilligorganisationerna är en viktig del där Föreningen Norden intar en särställning.

Hallå Norden är en informationstjänst som hjälper människor som hamnat i kläm mellan de nordiska ländernas regelverk och som informerar om vad som gäller vid flytt, studier eller arbete i ett annat nordiskt land. Genom regelbundna rapporter från Hallå Norden får delegationen information om de problem människor stöter på när de rör sig över de nordiska gränserna.

Övrigt

Som en uppföljning av det stipendieprogram för unga ryska politiker från nordvästra Ryssland som ägde rum i Oslo och Stockholm i juni 2008 arrangerades en konferens för unga parlamentariker i nordvästra Ryssland och Norden i Murmansk den 26–28 mars 2009. I konferensen deltog för delegationens

räkning Johan Linander (c) och från riksdagen Johan Löfstrand (s). Från Ungdomens Nordiska råd deltog Johanna Lönn.

Delegationen har under året fortsatt att stödja det arbete som görs inom ramen för riksdagens manliga nätverk mot människohandel för sexuellt utnyttjande, våld mot kvinnor och för jämställdhet.

Den Schleswig-Holsteinska lantdagen ordnar varje år i juni ett s.k. Kieler-Woche-Gespräch. Nordiska rådets svenska delegation har i uppdrag att för riksdagens räkning utse en eller två deltagare i detta arrangemang. På grund av tidsskäl fanns ingen möjlighet till deltagande i Kieler Woche från riksdagens sida 2009.

3 Gemenskap

Det svenska ordförandeskapet i Nordiska rådet hade i sitt program för 2009 tagit upp Gemenskap som en av tre huvudpunkter. Gemenskap syftar på den historia, de språk och den kultur som binder oss samman. I denna gemenskap ingår ett nära samarbete med frivilliga organisationer som t.ex. Föreningarna Norden.

Nordiskt samarbete bygger på en reell gemenskap som är en sällsynthet i världen i övrigt. Den historiska gemenskapen har inte alltid varit fredlig utan inneburit både krig, unioner och områden som frigjort sig från andra nordiska länder. Det senare är något som ännu pågår när det gäller de inte helt självständiga områdena Färöarna, Grönland och Åland. Utvecklingen går mot större självständighet samtidigt som den europeiska gemenskapen fördjupas. Men trots, eller kanske på grund av, detta är den nordiska tanken ännu levande, känslan av nordisk gemenskap blir ännu starkare i en globaliserad värld.

Jämt två hundra år har gått sedan Sverige och Finland gick skilda vägar, vilket uppmärksammats på olika sätt i de båda länderna med det s.k. Märkesåret 1809. Undervisning i de nordiska språken har minskat i Norden, därför har rådet arbetat för att uppmärksamma den undervisning som ändå pågår och för att få till stånd en ökning av denna. Det har visat sig att kunskapsnivån om de nordiska grannländerna behöver ökas generellt och satsningar med detta syfte har gjorts.

Språk

Nordiska rådets *litteraturpris* inrättades 1962. Avsikten med priset är att öka intresset för grannländernas litteratur och språk samt för den nordiska kulturgemenskapen. Meningen var att de nordiska verken som nominerades och tilldelades pris skulle läsas på originalspråket och att språken därmed skulle stärkas och kunskapen spridas. Med tiden har intresset förskjutits till översättningar till det egna språket, däremot har själva litteraturen spritts och intresset för priset och för nordiska författare är fortsatt stort. Under året har ändringar gjorts i bedömningskommitténs sammansättning så att åländska verk skrivna på svenska nu får större uppmärksamhet.

Arbetet i Nordiska rådet med att stärka de nordiska språken fortsätter oförtrutet. Den första *deklarationen om nordisk språkpolitik* antogs i november 2006 av de nordiska undervisningsministrarna. Denna togs fram mot bakgrund av behovet av en ny nordisk språkpolitik som skulle säkra helhet och sammanhang i Nordiska ministerrådets språksatsningar. Utgångspunkten var att Nordens samhällsbärande språk förblir starka och levande och att det nordiska samarbetet också i framtiden kan ske på de skandinaviska språken, dvs. danska, norska och svenska. Den första statusrapporten lades fram på rådets session 2009. Nordiska rådets kultur- och utbildningsutskott rekom-

menderade de nordiska regeringarna att anta en handlingsplan för att realisera deklARATIONENS målsättningar liksom att prioritera språkförståelsen. Rådet följer noga regeringarnas arbete med språkpolitik.

En viktig anledning till rådets intresse för språkpolitik är *det engelska språkets* tydliga genombrott som gemensamt språk mellan i synnerhet nordiska ungdomar. Situationen för den nordiska språkförståelsen i speciellt Finland och Island har radikalt försämrats. I Finland har undervisning i svenska i skolorna minskat i samma takt som intresset för EU-samarbetet har ökat. Island har numera egna universitet och ungdomarna behöver inte längre studera i Köpenhamn eller Lund, vilket är en av orsakerna till att intresset för andra nordiska språk minskat. Kommunikation på Internet, tv-kanaler och importerade filmer och en alltmer globaliserad värld har lett till behov av ett gemensamt internationellt språk, som just nu är det engelska språket. Detta visade sig tydligt för de nordiska parlamentarikerna när de meddelades att Ungdomens Nordiska råd i framtiden avsåg att använda engelska som gemensamt språk. Anslaget till tolkning ökades därför för att ungdomarna skulle använda de nordiska språken.

Tolkningskostnaderna för Nordiska rådet och Ungdomens Nordiska råd har ökat betydligt. Visserligen tolkas det när så behövs även till ryska och engelska, men huvudsakligen tolkas det mellan de skandinaviska språken och finska. Någon gång tolkas det även till och från isländska.

Det framhålls särskilt från finskt håll vikten av att fritt kunna uttrycka sig på sitt eget språk och att kunna förstå alla nyanser, framför allt i det danska språket som blir alltmer svårförståeligt för andra nordbor.

Om vi blickar framåt och ser på 2010 års danska ordförandeskap i Nordiska ministerrådet har det utlovats att *språkfrågan ska vara i fokus* under året. En språkkonferens ska anordnas i april. Det lyckade projekt som utförts med grundskollärare som språkpiloter kommer att få en fortsättning och det pekas på en nordisk litteraturkanon. Barn och unga kommer att vara den högst prioriterade gruppen för en språkkampanj om nordisk språkförståelse som är tänkt att leda till undervisning i nordiska språk och nordisk kultur.

Gränshinder

Arbetet i Nordiska rådet med att stärka den nuvarande nordiska gemenskapen fortsätter träget med syfte att behålla *språkförståelsen* och skapa bättre förutsättningar för människor i gränstrakter för att kunna leva och arbeta på olika sidor om gränserna. Gemenskapen över gränserna i Norden upplevs som påtaglig av befolkningarna som önskar att vardagslivet kan pågå över de geografiska gränserna utan problem.

Under 2009 har fokus satts på vikten av att avskaffa gränshinder och bevaka att inte nya hinder uppstår genom en bättre koordinering och med en större harmonisering när nya lagar stiftas i de nordiska länderna. Rådet har haft en nära dialog med *Gränshinderforum* och de nordiska samarbetsministrarna. Nordiska rådet har särskilt pekat på behovet av att undvika att nya gränshinder skapas vid implementeringen av EU-lagstiftning.

Exempel på *gränshinder som lösts* under året av Nordiska ministerrådet är att utländska vaktbolag kan verka i Sverige, fjärrvärme kan tas emot från grannländerna utan att betala miljöavgift, dispens kan ges för soptransporter och en gemensam nordisk märkning av mat har tagits fram. Arbete har påbörjats för en ny nordisk konvention för social trygghet. Planer finns på att bygga skollagstiftningen på att barn kan gå i skola där de är bosatta, vilket löser problemet för de s.k. gränsgångarna som arbetar i ett annat land än där de bor.

Den politiska viljan att ta bort gränshinder har nu omsatts i handling nationellt. Med hjälp av Hallå Norden, gränsregionala organ och enskilda medborgare informeras Gränshinderforum om problem och för dem vidare till myndigheter på båda sidor om gränsen.

Märkesåret 1809

År 1809 skildes Sveriges och Finlands vägar åt efter 600 år av gemenskap, och Finland blev det året ett autonomt storfurstendöme under det kejsarliga Ryssland. Detta blev startpunkten för Sveriges och Finlands utveckling i riktning mot två demokratier. Samarbetet mellan de båda länderna upphörde dock inte utan fann nya former, vilket i sin bästa form kan noteras i gränsstäderna Haparanda/Torneå.

För att uppmärksamma Märkesåret 1809 genomfördes rådets sommarmöten i de norra delarna av Norge, Sverige och Finland samt det avslutande seminariet den 25 juni 2009 i Haparanda/Torneå. Temat för seminariet var "*Att bo och verka i ett gränsområde – möjligheter och problem*", som visade upp en rad praktiska exempel på hur man löser problem över gränserna. Förutom Språkskolan med upptagningsområde både från den svenska och finska sidan finns ett flertal gemensamma samhällsfunktioner. Det svenska och finska språket lever parallellt hos befolkningen i vardagen. Tornedalens historia är levande i området, vilket var tydligt när generalrepetitionen av "Krigsoperan" visades i Haparanda under besöket. Operan spelades upp växelvís på svenska, finska, ryska och meänkieli och behandlade händelserna 1809 i Tornedalen när de ryska trupperna hotade Torneå.

Öka kunskapen om Norden

Norden i Fokus arrangerade under hösten tillsammans med Nordiska rådet och en rad andra aktörer *Så in i Norden – nordiska kulturdagar*. Arrangemanget ägde rum i Kulturhuset i Stockholm i samband med rådets 61:a session. Under sex dagar erbjöds allmänheten en mängd olika kulturella aktiviteter med bl.a. litteratur, film, musik, miljö och mat från Norden. Sinikka Bohlin (s) konstaterade i programförklaringen att kultursamarbetet i Norden alltid haft en viktig identitetsskapande roll mellan länderna, och i en alltmer globaliserad värld är kultursamarbetet en viktig hörnsten för att skapa dialog mellan olika länder och kulturer.

Vetskapen om att små språk måste skyddas och att det är viktigt att värna om möjligheten att kunna förstå varandra är av vital betydelse i synnerhet i gränstrakter. Svenska delegationen tog under Märkesåret 1809 i samarbete

med Språkskolan i Haparanda/Torneå fram *skriften "På gränsen/Rajalla"* med dikter och bilder av språkskolans elever. Skriften lämnades till samtliga deltagare vid Nordiska rådets 61:a session i Stockholm.

Tillsammans med Språkskolan i Haparanda, Norden i Fokus och Ungdomens Nordiska råd har den svenska delegationen även arrangerat en rad möten för att öka den nordiska språkförståelsen och kunskapen om Norden. Bland annat hölls ett *seminarium* under ledning av rådets president Sinikka Bohlin på Nordens Folkhögskola på Biskops-Arnö om den nordiska språkgemenskapen.

4 Grannskap

Det regionala samarbetet har fått en alltmer central position i såväl det nordiska samarbetet i stort som i Nordiska rådets verksamhet. Nordiska rådets kontakter och samarbete med andra interparlamentariska organisationer och regionala organisationer är väletablerat och bygger på gemensamma intressen. Nordiska rådets svenska delegation uppmärksammar regelbundet frågan om var gränsen för Nordens grannskap går. Svenska delegationen uppmärksammar även regelbundet frågan om balansen mellan det inomnordiska samarbetet och samarbetet med närområdet.

Många organisationer är verksamma inom Nordens närområde, och Nordiska rådet understryker vikten av att koordinera ambitioner och åtgärder så att den samlade effekten av arbetet optimeras. I samband med Northern Dimension Forum som ägde rum i Bryssel i februari initierade Nordiska rådet ett möte mellan ordförandeskapen i Nordiska rådet, den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC), den arktiska parlamentarikerkonferensen (CPAR), nordvästra Rysslands parlamentarikerförsamling (PANWR) och Barents parlamentarikernätverk. Syftet med mötet var att på informell basis utbyta information om prioriteringar och kalenderfrågor. Mötet resulterade i ett brett stöd för att sätta ett parlamentariskt tryck på regeringarna inför den stora klimatkonferensen i Köpenhamn i december (COP 15).

Under året har samarbetet med nordvästra Ryssland intensifierats, stipendieprogrammet för nordiska parlamentariker till nordvästra Ryssland har fortsatt och under året har två program genomförts, ett i St. Petersburg och ett i Komi. Syftet med programmen har varit fortsatt kompetens- och nätverksbyggande. Ytterligare ett steg i samarbetet har tagits genom det rundabordsamtal som ägde rum i Khanty-Mansiysk i maj.

Även det nordisk-baltiska samarbetet med Vitryssland har fortsatt för att främja en demokratisk utveckling i Vitryssland. Engagemanget från Nordiska rådets sida har ökats genom presidentskapets besök i Minsk i september och den vid den 61:a sessionen antagna rekommendationen om att inrätta ett nordiskt informationskontor i Minsk.

Baltikum

Målet med Nordiska rådets samarbete med Baltiska församlingen är att arbeta för en demokratisk, ekonomisk och kulturell utveckling i Östersjöregionen och det nordliga Europa samt att verka för att synliggöra regionens möjligheter och utmaningar.

Samarbetet med de baltiska länderna inleddes redan innan deras självständighet. I oktober 1990 besökte en delegation från Nordiska rådets presidium Vilnius, Riga och Tallinn för att knyta parlamentariska kontakter och visa solidaritet med de baltiska självständighetssträvandena. Det officiella parlamentariska samarbetet mellan Norden och Baltikum inleddes 1991 när nor-

diska parlamentariker deltog i Baltiska församlingens konstituerande möte. År 1992 antog man ett formellt samarbetsavtal som därefter kontinuerligt har reviderats och uppdaterats. Samarbetet har utvecklats från stora gemensamma möten med övergripande teman till samarbete mellan presidierna och fackutskotten i gemensamma frågor och med avsikt att uppnå konkreta resultat.

Sedan 2006 hålls årliga toppmöten för att utvärdera resultaten av de gemensamma projekten. Vid det senaste toppmötet som ägde rum i Vilnius den 17–18 februari 2010 enades man om att under det kommande året prioritera strategiskt samarbete mellan de baltiska och nordiska länderna, att trygga säkra samhällen och god livskvalitet samt att fortsatt stärka relationerna med EU:s nya grannar. Vidare enades man på basen av dessa övergripande riktlinjer om prioriteringarna för samarbetet mellan de båda organisationernas presidier och fackutskott.

Finanskrisen har inneburit stora svårigheter för de baltiska staterna och drivit fram tydliga prioriteringar för samarbetet inom ramen för Baltiska församlingen. Samarbetet med Nordiska rådet är ett av de tre områden som Baltiska församlingen prioriterar för sin verksamhet 2010.

Östersjön

Som en integrerad del av Nordiska rådets politik i Nordens närområden har rådet gett ett starkt stöd till det parlamentariska Östersjösamarbetet genom den årliga parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) och dess permanenta kommitté, som samordnar samarbetet mellan konferenserna. De nordiska länderna deltar i Östersjökonferensens permanenta kommitté genom de två representanter som utses av Nordiska rådet. Östersjökonferensens sekretariat är knutet till Nordiska rådets sekretariat.

Nordiska rådet är en stark aktör i samarbetet. Under de senaste åren har Östersjökonferensen tillsatt ett antal arbetsgrupper om frågor av gemensamt intresse för regionen, grupperna lämnar rapporter till konferenserna. Nordiska rådet har varit en aktiv deltagare i dessa arbetsgrupper och även bistått med sekretariatsstöd från fackutskottens sida. *(I övrigt se avsnitt 8 om den parlamentariska Östersjökonferensen.)*

Nordvästra Ryssland

Nordiska rådets samarbete med ryska parlamentariker har två överordnade motiv. Det första handlar om samhörigheten i norra Europa. Gränsen mellan de länder i norra Europa som är medlemmar i EU/EES och de som inte är det representerar en stor skillnad i välfärd och levnadsvillkor. Det är en viktig uppgift för Nordiska rådets samarbete med ryska parlamentariker att verka för att gränsen överbryggas, att välfärds-klyftan gradvis kan minska och att risken för motsättningar och andra destruktiva följder av skillnaderna minskas.

Det andra motivet för samarbetet handlar om de övergripande utmaningarna i norra Europa: Östersjöns miljö, klimat och levnadsvillkor i Arktis och Barents, internationell brottslighet och trafficking, infrastrukturutveckling,

hälsa och social välfärd, smittsamma sjukdomar, demokratiutveckling och gott styrelseskick, NGO-samarbete och nätverksbyggande m.m.

Nordiska rådet har en viktig roll i att stärka de parlamentariska kontakterna med Ryssland för att bedriva opinionsbildning och ta politiska initiativ kring dessa utmaningar.

Rådets kontakter med Ryssland omfattar ryska federationsrådet, statsduman och nordvästra Rysslands parlamentarikerförsamling (PANWR) samt Interparlamentariska församlingen för Oberoende staters samvälde (CIS IPA). Rådet möter regelbundet ryska parlamentariker i anslutning till plenarsessioner, konferenser och andra aktiviteter.

Under året har samarbetet med nordvästra Ryssland intensifierats bl.a. genom ett livligt utbyte via stipendieprogrammet för parlamentarikerutbyte som omfattar program både för ryska parlamentariker i de nordiska länderna och program för nordiska parlamentariker i nordvästra Ryssland. Stipendieprogram har genomförts för ryska parlamentariker i Danmark och Norge i februari och nordiska parlamentariker i St. Petersburg och Komi i maj. Nordiska rådets stipendieprogram inleddes 1992 för att främja parlamentariskt samarbete och utveckling av parlamentarisk demokrati i Nordens närområden. Efter de baltiska ländernas inträde i EU har stipendieprogrammet, i likhet med övriga insatser inom ramen för närområdessamarbetet, koncentrerats till nordvästra Ryssland.

Sinikka Bohlin (s) har fortsatt sitt uppdrag som presidiets rapportör för den Nordliga dimensionen och nordvästra Ryssland.

Som ett resultat av mötet mellan Nordiska rådets presidium och ryska parlamentariker arrangerades på rysk inbjudan ett rundabordssamtal mellan, från rysk sida, parlamentariker från federationsrådet och statsduman samt PANWR och, från nordisk sida, parlamentariker från presidiet och miljöutskottet i Khanty-Mansiysk den 8–9 juni. Frågor som diskuterades vid detta möte var möjligheterna till samarbete inom miljö- och kulturområdet. Nästa rundabordssamtal kommer att äga rum i Bergen 2010.

Den första konferensen för unga parlamentariker i nordvästra Ryssland och Norden arrangerades i Murmansk i mars ”First International Forum for Young Politicians of the North-West Russia and Nordic Countries”. Teman för konferensen var energisäkerhet, energieffektivitet och klimatförändringen. I konferensen deltog unga parlamentariker från riksdagen, Stortinget, Folketinget och Ungdomens Nordiska råd samt regionala ungdomspolitikere. Nästa forum äger rum i Kirkenes 2010 och kommer från nordisk sida att ledas av Johan Linander (c).

Arktis – Västnordiska rådet

Nordiska rådet deltar i det arktiska parlamentarikersamarbetet genom den observatörsplats som rådet har i den arktiska parlamentarikerkommittén (Standing Committee for Parliamentarians of the Arctic Region, SCPAR). Rådet deltar även med en delegation till den parlamentariska arktiska konferensen som hålls vartannat år. (I övrigt se avsnitt 9 om den parlamentariska

arktiska konferensen.) Under året har även stor uppmärksamhet ägnats åt den arktiska regionen i Nordiska rådets egen verksamhet.

Västnordiska rådet bildades 1985 för att tillvarata Islands, Färöarnas och Grönlands kulturella och geografiska förutsättningar. Nordiska rådet deltar i samarbetet genom en observatörsplats som under året innehafvs av Kent Olsson (m).

Barentsregionen

Något fast parlamentarikersamarbete för Barentsregionen, motsvarande Barentsrådet (BEAC) på regeringssidan, finns inte. Från norsk sida har man drivit frågan om behovet av att bilda ett parlamentarikerorgan för Barentsregionen och initierat att Nordiska rådet varit medarrangör till de parlamentariska Barentskonferenserna som arrangerats på adhoc-basis. Detta har utvecklats till en ordning som innebär att det land som innehar ordförandeskapet för Barentsrådet under den tvååriga ordförandeskapsperioden arrangerar en parlamentarikerkonferens, den senaste hölls i Syktyvkar i maj. Under det svenska ordförandeskapet för Barentsrådet 2009–2011 kommer en parlamentarisk Barentskonferens att arrangeras i Sverige 2011. (*Se avsnitt 10 om den parlamentariska Barentskonferensen.*)

Vitryssland

Nordiska ministerrådet har under ett antal år aktivt stött en demokratisk utveckling i Vitryssland. Stödet har inriktats på unga vitryssars tillgång till högre utbildning och deltagande i regionalt gränsöverskridande samarbete och har i huvudsak förmedlats genom tre instrument: European Humanities University i Vilnius, stipendieprogram för studier i Ukraina och NGO-program för Östersjöregionen.

Som en del av samarbetet med Baltiska församlingen arbetar Nordiska rådet och Baltiska församlingen aktivt för att främja en demokratisk utveckling i Vitryssland. Genom de tre seminarier eller rundabordsamtal som arrangerats i Vilnius med deltagande av representanter för såväl parlamentet som oppositionen i Vitryssland har man skapat en plattform för debatt, teman för seminarierna har varit miljö-, klimat- och energipolitik. Nästa rundabordsamtal kommer att äga rum i Minsk 2010, även ett seminarium för unga parlamentariker i Baltikum, Norden och Vitryssland planeras under 2010.

Representanter för det vitryska parlamentet och oppositionen inbjöds att delta i den konferens som arrangerades av Nordiska rådet och Nordiska Investeringsbanken i samarbete med det svenska EU-ordförandeskapet i Stockholm inför Nordiska rådets 61:a session. Detta var första gången som vitryska representanter inbjöds till ett rådsarrangemang.

Rekommendationen om att inrätta ett nordiskt informationskontor i Minsk kommer att följas upp under året. I september besökte det svenska presidentskapet Minsk för att bekanta sig med förutsättningarna för att inrätta ett sådant och skapa kontakter, bl.a. besöktes Europarådets nyinrättade informationspunkt i Minsk och samtal fördes med den svenska ambassaden.

Den Nordliga dimensionen

Den Nordliga dimensionen är en gemensam politik för fyra jämbördiga parter: EU, Ryssland, Island och Norge. Den Nordliga dimensionen ska fungera som en politisk plattform för att främja samarbetet för hållbar utveckling, välbefinnande och säkerhet i norra Europa. Samarbetet med Ryssland, särskilt nordvästra Ryssland, ska ha en viktig roll och den Nordliga dimensionen ska också kunna fungera som ett politiskt och praktiskt ramverk för en skärpt samordning och samverkan mellan olika slags aktörer i Nordeuropa. Den ska medverka till ökad samordning och minskad överlappning mellan aktörer verksamma i norra Europa.

Under ett antal år har diskussionerna om den flora av regionala organisationer som finns inom den nordliga regionen förts både i de nationella parlamenten, Europaparlamentet och inom organisationerna själva. Huvudfrågan har varit hur man bäst samordnar insatserna för att optimera resurserna.

På inbjudan av Europaparlamentet arrangerades den 25–26 februari det första ”Northern Dimension Forum”. Deltagare i Forumet var representanter för Nordiska rådet, Östersjökonferensen, den parlamentariska Arktiska konferensen, Baltiska församlingen, Västnordiska rådet, Barents parlamentariker-nätverk och Europaparlamentet. Forumet hade två teman: Utvecklingen av den Nordliga dimensionen i Östersjöregionen och den arktiska regionen samt samordningen mellan de parlamentariska organisationerna inom den Nordliga dimensionen. Avsikten med forumet var inte att skapa en ny institution utan snarare att skapa ett forum för debatt och samordning. Resolutionen från konferensen återfinns i *bilaga 7*.

Nästa forum kommer att arrangeras i Norge 2011.

5 Globalisering

Sedan ett antal år tillbaka är globalisering ett kontinuerligt begrepp i Nordiska rådets arbete. Globaliseringen innefattar många områden såsom klimat, energi, miljö, forskning, välfärd och kultur. För att möta de utmaningar som globaliseringen innebär, och för att kunna utveckla den nordiska välfärdsmodellen och öka konkurrenskraften, är det viktigt att de nordiska länderna ger dessa områden hög prioritet och att samarbetet alltmer integreras och fördjupas. Norden har även ett ansvar gentemot omvärlden genom att de vinster som globaliseringsprocessen för med sig ska fördelas så rättvist som möjligt. I denna process har Nordiska rådet under året bidragit med inspel till nya projekt inom ramen för statsministrarnas globaliseringsinitiativ. Rådet har även betonat vikten av en konstruktiv dialog mellan Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet när det gäller budgetprocessen och vilka områden som bör prioriteras i det fortsatta arbetet.

Det svenska presidentskapet i Nordiska rådet 2009

I programmet för det svenska presidentskapet 2009 lyftes tre huvudteman fram som skulle ges hög prioritet. Ett av dessa teman var *Globalisering – Norden som en global föregångsregion syftande till en utveckling där alla kan dra nytta av globaliseringen*. I programmet betonades bl.a. vikten av att statsministrarnas globaliseringsinitiativ ges ett konkret innehåll genom satsningar på t.ex. utbildning, forskning och entreprenörskap. Nordiska rådet uppmanades också att arbeta för att Norden blir en föregångsregion i en globaliserad värld och att samarbete sker på alla de områden som kan bidra till ett starkt och konkurrenskraftigt Norden.

I programmet fanns även ett antal konkreta åtaganden på globaliseringsområdet som genomfördes under 2009. Bland annat arrangerades seminarier om klimatförändringen i norra Europa och om utökat säkerhets- och försvarssamarbete i Norden. Nordiska rådets president *Sinikka Bohlin* (s) medverkade även vid statsministrarnas Globaliseringsforum i februari i Island. Hon konstaterade bl.a. att det var positivt att det trots den ekonomiska krisen fanns såväl vilja som konstruktiva idéer till samarbete, inte minst på klimat- och miljöområdet.

Forskning

Globaliseringen för med sig att forskningsområdet blir alltmer internationellt och att konkurrensen om framgångsrika innovationer intensifieras. Satsningar på forskning främjar också ländernas konkurrensförmåga i en globaliserad värld. De nordiska ländernas ambition att gemensamt stärka sin globala konkurrenskraft inom detta fält och att profilera Norden som en ledande kunskapsregion ledde redan 2004 fram till etableringen av ett nordiskt forsknings- och innovationsområde (NORIA). Nordiska rådet var en pådrivande

kraft i detta arbete, och utgångspunkten var en vision om att i högre grad tänka i gemensamma banor när det gäller nationella investeringar och kunskapsuppbyggnad, både på nordiskt och europeiskt plan. Nordiska rådets näringsutskott och kultur- och utbildningsutskott anser att det nu, cirka fem år sedan starten av NORIA, är lämpligt att göra en kartläggning av konceptet och att en oberoende rapport bör läggas fram senast halvårsskiftet 2011.

De nordiska statsministrarna deklarerade sommaren 2007 målsättningen att utveckla ett initiativ för att främja nordisk toppforskning inom inledningsvis klimat-, miljö- och energiområdena, senare även inom hälsa och välfärd, kultur och kreativitet samt e-Science. Toppforskningsinitiativet (TFI) som 2009 inledde sitt arbete innefattar perioden 2009–2013 och är den hittills största gemensamma forsknings- och innovationssatsningen i Norden. Med en total budget på över 500 miljoner svenska kronor över fem år deltar både nordiska aktörer och ett stort antal nationella institutioner i denna satsning. De första projekten i ministerrådets toppforskningsinitiativ ska inledas i början av 2010 med inriktning på *effektstudier och anpassning till klimatförändringen*. Det rör sig om tio olika projekt som ska bidra till att öka våra kunskaper om effekterna av klimatförändringar, med fokus på hur vi bäst kan anpassa oss i framtiden.

Klimat, miljö och energifrågor

De nordiska länderna har ambitiösa mål när det gäller att reducera utsläpp av växthusgaser och säkerställa en stabil och hållbar energiförsörjning. Toppforskningsinitiativet är ett av fler exempel på hur Norden som region gör en stor insats för att bl.a. undersöka vilka konsekvenser klimatförändringen för med sig och hur vi bäst kan anpassa oss i framtiden, inte minst när det gäller naturresurserna i det arktiska området. Ett nordiskt samarbete är en förutsättning när det handlar om att skapa de tekniska lösningar som kan bidra till en positiv utveckling på miljö- och energiområdet i den nordiska regionen, men även globalt. Nordiska rådet har också betonat vikten av att Norden bör vara en föregångsregion när det gäller klimat- och miljövänliga transporter. Rådet har därför uppmanat de nordiska regeringarna att utarbeta en ambitiös handlingsplan som även kan påverka transportsektorn utanför Norden.

Den nordiska s.k. COP 15-gruppen arbetade under året med att inför klimatkonferensen i Köpenhamn skapa förutsättningar för att underlätta de formella förhandlingarna. COP 15-gruppen framlade bl.a. ett förslag om hur NDF (Nordic Development Fund) kunde spela en roll genom att initiera nordiska teknikavtal med ett urval av u-länder. Man skulle därigenom göra en reell nordisk insats för att utveckla och överföra energiteknologi till dessa länder. Gruppen bedömde dock att en stor del av de tekniska frågorna inte var möjliga att lösa i Köpenhamn och underströk därför betydelsen av fortsatta klimatförhandlingar under 2010. Från Nordiska rådets svenska delegation deltog bl.a. miljö- och naturresursutskottets medlemmar Ann-Kristine Johansson (s) och Anita Brodén (fp) i klimattoppmötet i Köpenhamn. De konstaterade att, oavsett vad resultatet av mötet blir, de nordiska länderna måste ta

fortsatta initiativ på miljö- och energiområdet samt förstärka samarbetet om en gemensam elmarknad i Norden och våra närområden.

I samband med Nordiska rådets 61:a session i Stockholm arrangerade rådet tillsammans med Nordiska Investeringsbanken (NIB) och det svenska EU-ordförandeskapet konferensen *Vägen framåt – konkreta åtgärder för att motverka klimatförändringen* som ett led i processen inför klimattoppmötet i december 2009 i Köpenhamn. Konferensen som samlade drygt 400 deltagare fokuserade på de nordiska ländernas roll i klimatarbetet, energieffektivisering och grön teknologi. Bland deltagarna på konferensen fanns miljöminister *Andreas Carlgren* som hoppades att de nordiska ländernas mål för utsläppsminskningar kunde inspirera de stora länderna i klimatprocessen. Han sade också att Norden har gått i fronten och kan verka som brobyggare i detta arbete. Nordiska rådets president Sinikka Bohlin (s) inledde konferensen med att påminna om att många detaljer inte skulle falla på plats i Köpenhamn och att ett eventuellt avtal endast är en början på ett långsiktigt arbete.

Kultur

I Nordiska rådets ramprogram *Norden i Världen – Världen i Norden* konstateras att kultursamarbetet är en av hörnstenarna i det nordiska samarbetet. Vidare betonas betydelsen av att nordisk konst och kultur sprids utanför Norden för att därigenom skapa bättre förutsättningar för internationellt samarbete och globala satsningar samt att detta även gagnar Norden som global föregångsregion.

Nordiska ministerrådets globaliseringsinitiativ *Nordisk kultur i världen* har som syfte att just profilera nordisk kultur utanför Norden och visa vad den nordiska kulturen kan erbjuda i en globaliserad värld. Initiativet inbegriper tre delprojekt: nordisk film, nordisk arkitektur och nordisk litteratur. Tidsramen för projektens genomförande är 2009–2011 med följande etappmål: den internationella filmfestivalen i Toronto 2009, Shanghai Expo 2010 samt Paris bokmässan 2011. Projektet *Kultur & Kreativitet* är en vidareutveckling av det redan existerande globaliseringsinitiativet *Utveckling och profilering av Norden som center för kreativa industrier* (KreaNord). Initiativet bygger vidare på de samnordiska synergier som redan uppstått med att stärka kreativa industrier i Norden, och projektet binder även samman insatser inom kultur- och näringssektorerna i de nordiska länderna. Initiativet förlänger därmed KreaNords mandat fram t.o.m. 2012.

Nordiska rådets kultur- och utbildningsutskott lade under året fram ett förslag om en nordisk deklaration om barns och ungas rätt till kultur och kreativ utveckling i skolan. Intentionen i förslaget var att dessa rättigheter skulle skrivas in i en ny samnordisk deklaration som därmed kompletterar FN:s barnkonvention. Utskottet pekade på internationell forskning som visar att man inte enbart bör satsa på traditionella läsåmnen och lärandemetoder. Om de nordiska länderna fortsatt ska kunna konkurrera inom kunskap och innovation i framtidens globaliserade värld, bör kreativiteten och originaliteten också stärkas hos barn och unga. Utskottet hänvisade också till Norge som

med sina kulturskolor kan vara ett föregångsland när det gäller kreativitet i skolan.

Det fortsatta globaliseringsarbetet

Globalisering kommer även 2010 att vara ett prioriterat område för Nordiska rådets svenska delegation. I sitt program deklarerar delegationen att man under 2010 vill arbeta för att konkretisera statsministrarnas globaliseringsinitiativ och särskilt toppforskningsinitiativet, arbeta för ett utökat säkerhets- och försvarssamarbete i Norden utifrån Stoltenberggrapporten samt arbeta för ett starkare nordiskt inflytande i EU. Rådet kommer också bl.a. att arbeta för att främja internordisk språkförståelse och språkkunskap, stärka vidareutvecklingen och den politiska förankringen av den nordliga dimensionen, påverka EU:s Östersjöstrategi, utveckla den nordiska välfärdsmodellen för att klara av de utmaningar som globaliseringen medför samt arbeta vidare med att avskaffa gränshinder mellan de nordiska länderna.

De nordiska statsministrarna framförde under året önskemål om att nya initiativ borde startas inom ramen för det nordiska globaliseringsarbetet. Som en följd av detta har de nordiska samarbetsministrarna fattat beslut om sju nya globaliseringsinitiativ, varav två – Kultur & Kreativitet och e-Science – är en vidareutveckling av redan existerande initiativ. Exempel på nya projekt är t.ex. Hälsa och Välfärd, Energi och Transport samt Klimatvänligt byggande. Budgeten för de nya globaliseringsinitiativen är för 2010 ca 34 miljoner danska kronor av det totala globaliseringsanslaget på 70 miljoner danska kronor. Vid statsministrarnas sommarmöte 2010 ska en uppdaterad redogörelse om ministerrådets globaliseringsarbete läggas fram, och Nordiska rådet kommer att orienteras fortlöpande.

6 Nordiska rådets 61:a session i Stockholm den 27–29 oktober 2009

Till sessionen hade gäster inbjudits från statsduman och federationsrådet samt från regionala parlament i nordvästra Ryssland. I sessionen deltog även medlemmar av Baltiska församlingen, Benelux interparlamentariska råd, Östersjökonferensen, Europarådet, Europaparlamentet, Europeiska säkerhets- och försvarsgemenskapen samt Västnordiska rådet.

De två första dagarna av sessionen präglades av inlägg av nordiska ministrar i toppdebatten, generaldebatten och redogörelser från utrikes- och försvarsministrarna. Eftersom den isländska regeringen innehaft ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet under 2009 hade de isländska ministrarna en framträdande roll under sessionen. Sverige hade innehaft presidentskapet i Nordiska rådet under 2009 och gavs därmed en viktig roll vid sessionen.

Klimatfrågan, finanskrisen och Nordens roll i EU var framträdande teman. Förslaget om att etablera ett informationskontor i Minsk och att minska Nordiska rådets budget ledde till engagerade inlägg från medlemmarna men även från andra deltagare. Medierna uppmärksammade den svenske historikern Gunnar Wetterbergs förslag om en nordisk union med syfte att vitalisera det nordiska samarbetet. Förslaget avvisades av de nordiska statsministrarna vid en presskonferens. Däremot stöddes tanken på ett utökat och tätare samarbete på flera områden.

(Debatterna finns återgivna i sin helhet i det tryckta protokollet eller på www.norden.org.)

Nordiskt toppmöte – Nordens roll i EU

Nordens betydelse i EU, klimatfrågan och finanskrisen var aktuella ämnen för toppdebatten. Även Östersjöstrategin, Arktis och Nordens insatser i vår omvärld när det gäller försvars- och säkerhetspolitik berördes under mötet. I debatten deltog i huvudsak de nordiska statsministrarna och ländernas oppositionsledare.

Sinikka Bohlin (s) öppnade toppmötet med att framhålla att samarbetet mellan de nordiska länderna och EU fördjupats. Enligt Bohlin finns det ingen motsättning mellan nordiskt samarbete och samarbetet i EU, dessa samarbeten kompletterar i stället varandra. Hon menade att i ett alltmer utvidgat EU blir regionernas samarbete viktigt. EU:s påverkan på Nordiska rådets arbete blir tydligt vid konstaterandet att nästan 30 % av de propositioner som läggs fram är en följd av beslut i EU. Olyckligtvis kan implementeringen av EU:s direktiv i våra enskilda länder skapa nya gränshinder inom Norden. Avslutningsvis konstaterade Bohlin att Nordiska rådets uppgift är att identifiera frågor av stort intresse för ett eller flera av de nordiska länderna.

Sveriges statsminister Fredrik Reinfeldt inledde i egenskap av EU:s ordförande med att det nordiska samarbetet utgör en viktig del i EU-samarbetet.

Fem frågor framhölls som viktiga i en nordisk-europeisk kontext, nämligen klimatfrågan, finanskrisen, arbetet med Östersjöstrategin, Nordens insatser i vår omvärld samt Islands ansökan om medlemskap i EU.

Statsministern ansåg att de nordiska länderna gemensamt kan bidra till ett bra förhandlingsresultat vid COP 15-mötet i Köpenhamn. Han menade också att de stora effekterna av klimatförändringarna på Arktis är något som Norden gemensamt måste lyfta fram.

Östersjöstrategin handlar om att öka Östersjöregionens konkurrenskraft, riva handelshinder och förbättra Östersjöns utsatta miljö. Reinfeldt påpekade att Nordiska ministerrådet har en viktig roll i att få strategin på plats med sina resurser, expertis och kunskaper om projektarbete. När det gäller finanskrisen måste det finnas ett gemensamt europeiskt ansvar.

Den fjärde frågan som Reinfeldt belyste var vikten av Nordens insatser i vår omvärld. Reinfeldt påpekade att det blivit tydligt att ett samarbete med andra är en grundförutsättning för framgång. Avslutningsvis ville statsministern lyfta fram Islands ansökan om medlemskap i EU. Islands medlemskap skulle ytterligare stärka Nordens röst i unionen inom nordiska kärnområden som hållbar resursutvinning, förnybar energi, miljö och jämställdhet. På samma sätt som vi behövs i EU, behöver även vi EU menade han.

I samma anda som Reinfeldt framhöll de övriga statsministrarna i sina anföranden betydelsen av nordisk samverkan i EU-samarbetet. Bjarni Benediktsson från Island ifrågasatte det nordiska samarbetet med tanke på att Island genomgått en turbulent kris utan stöd från de nordiska grannländerna.

Oppositionsledaren Mona Sahlin (s) ansåg att jobben och klimatet måste prägla det nordiska samarbetet men också Nordens hållning till och utveckling i det europeiska samarbetet. Sahlin pekade på jobbkrisen som en följd av finanskrisen och framhöll den politiska debattens betydelse för att utveckla den nordiska modellen och för att kunna möta finanskrisens utmaningar. Avslutningsvis menade Sahlin att den nordiska modellen är viktigare nu än den varit på länge. Den nordiska modellen med ett rättvist skatteuttag och en generell gemensam sektor, dvs. en stark syn på den gemensamma fördelningen, har inte varit ett hinder utan i stället en förutsättning för vår ekonomiska utveckling och vårt klimatansvar menade hon.

Generaldebatt

Samarbetsministrarnas redogörelse för resultatet av det isländska ordförandeskapet 2009

Den isländska samarbetsministern Katrín Jakobsdóttir inledde generaldebatten med en redogörelse för de viktigaste resultaten och aktiviteterna under det isländska ordförandeskapet. Gränshindersarbetet hade intensifierats genom överenskommelsen om att sätta frågan på dagordningen i alla ministerråd. En huvudsatsning var att förbättra ungas förståelse av nordiska språk. Ett led i att

förstärka språkförståelsen var lanseringen av webbsidan för barn och unga med namnet ”Norden förr och nu”. En arbetsgrupp inom ministerrådet för kultur hade utvärderat den kulturreform som inleddes 2007. Etablering av ett kulturpartnerskap i den Nordliga dimensionen skulle beslutas av EU senare under året.

I finanskrisens fotsår hade fokus varit på att stärka institutionerna, och ett led i arbetet var etablerandet av Nordens Valfärdscenter (NVC). Ministerrådet för handel, energi och regional politik hade utarbetat ett nytt handlingsprogram för perioden 2010–2013 för att öka andelen hållbar energi, utveckla gröna drivmedel och höja energieffektiviteten i transportsektorn. Inom miljöområdet hade ministerrådet också aktivt bidragit till handlingsplanen för EU:s Östersjöstrategi, och ett nordiskt åtgärdsprogram hade iordningställts inför klimattoppmötet i Köpenhamn. Stor vikt lades även fortsättningsvis på demokratiutvecklingen i Nordeuropa. Detta kom till uttryck genom stöd till NGO-projekt i Östersjöregionen och partner från nordvästra Ryssland och Vitryssland. Kanada hade tagits upp på ministerrådets agenda, då det från landets sida funnits ett intresse för samarbete om forskning och innovation inom kultur, klimat, miljö och energi. Jämställdhetsfrågan är och förblir en viktig punkt i det nordiska samarbetet.

I den efterföljande debatten betonade Sinikka Bohlin att det var bra att man nämnt samarbetet med NGO:er och Vitryssland, men påminde samtidigt om att man inte fick glömma bort Ungdomens Nordiska råd. Bohlin uttryckte en önskan om ett närmare samarbete mellan presidiet och samarbetsministrarna, särskilt när det gäller globaliseringsarbetet där man enligt henne inte nått varandra tillräckligt. Göran Lindblad (m), som representerade Europarådets parlamentariska församling, efterfrågade närmare samarbete mellan Nordiska rådet och Europarådet men påminde också om behovet av en större förankring i de egna parlamenten. Kent Olssons (m) och den konservativa gruppens förslag om att minska budgeten med 2 % ledde till debatt mellan den konservativa och den socialdemokratiska gruppen. Partigrupperna var överens om att det fanns ett behov av genomlysning av Nordiska rådets projekt men däremot inte om att minska Nordiska rådets budget.

Sakdebatt

Under rubrikerna Arktisk politik och naturresurser, Gränshinder, Energi och klimat, Människohandel och jämställdhet, Forskning och utbildning samt Hälsa, kultur och samhälle var rådets medlemmar talesmän för sitt utskott eller partigrupp.

Deltagarna var eniga om nackdelarna med EU:s nuvarande fiskepolitik. Ann-Kristine Johansson (s) pekade speciellt på att dumpningsproblematiken måste lösas och att det krävdes en gemensam ram i EU med tydliga mål kring en ekosystembaserad fiskeriförvaltning som är långsiktigt hållbar, ekologisk, ekonomisk och socialt bärkraftig. EU har en viktig roll när det gäller att bevara, skydda och utveckla Arktis framhöll Kent Olsson (m).

Anita Brodén (fp) pekade på angelägenheten av att rådet driver på Arktiska rådets arbete med genomförandet av riktlinjer och rekommendationer. Hon menade också att Östersjöregionen bör gå före EU i frågan om fiskeripolitiken. Johan Linander (c) var talesman för den svenska delegationens förslag om att hålla en internationell konferens om utvecklingen i den arktiska regionen. Sinikka Bohlin poängterade i sammanhanget att man inte ska glömma invånarna i de arktiska trakterna, då fokus ofta ligger på naturresurserna.

Under punkten Människohandel och jämställdhet kommenterade Maria Stenberg (s) ministerrådets skriftliga redogörelse om bekämpande av människohandel och pekade speciellt på vikten av att se på handeln för slavliknande arbete. Kent Olsson (m) poängterade vikten av att det praktiska arbetet i tull, polis och andra myndigheter fungerar för att förhindra handeln. Hans Wallmark (m) pläderade för förslaget om nolltolerans mot narkotikahandel i våra länder.

Marianne Kierkemann (m) framhävde det goda initiativet i Handlingsplanen för bättre sundhet och livskvalitet genom mat och fysisk aktivitet medan Göte Wahlström (s) uttryckte oro för den ökade arbetslösheten och Jan Lindholm (mp) vädjade till den norska regeringen om att trycka på den svenska regeringen i syfte att prioritera klimatsmart infrastruktur.

Gunilla Tjernberg (kd) pekade på vikten av att utskottsförslaget om uppföljning av kulturreformen genomförs. Mats Johansson (m) ville även i fortsättningen se skydd av upphovsrätten på Internet, medan Monica Green (s) ansåg att upphovsrätten bör moderniseras. Hon anförde också att utvecklingen av dataspel i Norden bör fortsätta. På utbildnings- och forskningsområdet fanns enighet om mer forskning om polära lågtryck och om att man bör satsa på kultur och kreativa ämnen i skolan.

Jan Lindholm (mp) var inte nöjd med ministerrådets ambitionsnivå i Handlingsprogrammet för det nordiska energisamarbetet 2010–2013 när det gäller de nordiska ländernas samarbete för att minska de egna klimatutsläppen. Sinikka Bohlin efterfrågade mer samarbete och samarbete i ett tidigare skede mellan Nordiska rådet och ministerrådet när det gäller globaliseringsinitiativet. Bohlin efterlyste också en handlingsplan för Norden om utfallet i Köpenhamn inte uppfyller dess förväntningar och mål.

Gränshinderfrågor

Den svenska samarbetsministern Cristina Husmark Pehrsson och ordförande för Gränshinderforum Ole Norrback redogjorde för de gränshinder som man löst under 2009 och för nya initiativ samt för de förbättringar som man åstadkommit på samarbets- och informationsområdet. Debatten efteråt handlade främst om att samordningen mellan de nordiska länderna måste bli bättre när EU-direktiv ska implementeras eller när ett av våra nordiska länder ska anta ny lagstiftning som kan beröra andra nordiska länder. Sinikka Bohlin efterfrågade ett individperspektiv på gränshindersfrågor. Gränshinderforum fick beröm för sitt arbete, men det påpekades också från flera håll att arbetet bör

fortsätta och få större fokus i framtiden. (*I övrigt se avsnitt 7 om presidiet och utskotten.*)

Debatt om fördjupat utrikes- och försvarssamarbete

Islands utrikesminister Össur Skarphéðinsson var talesman för utrikesministrarna och Finlands försvarsminister Jyri Häkämies presenterade försvarsministrarnas redogörelse. Skarphéðinsson inledde med att framhålla att det varit ett händelserikt år, inte minst på grund av den ekonomiska krisen, men även på grund av de enskilda nordiska ländernas ledarskap i viktiga internationella organisationer som EU och Arktiska rådet. Tyngdpunkten hade under året legat på att ytterligare förstärka samarbetet på utrikes- och säkerhetsområdet genom fokus på Thorvald Stoltenbergs rapport och de 13 förslag som anges däri. På utrikesministrarnas möte i Reykjavik i juni underströks betydelsen av att gemensamt bidra till stabilitet i Norden och i dess närområden. Ett ökat samarbete skulle stärka det nuvarande europeiska och euroatlantiska samarbetet. Skarphéðinsson betonade vikten av att stödja och stärka ländernas nuvarande samarbete inom Nato, EU och OSSE.

När det gäller Stoltenberg rapporten hade ministrarna lovat att ta upp alla rapportens förslag till vidare behandling, däribland utvecklingen i den arktiska regionen, träning av den nordiska civil- och polisstyrkan, nätsäkerhet samt kampen mot organiserad brottslighet. Det sistnämnda prioriteras högst av alla projekt. Man undersökte även möjligheten av ökat nordiskt samarbete om övervakning av det isländska luftterritoriet. Ministerrådet hade påbörjat en undersökning om ytterligare samarbete om näringslivsfrågor, representation och kulturfrågor som en följd av Stoltenberg rapporten. Island hade under året varit koordinator för det nordisk-baltiska samarbetet, vilket inneburit ett mycket positivt samarbete mellan de nordiska och de baltiska utrikesministrarna.

Häkämies inledde med att konstatera att de senaste årens utvidgade och fördjupade försvarssamarbete hade ett brett stöd av både politiker och allmänhet. Målet för samarbetet var enligt Häkämies att stärka delegaternas nationella försvar, undersöka gemensamma områden för potentiell samverkan och främja effektiva gemensamma lösningar. Hittills hade samarbetet om bl.a. försvarsmateriel, internationell krishantering och fredsbevarande insatser fungerat väl. Genom gemensamma insatser för en säkerhetssektorreform hade de nordiska länderna även framgångsrikt stött uppbyggnaden av långsiktig stabilitet och säkerhet bl.a. på västra Balkan och i Ukraina. Det senaste året hade man utvidgat samarbetet till att omfatta en utveckling av operativa kapaciteter. Man hade även analyserat möjligheten till ytterligare fördjupning av samarbetet, och 140 områden identifierades som fruktbara för ökat samarbete.

Några konkreta framsteg på försvarsområdet var den nordiska stridsgruppen (NPG) där Sverige är en lednation, samarbetet inom ramen för ISAF i Afghanistan och samarbete inom sjöövervakning. Det nordiska stödet riktade sig till EASBRIG i Östafrika, och stöd gavs exempelvis inom ramen för krishanteringsutbildning och skapandet av sjö- och kustövervakning. Sam-

manfattningsvis försökte man möta utmaningar både globalt och regionalt. Den stora utmaningen var att kunna bibehålla ett trovärdigt modernt och kostnadseffektivt försvar, när de nationella resurserna samtidigt minskar.

I den efterföljande debatten uppstod ordväxling främst mellan baltiska församlingens ordförande Mantas Adomenas och representanter för den konservativa gruppen om etablering av ett informationskontor i Vitrysslands huvudstad Minsk. Adomenas ifrågasatte planerna och menade att det var fel tidpunkt och form för att bedriva demokratiutveckling. Både Kent Olsson (m) och Hans Wallmark (m) förespråkade samarbete med ambassaderna och andra organisationer för uppbyggnaden av ett kontor. Göran Lindblad (m), Europarådsdelegationen i riksdagen, lyfte fram möjligheten av ett samarbete med Europarådet, som nyligen öppnat ett informationskontor i Minsk. Överenskommelse fanns inom Nordiska rådet om att man även i fortsättningen bör arbeta för demokratiutveckling i Vitryssland, men om detta ska ske genom etablering av ett eget informationskontor eller genom samarbete med andra organisationer skapade oenighet bland deltagarna. Rekommendationen om att öppna ett informationskontor i Minsk antogs dock av Nordiska rådet senare under sessionen. (*För mer information se avsnitt 7 Presidiet och utskotten.*)

De nordiska samarbetsministrarnas frågetimme

Under frågetimmen var de svenska ledamöterna mycket aktiva. Sveriges samarbetsminister Cristina Husmark Pehrsson fick svara på fyra frågor. Hans Wallmark (m), Christer Adelsbo (s), Jan Lindholm (mp), Anita Brodén (fp), Göte Wahlström (s), Gunilla Tjernberg (kd) samt Maria Stenberg (s) ställde frågor till samarbetsministrarna. Frågorna berörde en utredning om en fast förbindelse mellan Helsingborg och Helsingör, danska familjers rätt att låta barnen gå i skola i Danmark trots att de bor i Skåne, snabbtåg mellan Stockholm och Oslo, friluftsvksamhet för barn, barnfattigdom i Norge kontra övriga Norden samt Nordjobb som ett verktyg för att bryta ungdomsarbetslösheten i Norden.

Nordiska rådets priser

Nordiska rådets filmpris 2009 tilldelades den danske regissören Lars von Trier och producenten Meta Louise Foldager för filmen *Antichrist*. Motiveringen för priset var följande: "Lars von Triers *Antichrist* är en vild, visuellt vacker och chockerande våldsam film om sorg, vrede och skuld. Filmen är störande och rörande i sin utforskning av kaoset som invaderar de två huvudpersonernas liv efter att deras unga son har dött. Detta är en passionerad berättelse om känslornas och naturens irrationella krafter som varken förnuft eller kognitiv terapi kan bemästra. Den raserar gränserna mellan den inre och yttre verkligheten när den tränger djupt in i personernas innersta väsen.

Med en total frihet i sitt uttryck iscensätter Lars von Trier parets (mar)dröm så exakt som möjligt och spelar skoningslöst på rubbandet av den ömtåliga könsbalansen i deras förhållande. Med perfekt bildspråk, utmärkta skådespelare och en mångfald kulturella referenser placerar *Antichrist* det

cinematiskt, psykologiskt och fysiskt välbekanta i en utmanande, obekant kontext.

Ur detta visionära verk stiger ett konturlöst mörker, en isande ensamhet och smärta som primalkraften för mänsklig överlevnad. På sitt omisskännliga och djupt personliga sätt ifrågasätter Lars von Trier konventionella religiösa tankar och angriper accepterade rationella och kontrollerande ambitioner och driver därmed tittarna mot randen av sina djupaste rädslor.”

Nordiska rådets litteraturpris 2009 tilldelades den norske författaren Per Petterson för verket *Jeg forbanner tidens elv* (Jag förbannar tidens flod). Motiveringen till priset lyder: ”I romanen beskriver huvudpersonen sina upplevelser och sitt fragmenterade arbete med minnen av flera livskriser i den egna familjen. I ett poetiskt och långsamt språk förmedlar Petterson hur svårt det är att få sagt det som känns viktigast att säga till varandra.”

Nordiska rådets musikpris 2009 tilldelades den finske musikern och stjärnklarinetisten Kari Kriikku. Motiveringen till priset lyder: ”Kari Kriikku är en extraordinär virtuos på sitt instrument klarinetten. Hans uttryck präglas av flexibilitet och en positiv spelmansglädje – han är en musikanter i ordets finaste betydelse. I sin genre är han en banbrytande förnyare av solokonsertformen, vilket har medfört ett samarbete med åtskilliga nutida kompositörer, vilkas verk han senare har uruppfört. Också som kammarmusiker har han utforskat konstmusikformer ut över den klassiska.”

2009 års natur- och miljöpris tilldelas ett nordiskt företag, en nordisk organisation eller person som på ett föredömligt sätt har fått människor att röra sig ute i naturen, och som har skapat en ökad förståelse för naturens betydelse i allmänhet samt för fysisk och psykisk hälsa.

Svenska Friluftsrådets I Ur och Skur tilldelas priset med följande motivering: ”Friluftsrådets I Ur och Skur är ett lysande exempel på en verksamhet som bidragit till barnens välmående och förståelse för naturen i en tid då allt fler upplevelser förmedlas online. I Ur och Skur bedrivs i stort sett uteslutande med utomhuspedagogik – barnens, och även institutionernas, närhet till naturen är därmed central.

I Ur och Skur är en föredömlig modell för hur man, genom upplevelser i naturen, kan bidra till barnens välmående. Det är samtidigt en modell som med fördel kan inspirera till liknande verksamhet, som det redan finns andra exempel på, i hela Norden.”

Prissumman för samtliga pris är 350 000 danska kronor.

7 Presidiet och utskotten

Presidiet

Nordiska rådets presidium består av en president, en vice president och högst elva andra valda medlemmar som utses av plenarförsamlingen. Varje land och partigrupp bör representeras i presidiet. Presidiet är rådets högsta beslutande organ när plenarförsamlingen inte är samlad.

Presidiet bereder övergripande politiska frågor, den allmänna inriktningen och utvecklingen av rådets verksamhet samt ansvarar för att verksamheten samordnas med verksamheten i de nationella parlamenten och med andra internationella organisationer. Presidiet behandlar också budgeten för det nordiska samarbetet samt utrikes- och säkerhetspolitik.

Svenska representanter i presidiet har varit Sinikka Bohlin (s), Johan Linander (c) och Kent Olsson (m). Vid sessionen 2008 valdes Sinikka Bohlin till president i Nordiska rådet och Kent Olsson till vice president.

Samarbetet 2009

Fokus har under året legat på att stärka den nordiska konkurrenskraften i en globaliserad värld och att öka samverkan på klimatområdet. De nordiska statsministrarna har betonat att globaliseringen är en stor utmaning och därför av hög prioritet i det nordiska samarbetet. Ett av huvudmålen med rådets globaliseringsaktiviteter har varit att nå fram till ett gemensamt agerande inför det internationella klimatmötet i Köpenhamn hösten 2009.

Det regionala samarbetet har under året haft en central position i det nordiska samarbetet. Det gäller både bilateralt närområdessamarbete med våra grannar och ett aktivt deltagande i bredare regionala samarbetsstrukturer som t.ex. inom den Nordliga dimensionen. Östersjösamarbetet, med särskilt fokus på arbetet för att rädda Östersjöns miljö, och samarbetet i de nordligaste områdena Arktis och Barentsregionen, med tyngdpunkten på klimatfrågorna, har prioriterats högt. Detta gäller även det bilaterala samarbetet med Ryssland och de tre baltiska länderna.

Stor vikt har under året också lagts vid det nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet. Diskussioner har förts vid flera tillfällen om Stoltenberg-rapporten angående nordiskt samarbete om utrikes- och säkerhetspolitiken. Diskussionerna har bl.a. lett fram till en rekommendation om utökad försvarssamarbete.

Ett annan viktig fråga, som alltid står på dagordningen för det nordiska samarbetet, är arbetet med att avlägsna gränshinder mellan våra länder och underlätta för både människor och företag att röra sig, bosätta sig, arbeta och etablera sig tvärs över gränserna.

Rådets presidium har också under året behandlat ett förslag om ändring av ordförandeskapsrotationen i Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet (*A 1468/presidiet*). Förslagsställarna önskade en ordning där rådets och minister-

rådets ordförande kommer från samma land. Ordförandeskapet i de bägge organisationerna cirkulerar i länderna på årsbasis.

Rådets presidium beslöt att föreslå rådet att inte företa sig något med anledning av förslaget.

Nordiskt ambassadsamarbete

I ett medlemsförslag, väckt av Mats Johansson (m) och Hans Wallmark (m), föreslås ett ökat nordiskt ambassadsamarbete. De nordiska ländernas regeringar rekommenderas att öka samarbetet, både i form av lokaler och ansvarsområden, vad gäller konsulär och diplomatisk närvaro i andra stater och på andra kontinenter (*framställning nr 6/2009*). Förslagsställarna tar sin utgångspunkt i att konsulär och diplomatisk närvaro i andra länder är förenat med stora kostnader. I presidiets betänkande över medlemsförslaget anfördes att regeringarna visat en positiv vilja och genomfört konkreta åtgärder för att stärka och stödja ett nordiskt ambassadsamarbete. Samverkan och samordning kan möjliggöra en kostnadseffektiv lösning av den nordiska diplomatiska och konsulära representationen i vissa länder.

Miljöpolicy för Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet

Presidiet har tillsammans med miljö- och naturresursutskottet behandlat två medlemsförslag om miljöpolicy för Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet. I det ena förslaget, väckt av den vänstersocialistiska gröna gruppen, föreslås införandet av klimatkvoter vid Nordiska rådets flygresor. I det andra förslaget, väckt av mittengruppen, föreslås antagandet av en miljöpolicy för Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet. Presidiet och utskottet anförde i det gemensamma betänkandet att det var viktigt att Nordiska rådets och Nordiska ministerrådets verksamhet tog hänsyn till miljö och klimat, både för att nå goda miljöeffekter och för att förstärka trovärdigheten i arbetet kring dessa frågor. I rådets framställning yrkades att ministerrådet senast den 31 december 2009 skulle ha utarbetat en ambitiös miljö- och klimatpolitik för den egna verksamheten (*framställning nr 2/2009*).

Nordiska rådet beslöt också att rådet skulle hålla sig informerat om ministerrådets miljöarbete, i syfte att även för Nordiska rådet utarbeta en motsvarande miljöpolicy, samt att rådet borde betala CO₂-avgifter för sina flygresor (*internt beslut nr 1/2009*).

Nordiska rådet har därefter beslutat att som kompensation för flygresor inbetala en avgift till Nefco, ett samnordiskt miljöfinansieringsbolag vars primära syfte är att främja investeringar av nordiskt miljöintresse i Central- och Östeuropa. Vid sessionen i Stockholm 2009 redogjorde ministerrådet för sina intentioner med en miljöpolicy för fortsatt reduktion av miljöbelastning och koldioxidutsläpp. Anita Brodén (fp), ledamot av miljö- och naturresursutskottet, underströk vikten av att börja med sig själv när man vill åstadkomma en förändring. Därför är det viktigt att såväl Nordiska rådet som Nordiska ministerrådet vidtar åtgärder i den egna organisationen.

Samarbete med Vitryssland och etablering av ett nordiskt kontor i Minsk

Sedan 2007 har Nordiska rådet tillsammans med Baltiska församlingen arrangerat rundabordssamtal med politiker från parlamentet i Minsk och från oppositionspartier utanför parlamentet. Teman för dessa möten har varit klimat- och miljöfrågor, energifrågor och frågor med anledning av den ekonomiska krisen. Parlamentet i Minsk har bildat en särskild delegation för dialogen med Nordiska rådet. Samtliga möten har varit förlagda till Vilnius, men under 2010 planeras ett nytt rundabordssamtal förlagt till Minsk.

I ett medlemsförslag, väckt av en norsk medlem i rådet, föreslogs upprättandet av ett kontor i Vitryssland. Förslagsställaren pekade på att ministerrådet genom olika stödordningar riktade mot unga människor och tillsammans med andra internationella organisationer spelat en viktig roll i Vitrysslands utveckling. Han pekade också på de kontakter som Nordiska rådet hade med parlamentet och politiska partier utanför parlamentet.

Vidare omtalades de informationskontor som upprättats i de tre baltiska länderna och i nordvästra Ryssland och den betydelse de haft för utvecklingen.

Presidiet delade förslagsställarens uppfattning och menade att ett kontor kunde få stor betydelse för genomförandet av olika samarbetsprojekt samt vara till stöd för att främja dialogen mellan oppositionen och de etablerade myndigheterna i Vitryssland och på så sätt gynna den demokratiska utvecklingen. Ett nordiskt kontor kunde vara ett fönster för Norden.

Presidiets betänkande väckte stor debatt under rådets session 2009, men efter omröstning beslöt rådet att anta en rekommendation om att etablera ett kontor i Minsk (*rekommendation nr 15/2009*).

Norden och Arktis

Utvecklingen i den arktiska regionen är högt prioriterad på den nordiska dagordningen, särskilt vad gäller klimatförändringen och effekten av denna på såväl miljön som befolkningen. Den geopolitiska utvecklingen i regionen ger anledning till ett intensifierat samarbete inom olika områden.

Presidiet behandlade under våren ett medlemsförslag, väckt av den svenska delegationen, om en internationell konferens om utvecklingen i den arktiska regionen. Enligt delegationen är utvecklingen i den arktiska regionen av största intresse, inte enbart för de arktiska staterna och EU utan också globalt. Det är därför av stor vikt att frågan lyfts fram både på den regionala och den globala nivån.

Presidiet ställde sig bakom förslaget och framhöll att en lämplig tidpunkt för att arrangera en sådan konferens kunde vara 2010 då Danmark är ordförande i såväl Arktiska rådet som Nordiska ministerrådet. Ett annat alternativ kunde vara 2011 då Sverige innehar ordförandeskapet och då man kan överblicka tre år av nordiskt ordförandeskap. Presidiet betonade i sitt betänkande betydelsen av att arrangera konferensen i samarbete med ordförandelandet i Arktiska rådet samt nordiska och arktiska politiker. Vid sessionen antogs en

rekommendation om att arrangera en internationell konferens om utvecklingen i den arktiska regionen, i enlighet med den svenska delegationens förslag (*rekommendation nr 10/2009*).

Nordiskt utrikes- och säkerhetssamarbete

Presidiet har vid flera tillfällen diskuterat den rapport om ”Nordisk samarbete om utrikes- och säkerhetspolitik” som lagts fram av den tidigare norska försvars- och utrikesministern Thorvald Stoltenberg på uppdrag av de nordiska utrikesministrarna. Rapporten innehåller tretton förslag till åtgärder syftande till att främja det nordiska samarbetet både för att stärka den nordiska säkerheten och för att kunna ge ett effektivt nordiskt bidrag till internationell krishantering. Presidiet konstaterar att flera av förslagen ligger i linje med Nordiska rådets arbete inom området civil säkerhet och krishantering. Till stöd för det fortsatta arbetet har presidiet beslutat att utse en särskild rapportör, Finlands tidigare utrikesminister Erkki Tuomioja. Rapportörens mandat avser samarbete inom säkerhets-, utrikes- och försvarspolitiken samt uppföljning av Stoltenbergrapporten.

Den konservativa gruppen i rådet har under året lagt fram ett förslag om kraftsamling för ett nordiskt försvar. Enligt förslagsställarna finns det förutsättningar för de nordiska länderna att stärka samverkan på försvarsområdet. En ökad samverkan kan bl.a. omfatta gemensamma arrangemang för övning, utbildning, övervakning, materialsamarbete och bidrag till internationella insatser.

Nordiska rådets presidium delade förslagsställarnas uppfattning och ansåg att frågeställningarna var av stor betydelse och potential för såväl de nordiska ländernas säkerhetssituation och försvarsförmåga som deras samlade förmåga att ge bidrag till internationell krishantering. På förslag av presidiet antog rådet en rekommendation om ett fördjupat försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete i Norden (*rekommendation nr 16/2009*).

Interna beslut om EU-strategi och förankring av det nordiska samarbetet i parlamenten

Den svenska delegationen har i ett medlemsförslag framfört behovet av en gemensam nordisk granskning av EU:s grön- och vitböcker. Tanken är att tidigt kunna identifiera frågor av stort nordiskt intresse och där ett nordiskt samarbete kan tillföra ett mervärde.

Presidiet delade i sitt betänkande delegationens uppfattning och underströk särskilt att det endast skulle beröra ärenden av stort gemensamt intresse. Frågan har varit föremål för diskussion inom såväl rådets fackutskott som de nordiska parlamentens EU-organ. På förslag av presidiet beslöt rådet att föreslå att en EU-strategi antas för Nordiska rådet (*internt beslut nr 2*).

Den svenska delegationen har i ett medlemsförslag framfört vikten av att förankra det nordiska samarbetet i parlamenten. Enligt delegationen är det av stor vikt att det officiella nordiska samarbetet mellan regeringar och parlament förs vidare och fördjupas. Rådet har tillsammans med de nordiska tal-

männen arbetat för en förbättrad förankring, bl.a. genom att försöka få till stånd en ordning där ledamöterna sitter i samma utskott i rådet som i sina nationella parlament.

Presidiet poängterade att det är medlemmarnas skyldighet att förankra beslut och aktuella nordiska frågor i sina respektive parlament och då både i sina utskott och i sina partigrupper.

För att förbättra förankringen har rådet antagit ett internt beslut att rådets utskott och presidium vid behandling av redogörelser från Nordiska ministerrådet och de nordiska ländernas regeringar beslutar att redogörelserna skickas till relevanta nationella fackutskott för yttrande (*internt beslut nr 3*).

Planer och budget för det nordiska samarbetet 2010

Nordiska rådet tillstyrkte efter diskussion och viss justering ministerrådets budgetförslag för 2010 (*rekommendation nr 8/2009*). Budgetramen för 2010 uppgår till 899 247 miljoner danska kronor. Enligt Helsingforsavtalet beslutar ministerrådet om budgetramen och Nordiska rådet om samarbetets innehåll.

Presidiet utser varje år en särskild arbetsgrupp, med representanter för var och en av rådets fyra partigrupper, med uppgift att behandla ministerrådsförslaget om kommande års budget. Samtliga länder ska också vara representerade i arbetsgruppen. Från svensk sida har Kent Olsson (m) deltagit i budgetgruppens arbete.

Presidiet underströk på nytt i sitt betänkande över det nordiska budgetförslaget vikten av att budgeten är tydlig och att politiska prioriteringar lätt kan utläsas. Presidiet anser också att de olika fackministrarna bör kopplas in i budgetprocessen och att relevant fackministerråd diskuterar budgeten med motsvarande utskott i Nordiska rådet. Detta är viktigt för att få en bredare förankring av budgeten.

Presidiet framhöll också vikten av en nära dialog mellan Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet vid utarbetandet av budgetdirektiven och av att rådet kopplas in på ett tidigt stadium.

Samarbetet 2010

Presidiet kommer under 2010 att fortsatt ägna stor uppmärksamhet åt globaliseringsfrågorna och särskilt då klimatfrågan. Samarbetet med Nordens närområde har också hög prioritet och särskilt utvecklingen av samarbetet inom ramen för den Nordliga dimensionen och samordningen med EU:s Östersjöstrategi.

Gränshindersfrågorna är fortsatt ett viktigt samarbetsområde för Nordiska rådet och det nordiska samarbetets legitimitet. Rådet kommer att aktivt delta i detta arbete och uppmärksamt följa utvecklingen av arbetsformer och resultat i Gränshinderforumet vars verksamhet förlängts med ytterligare tre år.

Presidiet kommer också att med stort intresse följa arbetet på regeringssidan med att stärka det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet i Norden.

Kultur- och utbildningsutskottet

Kultur- och utbildningsutskottet behandlar frågor om allmän kultur och konst, ett mångkulturellt och multietniskt Norden, film och medier, språk, idrott, barn- och ungdomskultur samt Föreningen Norden och frivilligsektorn. Dessutom behandlar utskottet frågor om utbildning, undervisning och forskning.

Svenska medlemmar under året har varit Monica Green (s), Mats Johansson (m) och Gunilla Tjernberg (kd).

Samarbetet 2009

Utskottet har under året arbetat med de två stora områdena kultur och skola, ämnen som delvis korsar varandra. Fokus har under detta år legat på kulturfrågor men även på kultur i skolan och forskning. En arbetsgrupp inom utskottet lade ned mycket arbete på behandling av ett förslag om kultur i skolan, vilket avslutades med framläggandet av en deklARATION och ett utskottsförslag. Upphovsrätten på Internet var en aktuell fråga som lyftes fram. Ett utskottsförslag med målet att bl.a. harmonisera lagstiftningen på området lades fram vid sessionen, men ämnet kommer fortsatt att behandlas under 2010. Den nordiska kulturreformen är ett område som utskottet kontinuerligt bevakar och kritiserar. Bland övriga områden som uppmärksammats fanns datorspelsmarknaden liksom forskning i och om de arktiska områdena och om polära lågtryck.

Kultur och skola

Den finländske parlamentarikern Risto Autio hade initierat ett förslag om *kultur i skolan*. Utgångspunkten var att konst- och färdighetsämnen skapar ett mervärde för det nordiska skolsystemet. En arbetsgrupp inom utskottet hade arbetat med förslaget i ett par år med bl.a. experthearingar och lade under 2009 fram ett färdigt förslag till utskottet.

I sitt betänkande över förslaget menade utskottet att Nordiska ministerrådet bör ta ett stort grepp om området med koordinering av ett nordiskt nätverk och arrangerande av en nordisk konferens för kultur i skolan, säkrande av att alla kreativa ämnen blir linjeämnen på lärarutbildningar i Norden, upprättande av en akademisk grad, en master, för det kreativa området samt igångsättning av ett kommunalt pilotprojekt i nordisk regi.

Den första delen av rekommendationen, som riktades till de nordiska ländernas regeringar, innebar ett önskemål om att kultur- och undervisningsministrarna antar en deklARATION om att barn och unga i hela Norden ska få tillgång till kreativa ämnen i skolan och ha möjlighet att gå i kulturskolor som erbjuder undervisning i kreativa ämnen. I övrigt föreslås bl.a. att det avsätts resurser till forskning om undervisningsformer och ämnesutveckling för främjande av de kreativa kompetenserna. Det föreslås även att ett pilotprojekt igångsätts, som innebär nordisk elev- och klassutväxling för att skapa språklig och kulturell samhörighet (*rekommendation nr 24/2009*).

Kultur- och utbildningsutskottet lade 2007 fram ett förslag om nordiskt samarbete inom *små hantverks- och kulturområden*. De små hantverken håller på att försvinna med den äldre generationen i Norden, och det måste skapas möjligheter för ungdomar att hålla traditionen vid liv, ansåg förslagsställarna. En rekommendation i ämnet antogs samma år.

Det föreslogs i rekommendationen att Nordiska ministerrådet skulle göra en utredning som skulle förtydliga små hantverksområdets situation i Norden och undersöka möjligheterna för att etablera ett nordiskt samarbete om utbildning och utbildning inom dessa områden. Svaret från Nordiska ministerrådet var att dessa ämnesområden generellt varit och förblir ett prioriterat område i det nordiska samarbetet.

Kultur- och utbildningsutskottet ansåg inte att ministerrådet gjort tillräckligt och påpekade i sitt nya förslag att det bör etableras ett fortlöpande samarbete på utbildningsområdet med näringslivet och kulturlivet som aktiva partner samt att en gemensam databas bör upprättas i vilken alla nordiska hantverksämnen kan registreras. De relevanta myndigheterna i länderna bör säkerställa att elever som så önskar ska ha möjlighet att ta upp till tio års studie- eller praktikuppehåll i ett annat nordiskt land samt att praktisera inom hantverksområdet i ett annat nordiskt land. Det bör också finnas ett taxametersystem för studiefinansiering (*rekommendation nr 25/2009*).

Uppföljning av kulturreformen

Nordiska ministerrådet genomförde 2007 en kulturreform som innebar stora förändringar för det nordiska kulturlivet. Resultatet av kulturreformen följs kontinuerligt upp av utskottet. Under året genomfördes en hearing med nordiska kulturutövare, både professionella och amatörer, vilket resulterade i ett utskottsförslag. Förslaget innehåller åtta punkter där man framhåller vikten av frivillig- och amatörsektorn som eget insatsområde med egen budget i den kommande handlingsplanen för 2010–2012. Utskottet koncentrerade sina förslag kring kontinuitet och balans i kultursamarbetet, förenklingar och samarbete i fråga om ansökningsprocedurer, uppehållet av armlängdsprincipen, projektens bredd, utformandet av årliga Nordiska kulturforum och vikten av informella nätverk för förståelse av en nordisk gemenskap (*rekommendation nr 30/2009*).

Internet och datorspel

Kultur- och utbildningsutskottet har under året uppmärksammat den stora betydelse som datorspel och Internet har för de nordiska medborgarna i deras vardagliga liv.

Mats Johansson (m) initierade ett förslag om hur upphovsrätten på Internet ska hanteras. Bakgrunden till förslaget var den debatt som den mycket uppmärksammade rättegången och fällande domen mot grundarna av fildelarsajten The Pirate Bay för brott mot upphovsrättslagen i Sverige lett till. Efter att utskottet vid en hearing inhämtat information från representanter för olika

parter på området om upphovsrättigheter på Internet enades utskottet om att lägga fram ett utskottsförslag.

I utskottsförslaget uppmanades Nordiska ministerrådet att undersöka och kartlägga sammanhanget mellan upphovsrätten och upplevelseekonomin och därmed också i hur hög grad den tekniska utvecklingen påverkar värdeökningen för konstnärer och upphovsrätsindustrin. Det bör också skapas en plattform som säkrar dialogen mellan politiker, konstnärer, producenter, användare och andra intressenter på området. En parallell övervakning och genomsyn av lagstiftningen på upphovsräts- och rättsområdet bör skapas i de nordiska länderna och i förhållande till EU. Målet är att lagstiftningen harmoniseras. Informationskampanjer ska visa på vilka konsekvenser brott mot upphovsrätten kan leda till för konstnärer, rättighetsinnehavare och samhället generellt. I förslaget läggs en önskan fram om att ett opartiskt råd eller organ på nationell nivå kan informera misstänkta personer om att olagliga aktiviteter pågår, vilket betyder att det inte är Internet eller teleorganisationer som tar kontakten. Slutligen påminner utskottet om att Internet i dag har en central betydelse för medborgarnas yttrandefrihet och tillgång till samhällets funktioner (*rekommendation nr 31/2009*). Utskottet kommer under 2010 att fortsätta sitt arbete med frågan.

Kultur- och utbildningsutskottet har under året lagt fram ett förslag om en *nordisk stödordning för att utveckla dataspel*. Bakgrunden till förslaget är åsikten att spelindustrin uppvisat en ensidighet i produktionen med sitt innehåll av våld och krig och att spelen produceras med fokus på den amerikanska marknaden. Man menar att Norden bör sikta på ett mer allsidigt och kvalitetsbetonat utbud av spel som alternativ till den globaliserade marknaden. I utskottets betänkande påpekas det också att datorspel kan användas inom skilda områden som t.ex. undervisning i många skolämnen.

Den nuvarande nordiska stödordningen för datorspel, Nordisk Computerspilsprogram, löper ut i slutet av 2010. Därefter finns det inget gemensamt nordiskt system som skulle kunna stötta innovation och utveckling av nya nordiskt inspirerade datorspel för barn, unga och vuxna. Nordiska ministerrådets Nordisk Computerspilsprogram har varit ett mycket lyckat projekt och visat att det finns många seriösa nordiska utvecklare på marknaden som behöver startkapital. Utskottet ville säkra att det i Norden även i fortsättningen ska finnas en permanent stödordning i nordisk regi på samma sätt som det finns på filmområdet. Det framhölls att den globala omsättningen för datorspel nu är större än för musikområdet.

Utskottets majoritet föreslog att Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar att bl.a. etablera ett varaktigt nordiskt stödprogram för dataspelsutvecklare i linje med det som finns på filmområdet samt att definiera datorspel som egna kulturprodukter och formulera en gemensam nordisk kulturpolitik för datorspel. Framför allt ville utskottet att en utredning tillsätts som genomförs av projektledaren för Nordisk Computerspilsprogram för att kartlägga, besluta och därefter implementera permanenta nordiska stödordningar för datorspel (*rekommendation nr 32/2009*).

Forskning

Sinikka Bohlin (s) hade väckt ett medlemsförslag om *utökat forskningssamarbete i och om den nordliga regionen*. Bakgrunden till förslaget var att de nordiska länderna bör utnyttja sin särställning som expertregion inom arktisk forskning som en komparativ fördel i internationellt samarbete. The University of Arctic innebär ett nätverkssamarbete i den arktiska regionen mellan 700 000 studenter och 50 000 forskare vid 121 universitet, och för att belysa frågan hämtade utskottet in information från bl.a. University of the Arctic om det pågående arktiska universitets- och forskningssamarbetet vid en hearing. Presidenten i detta nätverk menade att Norden behöver utveckla bärkraftiga näringar som utnyttjar resurserna i norr och har kompetens att hantera kommande utmaningar i klimatet. Det påpekades också att det mesta av Nordens landareal och havsareal räknas som en del av nordområdena (Arktis) i Norden.

Utskottet föreslog därför att rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet att främja nordiska nätverksmodeller som ”Centres of Excellence” och använda dem som spjutspetsar för att göra Norden till en kompetensregion och stärka ”Cross Border”-samarbetet genom att knyta projekt och projektstöd till ett sådant nätverkssamarbete. Nordiska forskarskolor och stipendieordningar bör tillföras en nordlig prioritering som lägger vikt vid att utveckla och synliggöra Norden som en region med expertis på förhållandena i den nordliga regionen. Slutligen ville utskottet att mobilitetsordningarna stärks med en nordlig prioritering och i det sammanhanget framhålla University of the Arctic’s initiativ GoNorth (*rekommendation nr 22/2009*).

Ett medlemsförslag som lagts fram av den socialdemokratiska gruppen i rådet om *nordisk forskning om polära lågtryck* behandlades av utskottet under året. Gruppen menade att med tanke på klimatförändringarna och en större aktivitet med oljeutvinning, fiske och ökande fartygstrafik i de nordliga områdena behövs bättre och tidigare förvarning inför dåligt väder av säkerhetsskäl. Förslaget remissbehandlades, varvid det framkom att man ansåg det viktigt för säkerheten, i synnerhet på haven, att man kan förutse polära lågtryck i god tid. Den ökande trafiken i de nordliga områdena ställer större krav på räddningsberedskap, och en förutsättning för en effektiv räddningsinsats är goda väderprognoser.

Utskottet ställde sig bakom förslaget och föreslog att Nordiska ministerrådet bör öka forskningen om hur polära lågtryck uppstår och om hur man kan säkra varningar om dessa genom ett tätare meteorologiskt samarbete mellan de nordiska länderna utifrån det gemensamma målet att förebygga olyckor i de utsatta områdena (*rekommendation nr 23/2009*).

Samarbetet 2010

Kultur- och utbildningsutskottet kommer under 2010 att i första hand arbeta med forskningsfrågor med inriktning på NORIA (*The Nordic Research and Innovation Area*) och den strukturella och forskningspolitiska organisationen men även på den arktiska forskningen. Utskottets sammarmöte förläggs till

Svalbard för att på plats studera den arktiska forskningen. Även flera områden på utbildningens område som korsar kulturområdet kommer att uppmärksammas. Innovation i det nordiska utbildningssystemet med koppling till kreativa ämnen och entreprenörskap är ett område som prioriteras och uppföljning av deklARATIONEN om barns rättigheter till konst och kultur ett annat.

Utskottet kommer också att arbeta med utveckling av en samlad strategi och vision för barn och unga i det nordiska samarbetet. Bortfall i utbildningssystemet, folkbildningen och amatörkulturen samt de små hantverken är frågor som fortsatt kommer att diskuteras. Public service kommer liksom tidigare att vara i fokus, denna gång i samband med ett förslag om en nordisk kulturkanal. Slutligen kommer utskottet att under året göra en uppföljning av utskottets rekommendation om upphovsrätten på Internet.

Medborgar- och konsumentutskottet

Frågor som medborgar- och konsumentutskottet arbetar med är mänskliga och medborgerliga rättigheter, jämställdhet, demokrati, kriminalitet (inklusive internationell brottslighet och terrorism), konsumentfrågor, livsmedelssäkerhet och justitiepolitiska frågor. Dessutom arbetar utskottet med urbefolkningsfrågor, frågor kring invandring och flyktingar samt samarbete mot rasism.

Svenska medlemmar under året har varit Elina Linna (v), Maria Stenberg (s) och Hans Wallmark (m). I september 2009 ersattes Elina Linna av Marianne Berg (v).

Samarbetet 2009

Fokus har under året huvudsakligen varit inriktat på medborgarfrågor men även på konsumentpolitik. På förslag av utskottet antog rådet sju rekommendationer vid sessionen. Rekommendationerna innehöll förslag om bekämpande av narkotikahandeln och även om motverkande av den oroväckande ökningen av handeln med barn. Utskottet uppmärksammade frågan om migration mot bakgrund av att invandringspolitik får gränsöverskridande konsekvenser samt lade fram ett förslag i syfte att lösa problemet med personnummer i annat nordiskt land. På konsumentområdet föreslogs upprättande av ett konsumentpolitiskt nätverk.

Narkotikapolitik

Rådets konservativa grupp hade lagt fram ett förslag om att verka för nolltolerans för narkotikahandel i Norden. Bakgrunden var att det i Danmark förts en debatt om möjligheten att legalisera handeln med hasch, vilket i sin tur var en följd av att gängkrigen i Köpenhamn till viss del hänger ihop med kampen om haschmarknaden. En legalisering skulle därmed, menade man, leda till dramatiska följder för Sverige och övriga Norden. Därför önskade förslagsställarna arbeta för en *gemensam nordisk kraftsamling mot narkotika* och föra fram

strategier för denna kamp för att minska utbudet av narkotika. De önskade även att Norden skulle vara föregångare för en mer strikt drogpolitik inom EU. Utskottet remitterade förslaget till rådets välfärdsutskott, där en klar majoritet stödde förslaget. Medborgar- och konsumentutskottet enades efter en intern debatt om att föreslå att Nordiska rådet skulle rekommendera de nordiska regeringarna att verka för nolltolerans för narkotikahandel i Norden, där polis, tull och myndigheter har olika strategier för att genomföra detta (*rekommendation nr 20/2009*).

Utskottet föreslog också att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet att anta en *gemensam nordisk strategi mot narkotika*, att stödja och igångsätta *projektforskning* om bakgrunden till att unga människor börjar använda droger och att samordna och koordinera nationella åtgärder för förebyggande och botande av narkotikamissbruk. Målet är att sätta fokus på ”bästa praxis” för att reducera antalet missbrukare mest effektivt (*rekommendation nr 21/2009*).

Migrations-, asyl- och flyktingpolitik

Medborgar- och konsumentutskottet hade under året arbetat fram ett förslag om migration. Utskottet menade att migrationsfrågor i dag har en mer central politisk roll än tidigare och att utmaningarna är gemensamma för de nordiska länderna, både när det gäller arbetskraftsinvandring och flyktingpolitik. När ett nordiskt land stramar åt sina invandrar- och flyktingregler ökar tillströmningen till ett annat nordiskt land. Invandrare och flyktingar kan således välja transit- och destinationsland utifrån vem som har de mest fördelaktiga nationella reglerna. Utskottet framhöll att invandringspolitiken i de nordiska länderna inte bara är en nationell angelägenhet utan får gränsöverskridande konsekvenser. Därmed rekommenderade Nordiska rådet Nordiska ministerrådet att politikområdena *migrations-, asyl- och flyktingpolitik* blir ett *formellt samarbetsområde i Nordiska ministerrådet*. Vidare antog Nordiska rådet rekommendationen att man bör skapa en humanitär och hållbar migration till och från de nordiska länderna (*rekommendation nr 18/2009*).

Människohandel

Medborgar- och konsumentutskottet behandlade ett medlemsförslag som lagts fram av den vänstersocialistiska gröna gruppen om *barn som offer för människohandel*. Elina Linna (v) var initiativtagare till förslaget av vilket det framgick att inget land i Europa har undgått att beröras av de kriminella nätverken och människohandel, som ursprungsland, transitland eller destinationsland. De nordiska länderna är inte undantagna. Enligt Europol ökar handeln med barn; den är svår att upptäcka och svår att komma till rätta med. Exempel på problem som måste lösas i arbetet mot människohandeln rör internationellt informationsutbyte, datasekretess, attityder och medvetande om problemet, språkbarriärer, bristande resurser och lagstiftning.

Efter positiva remissvar från myndigheter och organisationer i de nordiska länderna föreslog medborgar- och konsumentutskottet att Nordiska rådet

skulle rekommendera Nordiska ministerrådet att utarbeta en nordisk handlingsplan för att förhindra att barn blir offer för människohandel och därmed understryka vikten av att FN:s barnkonvention respekteras och följs samt framlägga förslag för att minska efterfrågan av köp av sexuella tjänster. Människohandel och missbruk av barn ska förhindras genom lagändringar, exterritoriella lagar och internationell utväxling av information. Alla former av handel med barn, härunder olovlig adoption och köp och försäljning av spädbarn och barn som är offer för handel med organ, ska bekämpas. De nationella myndigheterna ska samarbeta med frivilligorganisationer, föreningar och verksamheter som är aktiva på området med uppsåt att finna kreativa och effektiva lösningar på problemställningarna. Myndigheterna ska vara uppmärksamma på missbruk av asyl- och invandringssystemen när barn reser in eller får uppehållstillstånd under falska identiteter eller med falska mål. Slutligen ska barnets behov alltid i första hand tas till vara även om barnet självt uppehåller sig olovligt i landet (*rekommendation nr 19/2009*).

Personnummer

Medborgar- och konsumentutskottet har behandlat ett förslag från mittengruppen om *tillgång till personnummer under tillfällig vistelse i ett nordiskt land*. Det gemensamma nordiska avtalet om folkbokföring innebär att det inte är nödvändigt att registrera sig hos de lokala folkbokföringsmyndigheterna när man bosätter sig i ett annat nordiskt land under en period som understiger sex månader. En vistelse som varar under sex månader är vanligt förekommande för t.ex. studerande och säsongsarbetare. Däremot behöver man ett personnummer för att öppna ett bankkonto eller för att skaffa hyresbostad. Systemet med att bevilja personnummer varierar mellan de olika nordiska länderna. Mittengruppen ansåg att det var ett betydande hinder att det inte finns ett gemensamt nordiskt tillvägagångssätt i denna fråga med tanke på den fria rörligheten och idén om ett gränslöst Norden. Efter en remissomgång kom utskottet fram till att det inte var nödvändigt med ett gemensamt personnummersystem; däremot borde enskilda personnummer kunna användas på lika grund i alla nordiska länder.

Medborgar- och konsumentutskottet föreslog därför att Nordiska rådet skulle rekommendera de nordiska ländernas regeringar att säkra en koordinering av de nationella personregistreringssystemen så att nordiska medborgare kan använda det nationella personnumret under tillfällig vistelse i andra nordiska länder på samma sätt som värdlandets personnummer (*rekommendation nr 11/2009*). Nordiska rådet skulle även rekommendera Nordiska ministerrådet att undersöka möjligheten att utveckla ett identifieringssystem för Internethandel så att företag kan hämta in information om personnummer för att på så sätt säkra identiteten (*rekommendation nr 12/2009*).

Konsumentpolitik

Medborgar- och konsumentutskottet hade under året arbetat fram ett förslag om ett *konsumentpolitiskt nätverk*. I flera år har Nordiska rådet och Nordiska

ministerrådet diskuterat om det nordiska samarbetet fortsättningsvis ska omfatta konsumentpolitik. I samband med struktur- och moderniseringsarbetet 2005 beslöt ministerrådet att lägga ned konsumentministerrådet trots att Nordiska rådet var starkt emot beslutet. Medborgar- och konsumentutskottet har trots detta behandlat konsumentpolitiska ärenden och därmed försökt få konsumentpolitik tillbaka på dagordningen.

Till följd av detta föreslog utskottet att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet att *skapa ett nordiskt nätverk* med representanter från organisationer, föreningar, myndigheter och näringsliv *med kunskap om konsumentpolitik*. Syftet med nätverket är att finna lösningar på konsumentpolitiska gränshinder, att koordinera nationell konsumentlagstiftning samt att stärka rättigheterna i Norden. Av rekommendationen framgår även att man vill upprätta ett projekt med syfte att stötta konsumentnätverket, så att nätverket har möjlighet att ordna möten och konferenser (*rekommendation nr 28/2009*).

Samarbetet 2010

Medborgar- och konsumentutskottet kommer under 2010 att arbeta främst med konsumentpolitik men även med kriminalärenden, självstyre och självständighet samt med att följa upp migrationsfrågor. Utskottets sommarmöte förläggs till Grönland för att följa upp tidigare studier av minoriteters levnadsvillkor i Norden och få inblick i Grönlands erfarenheter av det nya självstyret. Ämnet trafficking kommer fortsatt att bevakas.

Miljö- och naturresursutskottet

Nordiska rådets miljö- och naturresursutskott ansvarar för ärenden som rör miljö och natur, jord- och skogsbruk, fiske, hållbar utveckling samt energi. Utskottet arbetar särskilt med att bibehålla och utveckla miljömedvetenheten i Norden.

Den nordiska miljöskyddskonventionen anger att de nordiska länderna ska informera varandra om beslut som kan medföra gränsöverskridande miljöpåverkan. Det nordiska samarbetet bygger på principen om största gemensamma nämnare; det land som har den högsta ambitionen för miljöarbetet används som måttstock i avsikt att få genomslag för nordisk miljöpolitik internationellt och särskilt i EU.

Svenska medlemmar under året har varit Anita Brodén (fp), Ann-Kristine Johansson (s) och Jan Lindholm (mp).

Samarbetet 2009

Fokus har under året legat på EU:s Östersjöstrategi, revisionen av EU:s fiskeripolitik, medborgarnas engagemang i miljö- och klimatarbetet, biodiversitet, genomförandet av Helcoms Östersjöhandlingsplan (BSAP) samt energi- och

transportpolitik. Utskottet har sambehandlat ett antal medlemsförslag med näringsutskottet.

Nordisk artdatabank

Miljö- och naturresursutskottet behandlade under 2008 ett förslag väckt av den socialdemokratiska gruppen om en gemensam nordisk artdatabank i kampen för att stoppa utrotningen av djur- och växtarter. I förslaget anfördes att utrotningen av arter sker dels som en naturlig process, dels på grund av mänskliga aktiviteter och att det sker med ökande hastighet. Även problemet med spridning av främmande arter till den nordiska biologiska mångfalden nämns i förslaget. Förslagsställarna anser att det bör undersökas om en nordisk samordning av rödlistning och databaser skulle stärka arbetet för att bevara mångfalden i naturen.

Utskottet uttalar i sitt betänkande över förslaget uppskattning över det arbete som utförs i Nordiska ministerrådet med att utväxla synpunkter om de nordiska ländernas insatser för att skydda den biologiska mångfalden. Dessutom säger utskottet att man är medveten om att övervakningen av biodiversiteten är en nationell angelägenhet som kräver internationellt samarbete och att de nordiska länderna aktivt deltar i såväl det europeiska som det globala samarbetet. Utskottet anser dock att man kan ha stor nytta av att samarbeta närmare inom Norden i dessa frågor dels genom att tillsammans påverka internationella institutioner, dels genom metodutveckling och implementering av internationella förpliktelser (*framställning nr 1/2009*).

Miljöpolicy för Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet

Miljö- och naturresursutskottet har tillsammans med presidiet behandlat två medlemsförslag om en miljöpolicy för Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet. Detta finns redovisat under avsnittet om presidiets verksamhet (*framställning nr 2/2009*).

Vindkraftverksparker i Östersjön

Den vänstersocialistiska gröna gruppen väckte ett medlemsförslag om vindkraftverksparker i Östersjön. I förslaget hänvisar förslagsställarna till det pågående arbetet med att utveckla den förnybara energin och att det nu är tekniskt möjligt att bygga vindkraftverk till havs och därmed utnyttja de stora vindresurserna där. Särskilt pekar förslagsställarna på att både Danmark och Tyskland har långtgående planer på detta och att EU-kommissionen igångsatt ett utredningsarbete för att utreda potentialen för vindkraftverk till havs. Förslagsställarna anför också att ett internationellt samarbete om detta skulle stärka energiförsörjningssäkerheten i Baltikum och kunna användas i den generella elöverföringen mellan Norden, Baltikum och övriga Nordeuropa. Förslagsställarna föreslår därför att Nordiska ministerrådet bör utreda potentialerna för energiproduktion genom vindkraftverksparker till havs och möjligheterna att etablera elöverföring från dessa både mot öst och mot väst, att

koppla samman elnäten i Norden och i de baltiska länderna samt att presentera dessa möjligheter före FN:s klimatkonferens i Köpenhamn 2009.

Utskottet understödde intentionerna i medlemsförslaget och betonade att vindkraftverk är en viktig källa för förnybar energi samt att en utbyggnad av vindkraftverk till havs innebär en rad fördelar, såväl för att öka mängden förnybar energi som för att säkra ett större och bättre fungerande ledningsnät i regionen. Utskottet ansåg att man snarast bör utveckla potentialerna genom ett målinriktat samarbete mellan intresserade myndigheter och nätoperatörer i länderna runt Östersjön. Nordiska ministerrådet bör ta initiativ till ett sådant utredningsarbete som bygger vidare på Kriegers-Flak-erfarenheterna. Ministerrådet bör i samarbete med Basrec och via bilaterala kontakter involvera intressenter från de övriga Östersjöländerna (*framställning nr 4/2009*).

Miljö- och naturresursutskottet har även deltagit i den parlamentariska Östersjökonferensens arbetsgrupp om energi och klimat där denna fråga var en av huvudkonklusionerna.

Förbättrad reparationsberedskap i det nordiska elnätet

Miljö- och naturresursutskottet har behandlat ett medlemsförslag som lagts fram av den socialdemokratiska gruppen om bättre reparationsberedskap i det nordiska elnätet. Förslagsställarna fastslår vikten av stabil och tillräcklig elförsörjning i våra moderna samhällen och hänvisar till den gemensamma elmarknaden mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige där elkraft produceras i ett nordiskt land och distribueras till andra nordiska länder. Detta beroende av varandras elproduktion ökar också sårbarheten för att ett större elavbrott i ett land också påverkar de andra. I förslaget hänvisas till att parallella rapporter från de danska, norska och finska riksrevisionerna samt dokumentation från den svenska riksrevisionen pekat på att det inte finns etablerade system för att hantera internationella krissituationer av sådan art. Förslagsställarna anser därför att Nordiska ministerrådet bör ta initiativ till att utarbeta gemensamma nordiska risk- och sårbarhetsanalyser för att etablera riktlinjer för beredskap och utväxling av reparationsresurser.

Utskottet instämmer i att förslagsställarna pekar på viktiga problemställningar vid den fortsatta utvecklingen av det nordiska elnätet. Utskottet välkomnar att riksrevisionernas påpekande om behovet av ett nordiskt gränsöverskridande samarbete om beredskapsplanering och reparationsberedskap för elsektorn har fått ett konstruktivt mottagande av myndigheterna i de involverade länderna, och att arbete inletts i Nordisk Beredskapsforum för att följa upp detta. Vidare pekar utskottet på att NordSecurEl-projektet om samnordiska risk- och säkerhetsanalyser för det nordiska elsystemet genomförts.

Utskottet ansåg att det finns goda skäl att följa utvecklingen i beredskaps-samarbetet noga samt att det vid planeringen av större ändringar i de framtida elsystemen bör övervägas om de planerade ändringarna i tillräckligt hög grad bidrar till att reducera sårbarheten och öka robustheten i systemet. Utskottet föreslog ett nordiskt samarbete kring utbyggnaden av beredskapsplanläggningen och reparationsberedskapen för den nordiska elsektorn. Utskottet

föreslog vidare att denna beredskap tydligare bör förankras hos myndigheterna och att det bör fastställas nationella mål för arbetet (*framställning nr 5/2009*).

Resursvänligt fiske och förbud mot dumpning av fisk

Miljö- och naturresursutskottet har behandlat den socialdemokratiska gruppens medlemsförslag om mer resursvänligt fiske och förbud mot dumpning av fisk. I förslaget anfördes att många fiskarter är under hård press på grund av överfiske, illegalt fiske, dålig reglering och kontroll samt dumpning. I medlemsförslaget framförs vidare att särskilt utpekade områden bör stängas för fiske och att kontrollmöjligheterna bör öka både på havet och i hamnarna. Regler bör införas om att all fångst måste föras i land, och enskilda fiskefartyg bör åläggas att dokumentera kvotunderlaget för all fisk som finns ombord. I förslaget redovisas skillnaderna mellan förvaltningsprinciperna i EU:s gemensamma fiskepolitik och de nordiska ländernas och de självstyrande områdenas egen fiskepolitik.

Utskottet instämde i förslagsställarnas önskan om en fiskepolitik som säkrar ett lönsamt fiske och styrs av regleringar som säkrar ett hållbart utnyttjande av resurserna i förhållande till beståndens storlek och livsbetingelser. Utskottet pekade också på att EU:s fiskepolitik är av stor betydelse i det nordiska fiskesamarbetet eftersom det påverkar fisket i alla länder oavsett anknnytning till EU. Utskottet ansåg även att det under den pågående revisionen av EU:s fiskepolitik finns goda möjligheter för de nordiska länderna att, var för sig och tillsammans, påverka politiken i positiv riktning. Särskilt bör man understödja en högre grad av regionaliserad förvaltning av fisket i de olika havsområdena och en förändring av de delar av politiken som innebär dumpning av stora mängder fisk i havet. De nordiska ländernas regeringar uppmanas att kräva en omedelbar avveckling eller omformulering av EU:s kvotregler och att det i förbindelse med arbetet med EU:s kommande Östersjöstrategi införs ett omedelbart stopp för dumpning av fisk i Östersjön (*rekommendation nr 9/2009*).

Utskottet har i ett brev (remissvar) till EU-kommissionen kommenterat grönboken om fiskereformen. I brevet yrkades att europeiskt fiske bör bygga på principer om ekosystembaserad fiskeförvaltning och att fiskepolitiken bör vara såväl ekologiskt och ekonomiskt som socialt hållbar. För att den ska kunna uppfylla dessa principer måste det införas beståndsspecifika begränsningar; stark kritik framfördes mot ordningen med landningskvoter. Utskottet stödde förslaget om regional styrning av fisket och yrkade på införande av ett effektivt kontrollsystem. Vidare stödde utskottet förslaget att säkra medlemsländernas möjligheter att upprätthålla kustfiske.

Nordiska ministerrådets handlingsprogram för energiområdet, 2010–2013

Nordiska ministerrådet inkom i september 2009 till Nordiska rådet med ett förslag om ett handlingsprogram för energiområdet 2010–2013. Handlings-

programmet bygger på den tidigare handlingsplanen för det nordiska energisamarbetet 2006–2009. Det nya programmet fokuserar på sex ämnen:

- Från gemensam till gränslös elmarknad, med ett mål att öka harmoniseringen av den nordiska elmarknaden
- Hållbar energi, med ett mål att öka andelen förnybar energi i energisystemen
- Energieffektivisering, med ett mål att säkra ett effektivt utnyttjande av energiresurserna samt att öka effektiviteten i och utveckla gröna drivmedel till transportsektorn
- Glest befolkade områden
- Forskning och teknologiutveckling, med ett mål att bidra till utveckling av innovativa energiteknologier
- Internationellt samarbete.

Miljö- och naturutskottet anförde i sitt betänkande över förslaget att målsättningarna är välgrundade och noterade att ministerrådet delar ett stort antal prioriteringar med utskottet, vilka uttryckts i tidigare rådsrekommendationer. Vad avser den gränslösa elmarknaden välkomnade utskottet att det i framtiden ska vara den samhällsekonomiska nyttan ur ett nordiskt perspektiv som ska avgöra kommande investeringar i ledningsnätet. Utskottet pekade vidare på tidigare rekommendationer om att stärka integreringen av det baltiska och det nordiska elnätet.

Utskottet efterfrågade ett samarbete för att öka användningen av förnybar energi i transportsektorn då utskottet ansåg att endast tillgången till sådan energi inte är tillräckligt för att justera transportpolitiken i klimatvänlig riktning. Utskottet stödde handlingsprogrammets målsättning om nordiskt samarbete för att öka energieffektiviteten och noterade att även den offentliga sektorn ska fungera som förebild för utvecklingen med en mera energieffektiv bygg- och bostadssektor. Utskottet understödde förslagen om glest befolkade områden, forskning och teknologiutveckling samt internationellt samarbete.

Utskottet rekommenderade ministerrådet att säkra ett samarbete mellan de nordiska länderna om att på det mest miljöeffektiva sättet rikta ländernas ”krispaket” mot initiativ som reducerar utsläppet av klimatgaser på både kort och lång sikt, att genomföra konkreta samlingsprojekt vid implementeringen av EU:s direktiv för förnybar energi, bl.a. att undersöka möjligheterna för ett grönt elcertifikat, samt att stärka det regionala energisamarbetet i Östersjöområdet i enlighet med rekommendationerna från den 18:e parlamentariska Östersjökonferensen (*rekommendation nr 13/2009*).

Övriga förslag som utskottet behandlat

Utskottet har även under året behandlat medlemsförslag om en nordisk satsning på forskning och utveckling av toriumenergi och om utvecklandet av en nordisk rovdjursportal och en gemensam nordisk elcertifikatsmarknad. Utskottet har föreslagit att rådet inte företar sig något med anledning av medlemsförslagen.

Samarbetet 2010

Miljö- och naturutskottet kommer under 2010 fortsätta följa upp revideringen av EU:s fiskepolitik och Helcoms Östersjöhandlingsplan (BSAP) samt att i samarbete med Nordiska rådets näringsutskott arbeta vidare med frågan om ett nordiskt eller internationellt pantsystem för flaskor och burkar. Vidare kommer utskottet att fokusera på ramarna för exploatering av naturresurser i Arktis, den biologiska mångfalden samt uppföljning av klimat-, energi- och transportpolitiken.

Näringsutskottet

Näringsutskottet behandlar ramvillkoren för ekonomi, produktion och handel, inklusive fri rörlighet på marknaden och arbetsmarknaden i Norden samt avlägsnande av gränshinder. Utskottet arbetar även med frågor som rör regioner och strukturstöd, sysselsättning och arbetsmiljö samt infrastruktur, kommunikation och IT.

Svenska medlemmar under året har varit Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), ordförande i utskottet, Billy Gustafsson (s), Stefan Tornberg (c) och Lars Wegendal (s).

Samarbetet 2009

Näringsutskottet har under året haft ett nära samarbete med övriga utskott inom Nordiska rådet i ett antal frågor. Prioriterade områden har varit regionalpolitik i Norden med särskilt fokus på gränshinder inom näringspolitikområdet, innovationspolitik med särskild inriktning på kreativa industrier (KreaNord-arbetsgruppen), globalisering och klimatförändringar ur ett näringsperspektiv med särskilt fokus på infrastruktur- och transportpolitikens konsekvenser för samhället samt förutsättningarna för ett nordiskt pant- och retur-system. Vidare har utskottet följt arbetet med Corporate Social Responsibility och relevanta EU-frågor samt nära följt utvecklingen i Island.

Medarbetar- och användardriven innovation inom den nordiska globaliseringsstrategin

De socialdemokratiska ledamöterna i utskottet har tillsammans med den vänstersocialistiska gröna gruppens ledamöter lagt fram ett förslag om att Nordiska ministerrådet som en del av den nordiska globaliseringsstrategin utarbetar en nordisk handlingsplan för medarbetar- och användardriven innovation. I förslaget pekas bl.a. på att Nordiska ministerrådets näringspolitiska samarbetsprogram för 2006–2010 understryker vikten av att rikta särskild uppmärksamhet på användardriven innovation. Vidare påpekas behovet av att en handlingsplan utarbetas som kan främja kunskaps- och erfarenhetsutbyte för att skapa en arbetskultur för medarbetar- och användardriven innovation. Förslagsställarna pekar även på behovet av att anpassa sig till den nya finansiella situationen och de konsekvenser denna får för näringsliv och arbetsmarknad.

Näringsutskottet konstaterar i sitt betänkande över förslaget att medarbetar- och användardriven innovation är ett relativt nytt område som är under stark utveckling och kan inspirera verksamheter både inom privat och offentlig sektor till utveckling av nya produkter och tjänster. Utskottet hänvisar till Nordic Innovation Monitor 2009, som presenterades vid Globaliseringsforum 2009 på Island, som påvisar att drivkraften för innovation inom verksamheter under senare år skiftat från teknologiutveckling och kostnadseffektivisering i riktning mot en förståelse för hur problem för användare (konsumenter) kan lösas genom att involvera medarbetare och användare (konsumenter) i processen.

Utskottet konstaterar att det pågår arbete inom området bl.a. inom ramen för det nordiska toppforskningsinitiativet (TFI). Vidare konstaterar utskottet att Nordiska ministerrådet arbetar med att inom globaliseringsstrategin igångsätta ett treårigt forskningsprogram om användardriven innovation och även avser att dra igång en globaliseringsstrategi inom välfärds- och hälsoområdet under 2010 som har ett tydligt ”underifrånperspektiv” där användarna står i centrum och att dessa projekt bör tas med i en handlingsplan.

Utskottet anser att det för närvarande finns för lite kunskap och erfarenheter för att lägga fram en gemensam nordisk handlingsplan på området innan ytterligare forskning och kunskapsinhämtning genomförts. Utskottet instämmer med förslagsställarna i fråga om behovet av att en handlingsplan utarbetas som kan främja kunskaps- och erfarenhetsutbyte för att skapa en arbetsplatskultur för medarbetar- och användardriven innovation. Genom att ytterligare utveckla kompetens och policyfrågor inom detta område och tillämpa dessa i en gemensam nordisk handlingsplan kan de nordiska länderna identifiera nya behov som kan ligga till grund för en plattform för nya lösningar och produkter.

Näringsutskottet konkluderade att Nordiska ministerrådet inom den gemensamma nordiska handlingsplanen för innovations- och näringspolitik 2010–2013 bör fokusera på ett stärkt samspel mellan näringsliv, forskare, användare (konsumenter) och producenter. Detta samspel bör omfatta erfarenheter och utvecklingspotential för medarbetar- och användardriven innovation med särskilt fokus på utveckling av bättre välfärdstjänster och klimat- och energilösningar. Vidare bör rådet fastlägga behov av och möjligheter för medarbetar- och användardriven innovation samt påbörja forskningssamarbete i Norden inom specifika områden för detta. I samarbete med arbetsmarknadens parter bör rådet också bidra till att utveckla möjligheterna för en kultur på nordiska arbetsplatser som främjar medarbetar- och användardriven innovation (*framställning nr 7/2009*).

Kompetensbank inom miljö och energi

De socialdemokratiska ledamöterna i näringsutskottet har lagt fram ett medlemsförslag om att Nordiska ministerrådet bör ta initiativ till att upprätta en kompetensbank med en gemensam nordisk översikt över forskning och satsningar inom miljö och energi. I förslaget hänvisas till en rapport utgiven av

Nordiska innovationscentret 2007 som visar att allt fler verksamheter ser möjligheterna med Nordens resurser inom forskning och innovation men att det framför allt är de stora forskningsinriktade verksamheterna som utnyttjar den nordiska marknaden för kunskap. Förslagsställarna anser att detta är satsningsområden i alla de nordiska länderna och att en kompetensbank kan ge nordiska verksamheter en samlad överblick.

Näringsutskottet konstaterade vid sin behandling av förslaget att Norden som region behöver öka takten i omställningen till ett kunskapssamhälle om man ska kunna möta de globala och demografiska utmaningar som de nordiska länderna står inför. Nordens konkurrenskraft bör framöver baseras på ett utbyte av kunskapsintensiva varor och tjänster, och de nordiska länderna bör skapa världsledande miljöer för att dra till sig personer och företag där det finns unika möjligheter och förutsättningar att bygga upp nya kunskaper.

Utskottet hänvisar till det nordiska toppforskningsinitiativet (TFI) och pekar på vikten av att den kunskap och kompetens som byggs upp inom programmet görs tillgänglig för användare ute i det civila samhället. Toppforskningsinitiativets första fas inriktar sig mot miljö-, klimat- och energiforskning och är därför ett utmärkt exempel för att skapa ett ”experimentarium” för utveckling av nya verktyg, begrepp och lösningar med nordiskt fokus på den ”femte friheten” som bl.a. grundar sig på att uppmuntra öppen tillgång till kunskap och öppen innovation. Utskottet pekar vidare på miljöministrarnas uttalande om att Norden bör stärka sin roll som global föregångare när det gäller klimatvänlig teknologi, vilket utskottet ser som ett utmärkt exempel på hur spridning av kunskap via forskning inom t.ex. TFI kan medverka till att skapa tillväxt. Mot bakgrund av detta ansåg utskottet att förslagets ursprungliga idé om att skapa en kompetensbank inom energi och miljö bör breddas till att gälla ett arbete om spridning av kunskap på ett mer generellt plan.

Näringsutskottet konkluderade i en rekommendation till Nordiska ministerrådet att ett fullskaleprojekt som utvecklar modeller för vidare spridning av forskningsresultat inom EU och EES betraktas som en del av toppforskningsinitiativet för att skapa fri tillgång till forskningsresultat där Norden kan vara en föregångsregion inom EU och EES (*rekommendation nr 14/2009*).

Rymdpolitiskt samarbete

Näringsutskottet har behandlat ett förslag om ett nordiskt rymdpolitiskt samarbete som lagts fram av den socialdemokratiska gruppen. I förslaget hänvisas till att Västnordiska rådet satt som mål att skapa en bredare beredskap för och övervakning av sjötransporter i Nordatlanten, och förslagsställarna anser att frågan ur ett näringspolitiskt perspektiv även bör få större uppmärksamhet i Nordiska rådet. Vidare pekar förslagsställarna på att det finns goda möjligheter för nordiskt näringsliv inom rymdteknologin och att länderna genom att samarbeta har bättre möjligheter att få genomslag för sina prioriteringar på den europeiska nivån. Förslagsställarna framför att det är önskvärt att i högre grad än nu dela tillgängliga data mellan de nordiska länderna och efterfrågar

ett nordiskt beslut om ett nordiskt satellitsystem i polär bana före år 2020 med hänvisning till förslag i Stoltenbergrapporten.

Som ett led i behandlingen av ärendet besökte näringsutskottet *Esrange Space Center* i Sverige i samband med sitt sommarmöte. Det framgick att det länge funnits ett gott nordiskt samarbete på området men att det fanns anledning att förnya och förstärka detta. Utskottet pekade på att den infrastruktur som är nödvändig för att öka samarbetet på rymdforskningsområdet redan finns. Vidare underströk utskottet vikten av en gemensam nordisk övervakning av de polära eller arktiska områdena och ansåg att även miljöaspekterna bör beaktas mot bakgrund av den ökande fartygstrafiken.

Utskottet hänvisade behandlingen av förslaget om ett gemensamt satellitövervakningssystem till presidiet mot bakgrund av att presidiet bett om en redogörelse från utrikesministrarna om behandlingen av förslagen i Stoltenbergrapporten.

Näringsutskottets konklusion var att Nordiska ministerrådet bör ta initiativ till en ökad satsning på rymdverksamheten, inklusive en FoU-insats, för att utveckla bättre miljö- och resursövervakning i den nordliga regionen och Arktis. Enligt utskottet bör rådet också ta initiativ till bättre koordinering och utvärdering av aktiviteterna. Vidare bör data från övervakningen göras tillgängliga mellan de nordiska länderna i högre grad än vad som sker i dag (*rekommendation nr 17/2009*).

Rekommendationen understöder ytterligare den rekommendation som antogs 2008 med anledning av den svenska delegationens förslag om samordnade observationssystem i Arktis (*rekommendation nr 6/2008*).

Trafikinфраstruktur i Mittnorden

Näringsutskottet har behandlat ett förslag från den finländske medlemmen Lauri Oinonen om en aktiv trafikinfrastruktur i Mittnorden. I förslaget hävdar han att Nordkalotten är bortglömd när det gäller infrastruktursatsningar och att förbindelserna i Nordkalotten bör planeras och genomföras som landsvägs- och järnvägsrutter i de enskilda länderna, vilket skulle aktivera näringslivet, utbildningen, kulturen och turismen i samtliga länder inom Mittnorden. Förbättrade trafikförbindelser skulle ha en positiv effekt både på utvecklingen av befintliga företag och på uppkomsten av ny företagsverksamhet i regionen. Särskilt pekar förslagsställaren på de positiva effekterna en direkt förbindelse mellan Sankt Petersburg och Atlanten skulle innebära för regionens turism och övriga näringar. Vidare understryks att sjöförbindelserna mellan Finland och Sverige är av väsentlig betydelse ur ett helhetsperspektiv.

Som ett led i beredningen av förslaget har näringsutskottet mött företrädare för Mittnordkommittén, ett gemensamt samarbetsorgan inom de mittnordiska regionerna, och den s.k. NEW-korridoren (The Northern East West Freight Corridor), som båda främjar insatser i regionen.

Näringsutskottet framför i sitt betänkande att regionen är av strategiskt intresse när det gäller att utveckla Norden som region i förhållande till övriga Europa. Utskottet konstaterar att det förekommer en rad politiska initiativ och

aktiviteter i regionen, vilket visar att den har en politisk prioritet. Planerna för den nya storskaliga gruvbrytningen i Pajala/Kolariområdet reser frågan om infrastruktur för transporter av järnmalm. Utskottet pekar vidare på att flera av de aktörer som verkar för satsningar i Mittnorden har dålig kunskap om varandras verksamheter, och utskottet anser därför att det finns behov av en kartläggning av de utredningar och projekt som rör infrastrukturens satsningar i denna del av Norden för att finna eventuella samarbetsområden. Vidare ansåg utskottet att förslaget bör samordnas med den rekommendation om en handlingsplan för miljövänlig transportpolitik som utskottet lagt fram (*rekommendation nr 29/2009*).

Samarbetet 2010

Näringsutskottet kommer under 2010 att fortsatt arbeta sektorsövergripande och söka samarbete med övriga utskott inom rådet. Prioriterade områden kommer att vara: nordiskt innovations- och forskningssamarbete (NORIA), infrastruktur- och transportpolitik, regionalpolitik, relevanta EU-frågor, BSPC:s arbetsgrupp för en integrerad havspolitik med fokus på infrastruktur och logistik, globalisering och entreprenörskap, gränshinder inom näringspolitikområdet samt att fortsätta att följa arbetet inom kreativa industrier (KreaNord). Vidare kommer utskottet att fortsätta arbetet med ett nordiskt patent- och retursystem. Utskottet kommer även att fokusera på förnybar energi kopplad till näringsområdet samt upphovsrättsliga frågor.

Välfärdsutskottet

Välfärdsutskottet bereder frågor som rör hälso-, social- och välfärdspolitik. Utskottet arbetar med handikappfrågor, frågor om byggnation och bostad, familjer, barn och ungdomar samt frågor rörande alkohol och narkotika.

Svenska medlemmar under året har varit Christer Adelsbo (s), Marianne Kierkemann (m), Jessica Polfjärd (m) och Göte Wahlström (s), vice ordförande i utskottet.

Samarbetet 2009

Välfärdsutskottet valde som huvudtema för 2009 ”*ett inkluderande och bärkraftigt arbetsliv i Norden*”. Utskottet arbetade under året även med frågor inom hälso- och välfärdssektorn, däribland narkotika, ungas situation på arbetsmarknaden, psykisk hälsa samt åtgärder mot multiresistent tuberkulos och hiv/aids i nordvästra Ryssland. Detta är också frågor som utskottet valt att prioritera till Nordiska ministerrådets nya globaliseringsinitiativ för 2010. Gränshindersproblematiken på hälso- och socialområdet uppmärksammades av välfärdsutskottet i form av en anmodan till Gränshinderforum att delge utskottet vilka prioriterade frågor Gränshinderforum avsåg att arbeta med på detta område. Utskottet hade sitt sommarmöte i Haparanda/Torneå där man bl.a. studerade gränssamarbetet på arbetsmarknads- och hälsoområdet.

Ett inkluderande arbetsliv

Huvudtemat för 2009 var ”ett inkluderande och bärkraftigt arbetsliv i Norden”, och välfärdsutskottet arbetade utifrån detta tema med många olika infallsvinklar i syfte att få en så bred och öppen diskussion som möjligt. Man bjöd bl.a. in experter och forskare på området, och utskottet träffade även representanter från näringslivet. Utskottet gjorde också besök på olika myndigheter, institutioner och företag för att få ytterligare kunskap inom arbetslivsområdet. Ett antal frågeställningar som kunde ligga till grund för ett utskottsförslag lyftes fram under året, däribland indikatorer för ett bärkraftigt arbetsliv, unga arbetslösa och arbetsoförmögenhet, förebyggande av livsstilsjukdomar, pension och pensionsålder samt gränshindersproblematik på arbetsmarknadsområdet.

Välfärdsutskottets rekommendation byggde på de diskussioner man haft under året, och man uppmanade bl.a. Nordiska ministerrådet att ta initiativ till en bred och tvärfacklig konferens om ungdomsarbetslöshet i Norden med en uppföljande rapport, att ta initiativ till en utredning med uppdrag att ta fram förslag på hur man kan utveckla ett mer inkluderande arbetsliv, att öka mobiliteten på den nordiska arbetsmarknaden genom att avlägsna gränshinder samt att ta initiativ till ett nordiskt seminarium som belyser sammanhangen mellan demografiutvecklingen, behovet av arbetskraftsinvandring och behovet av att äldre stannar kvar längre i arbetslivet (*rekommendation nr 27/2009*).

Hälso- och socialområdet

Välfärdsutskottet lade 2009 fram ett förslag om åtgärder mot spridning av tuberkulos, multiresistent tuberkulos och hiv/aids i nordvästra Ryssland, även inkluderande Kaliningrad och Sankt Petersburg (*framställning 3/2009*). Bakgrunden till förslaget var utskottets önskemål att fortsätta arbetet mot spridning av multiresistent tuberkulos och hiv/aids. Utskottet hänvisade till *Report on the Global AIDS Epidemic (UNAIDS)* som visar att antalet hivsmittade minskar i flera länder, dock inte i Ryssland som även har ett högt antal tuberkulosmittade. Välfärdsutskottet ansåg därmed, efter att även ha tagit del av aktuella redogörelser från sakkunniga i de nordiska länderna, att frågan även fortsättningsvis måste uppmärksammas. Förslaget innebär att man ska arbeta vidare med de målinriktade åtgärder som kom fram under konferensen ”Interdepartmental Collaboration to Combat Communicable Diseases (HIV/TB) in the North-West of Russia”. (Konferensen ägde rum i maj 2009.) Det vidare arbetet bör huvudsakligen kanaliseras genom den Nordliga dimensionens partnerskap för hälsa och socialt välbefinnande och dess expertgrupp inom hiv/aids, tuberkulos och multiresistent tuberkulos samt genom Barentsrådets arbetsgrupp för hälsa och sociala frågor.

Välfärdsutskottet behandlade under året ett ministerrådsförslag om omvandling av Nordisk Institut för Odontologiska Material (NIOM) till ett samarbetsorgan (*rekommendation nr 26/2009*). Av förslaget framgick att i samband med moderniseringen av strukturen i Nordiska ministerrådet beslöt ministerrådet för social- och hälsopolitik (MR-S) år 2006 att genomföra en

utvärdering av institutioner och samarbetsorgan på området. NIOM har i uppgift att se till att det material och de metoder som används inom tandvård i Norden är säkra och lämpliga för patienter, tandläkare och övrig personal. I utredningen fokuserade man på att analysera de juridiska konsekvenser, däribland arbetsrättsliga, organisatoriska och ekonomiska förhållanden, som en omvandling kunde medföra. MR-S beslöt på sitt möte i Reykjavik i juni 2009 att ombilda NIOM till ett samarbetsorgan organiserat som dotterbolag under UniRand AS vid Oslo universitet.

Välfärdsutskottet ställde sig bakom förslaget, med några anmärkningar. Utskottet hade helst sett att man fått möjlighet att i ett tidigare skede bidra med inspel angående omorganiseringsprocessen. Utskottet ansåg också att eftersom NIOM ägs av Norge är det viktigt att styrelsen har minst sju personer som representerar de nordiska länderna och därmed säkrar det nordiska inflytandet. Man framhöll vidare att en 3-årig kontraktstid för en forskningsbaserad verksamhet är förhållandevis kort. Därmed föreslog man en utvärdering av kontraktstidens längd efter den första kontraktperiodens slut. Avslutningsvis saknade utskottet ett konkret samarbetssammanhang mellan NIOM och Nordiska ministerrådet.

Under året diskuterade välfärdsutskottet ett meddelande från Nordiska ministerrådet angående en rekommendation att ta initiativ till att en expertgrupp inom två år ska kartlägga om ett nordiskt samarbete om sällsynta sjukdomar och resurskrävande behandlingar är möjligt, med fokus på nordisk nytta. I sitt svar framhåller ministerrådet att man redan tagit initiativ till ett sådant projekt, att en nordisk referensgrupp har etablerats som har till uppgift att följa utvecklingen av denna kartläggning och att resultatet av arbetet ska rapporteras under 2009. Ministerrådet ansåg därför att rekommendationen kunde avskrivas. Välfärdsutskottet välkomnade att arbetet med en kartläggning satts igång och att redovisningen av projektet väl skulle svara mot rådets rekommendation, men eftersom man ännu inte sett resultaten av detta arbete beslutade utskottet att inte avskriva rekommendationen utan avvakta ett nytt meddelande från ministerrådet 2010.

Välfärdsutskottet anmodades att till medborgar- och konsumentutskottet komma med inspel till ett medlemsförslag om en gemensam nordisk kraftsamling mot narkotika (*rekommendation nr 20/2009*). Efter diskussion i utskottet framgick att en klar majoritet var positiva till förslaget. Man ansåg också att huvudfokus fortsatt skulle vara nolltolerans för såväl bruk som innehav av narkotika. Eftersom detta även handlar om psykisk hälsa, ett område som välfärdsutskottet arbetar med kontinuerligt, ville man lyfta fram problemställningar som t.ex. vad som gör att unga människor börjar använda narkotika, varför ungdomar hamnar i destruktiva missbrukarmiljöer och om det finns goda nordiska exempel på åtgärder som fungerar.

Utskottets tema för 2008 var *huruvida kränkta barn blir sjuka vuxna*. Arbetet med temat utmynnade i en rekommendation som 2009 besvarades av Nordiska ministerrådet. I svaret betonas att barns och ungas välbefinnande är en högt prioriterad fråga för ministerrådet. De senaste åren har en rad forsk-

ningsaktiviteter initierats, såväl nationellt som på nordiskt plan, när det gäller ungas utsatthet och hur man kan arbeta förebyggande på detta område. *Nordforsk* har även etablerat ett forskarnätverk med fokus på målinriktade insatser för barn som exponeras för våld i familjen samt ungdomar och social marginalisering.

Välfärdsutskottet noterade i sitt betänkande att en hel del arbete redan sker på området, men ansåg att forskningsinsatserna kunde vidareutvecklas och breddas. Bland annat föreslog man att Nordbuk (Nordiska barn- och ungdomskommittén) skulle upprätta en webbsida för förmedling av barn- och ungdomsforskning, etablera en nordisk barnbarometer som även innefattar ungdomar samt undersöka möjligheten att initiera en nordisk barnombudsman. Utskottet avskrev därför inte rekommendationen, utan avvaktar ett nytt meddelande från ministerrådet 2010.

Barns och ungas väntetider inom psykiatrivården i Norden är en fråga som välfärdsutskottet arbetat med sedan 2006 då man rekommenderade Nordiska ministerrådet att bl.a. sätta in kraftfulla åtgärder för att förbättra tillgängligheten och komma till rätta med problemen med långa väntetider. Ministerrådet underströk i sitt meddelande 2009 att det är ländernas ansvar att sörja för tillräckliga hälso-tjänster till sin befolkning, men att ett nordiskt samarbete pågick i form av en rad aktiviteter i syfte att stärka de nationella insatserna på området. MR-S har även utpekat psykisk hälsa som ett särskilt satsningsområde 2009–2010 och har avsatt 5 miljoner kronor till olika projektinsatser, något som välfärdsutskottet välkomnade i sitt betänkande. Utskottet hänvisade dock till en nyligen publicerad dansk rapport, beställd av ministerrådet, som innehåller flera konkreta förslag på hur man skulle kunna få ned väntetiderna i barn- och ungdomspsykiatrin. Man ville att ministerrådet skulle följa upp detta arbete och informera om vilka åtgärder som eventuellt vidtagits med rapporten som grund. Utskottet avvaktar därför ett nytt meddelande 2010.

Budgeten och globaliseringsinitiativet

Välfärdsutskottet diskuterade under året budgetprocessen och vilka teman inom hälsa och välfärdsområdet som borde prioriteras inför Nordiska ministerrådets globaliseringsinitiativ för 2010. Man kom i utskottet fram till tre teman som det var önskvärt att fokusera på: hiv/aids och multiresistent tuberkulos, ungas situation på arbetsmarknaden samt psykisk hälsa.

Det formulerades även ett brev till ministerrådet där man bl.a. önskade få en översikt över de projekt i budgeten som existerar på välfärdsutskottets områden, inklusive kostnads- och tidsramar. Eftersom utskottet inte var tillfreds med det svar man fick från ministerrådet i juni 2009 bjöd man till utskottets möte i september in Nordiska ministerrådets avdelningschef för hälsa och välfärd, Kristian Birk. Han försäkrade att det från ministerrådets sida inte finns någon önskan att frånhålla utskottet någon information om budgeten och beklagade om man uppfattat att så var fallet. Utskottet framhöll att man i fortsättningen ville ha mer insyn och ett tätare samarbete med ministerrådet i

dessa frågor. Man uttryckte också en oro över omfattande byråkrati och att resultaten av projekten inte motsvarade det administrativa arbete som lades ned i de olika projekten.

Nordens Välfärdscenter (NVC), som startade sin verksamhet i början av året, är en institution som lyder under Nordiska ministerrådet, social- och hälsosektorn och som även har en sekretariatsfunktion till Nordiskt Handikappolitiskt Råd (NHR). NVC fick 2009 ca en halv miljon kronor för att genomföra ett pilotprojekt inom ramarna för ministerrådets globaliseringsinitiativ. Projektet fokuserade på temat *ett inkluderande arbetsliv* och inriktades främst på unga och personer med funktionshinder som hamnat utanför det etablerade samhället, men även på hur välfärdsteknologi kan bidra till att skapa ett inkluderande arbetsliv. Välfärdsutskottet noterade att satsningen låg väl i linje med huvudtemat för 2009 och med de inspel utskottet gjort till globaliserings- och budgetprocessen för 2010.

Utskottet bjöd i oktober in NVC:s direktör Tone Mørk till ett möte för att informera sig om centrets organisation samt pågående och planerade projekt. Man skulle bl.a. göra en satsning på de stora demografiska utmaningar som de nordiska länderna står inför. Den nordiska välfärdsmodellen är också ett område som NVC ville arbeta aktivt med att kartlägga och vidareutveckla.

Gränshinder

Under året behandlade välfärdsutskottet en ny strategi för att synliggöra gränshindersproblem mellan de nordiska länderna på social- och hälsoområdet, och i syfte att informera sig i ärendet bjöd man också in Jakob Schmidh från Gränshinderforum till ett möte. Det framkom att det bl.a. finns problem på skolområdet när det gäller pendling och dessutom orättvisa förtidspensioner, arbetsgivaravgifter och sjukförsäkringar för studerande i ett annat nordiskt land.

Utskottets medlemmar ville därefter se en skriftlig redovisning från Gränshinderforum över vilka problem som prioriteras inom det sociala området. Förutom de ovannämnda exemplen tog redovisningen upp socialavgifter vid arbete i två länder samtidigt samt avtal om tryggad mobilitet. Det framgick också av rapporten att de nordiska länderna i princip inte har något samarbete kring implementering av EU-direktiv, vilket innebär att även nya gränshinder riskerar att uppstå. Välfärdsutskottet betonade vikten av att de nationella delegationerna även fortsättningsvis arbetar med dessa frågor.

Samarbetet 2010

Välfärdsutskottet valde *hur skapa en god livskvalitet för äldre i Norden* som huvudtema för 2010. Detta är ett viktigt tema, inte minst med tanke på den demografiska utvecklingen i Norden. Äldrevård, hälsa, demensproblematik, trivsel och boendevillkor är några frågor inom detta område som utskottet kommer att arbeta med under året. Utskottet arbetar även vidare med gränshindersproblemen på social- och hälsoområdet samt med narkotikafrågor och

frågor om psykiativården i de nordiska länderna. Dessutom följer utskottet upp globaliseringsinitiativet för 2010 inom hälso- och socialområdet.

Kontrollkommittén

Kontrollkommittén utövar den parlamentariska kontrollen över verksamhet som finansieras via Nordiska ministerrådets budget, inklusive de nordiska institutionerna, och svarar för kontrollverksamheten i fråga om det nordiska samarbete som plenarförsamlingen beslutar om samt ärenden om tolkning av Helsingforsavtalet, andra avtal om nordiskt samarbete och rådets arbetsordning.

Svenska medlemmar i kommittén har under året varit Billy Gustafsson (s) och Gunilla Tjernberg (kd).

Kontrollkommitténs verksamhet 2009

Kontrollkommittén har vissa fasta uppgifter som att granska danska Rigsrevisionens berättelser över Nordiska ministerrådets, Nordiska rådets och Nordiska kulturfondens räkenskaper. Den genomförda granskningen har inte föranlett några särskilda synpunkter. Därutöver kan kommittén på eget initiativ besluta om att kontrollera olika områden inom den nordiska verksamheten.

Kontrollkommitténs granskningsuppgift 2009

Kontrollkommitténs granskningsuppgift har sedan 2008 helt varit inriktad på Nordiska ministerrådets projektverksamhet. Rådet har kritiserat ministerrådets handläggning av projekt såväl administrativt som finansiellt. Cirka 1 800 projekt, som täcker ett brett spektrum av politikområden, pågår i Nordiska ministerrådets regi. Kontrollkommittén har granskat projektens initieringsfas, levnadstid och evaluering. Vid sessionen 2008 antog Nordiska rådet en rekommendation där ministerrådet uppmanas att fokusera på ett mindre antal projekt av stor nordisk nytta som är konkreta och transparenta och som efter genomförandet utvärderas.

Av ministerrådets rapport till sessionen 2009 framgår att en del åtgärder vidtagits för att få en bättre projektstyrning, men kommittén ansåg att det fortfarande saknades en klar definition av begreppet projekt och åtgärder för att minska antalet projekt. I september 2009 tillsatte kommittén en särskild arbetsgrupp, bestående av riksdagsledamöterna Billy Gustafsson och Gunilla Tjernberg, med uppgift att lägga fram förslag om hur projekthanteringen i ministerrådet bör struktureras.

I arbetsgruppens rapport föreslås bl.a. att alla projekt ska ha en projektbeskrivning som anger syfte, start och avslut samt den nordiska nyttan. Kommitténs beslut var i enlighet med arbetsgruppens förslag som framfördes till ministerrådet vid sessionen. Samtidigt underströks vikten av att utarbeta en

omställningsplan för existerande projekt, liksom möjligheten att politiskt värdera om projekten ska avslutas eller övergå i permanent verksamhet.

Kontrollkommitténs verksamhet 2010

Kontrollkommittén kommer under 2010 att fortsätta granskningen av Nordiska ministerrådets projekthantering och följa upp den tidigare antagna rekommendationen från 2008.

De nordiska kontoren i Baltikum och Ryssland har varit centrala instrument i det nordiska närområdessamarbetet. Tidigare har kommittén granskat hur utvecklingen påverkat informationskontorens verksamhet och roll i detta samarbete. År 2006 inrättades ett informationskontor i Kaliningrad, och kommittén avser att under 2010 besöka Kaliningradkontoret för att undersöka hur verksamheten har utvecklats.

Kommittén kommer också under året att undersöka hur arbetet med statsministrarnas globaliseringsinitiativ fortskrider.

8 Den parlamentariska Östersjökonferensen

Det parlamentariska Östersjösamarbetet syftar till att främja den parlamentariska dialogen i Östersjöregionen samt att påverka regeringarna i utvecklingen av samarbetet. På längre sikt finns en förhoppning att visionen om ett gränsöst Norden också ska omfatta Östersjöregionen.

Det parlamentariska Östersjösamarbetet äger rum inom ramen för den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC), i vilkens ledning Nordiska rådet är representerat.

Den parlamentariska Östersjökonferensen

Den parlamentariska Östersjökonferensen arrangerades för första gången 1991 och äger rum en gång per år. Till konferensen inbjuds elva nationella parlament, elva regionala parlament och fem internationella organisationer samt ett antal frivilligorganisationer.

Konferensen behandlar viktiga problemställningar i Östersjöområdet, som miljö, arbetsmarknad, välfärd och sjösäkerhet. Samarbetet är också ett viktigt instrument i samarbetet med Ryssland och bidrar till ett ökat informationsutbyte och kontaktnätsbyggande mellan parlamentariker från samtliga Östersjöländer.

Till den parlamentariska Östersjökonferensen utser riksdagen för varje mandatperiod en delegation bestående av fem ledamöter. Innevarande mandatperiod är den partipolitiska fördelningen tre ledamöter för alliansen och två för oppositionen. De fem ledamöterna utses inför varje konferens av parti-grupperna.

Permanent kommittén

Den permanenta kommittén är konferensens fasta politiska organ och består av tio parlamentariker: från Nordiska rådet två, Europaparlamentet en, Baltiska församlingen en, Tyskland två, Polen en, Ryssland två och från konferensens värdland en. Kommittén möts cirka fyra gånger per år. Under 2009 har Sverige inte haft någon representant i den permanenta kommittén.

Kommitténs mandat är att förbereda den årliga Östersjökonferensen i samarbete med värdlandet och att följa upp den parlamentariska Östersjökonferensens resolutioner. I detta arbete har kommittén ett nära och gott samarbete med Östersjöstaternas råd (CBSS), regeringarnas organ för samarbetet mellan Östersjöländerna.

En utvidgad kommitté där samtliga deltagande länders parlament ska vara representerade träffas två gånger per år. Riksdagsledamot Sinikka Bohlin (s) är Sveriges representant i den utvidgade kommittén.

Konferensen i Nyborg 2009

Den 18:e parlamentariska Östersjökonferensen ägde rum i Nyborg den 30 augusti–1 september 2009 med deltagande av ca 200 parlamentariker, experter och företrädare för olika organisationer. Konferensen öppnades av Folketingets talman Thor Pedersen.

Från riksdagen deltog Anita Brodén (fp), Jan-Olof Larsson (s), Johan Linder (c), Jennie Nilsson (s) och Hans Wallmark (m). Därutöver deltog Sinikka Bohlin (s), Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), Alf Eriksson (s) och Kent Olsson (m) som representanter för Nordiska rådet och Östersjökonferensens arbetsgrupper.

Huvudtemat för konferensen var ”New Security Challenges”. Konferensens olika sessioner tog upp det aktuella samarbetet i Östersjöregionen, sjösäkerhet och sjöfartsskydd, civil säkerhet, klimatförändringar och energieffektivitet samt arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor. Konferensen avslutades med att deltagarna, efter stor diskussion i redaktionskommittén och i plenum, ställde sig bakom en resolution (*bilaga 6*).

Vid konferensen diskuterades också EU:s Östersjöstrategi och vikten av att denna sammankopplas med den Nordliga dimensionen.

Östersjökonferensens arbetsgrupper

Vid den 16:e parlamentariska Östersjökonferensen i Berlin beslöts att en arbetsgrupp för arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor skulle upprättas. I arbetsgruppen har Anna König Jerlmyr (m) deltagit från riksdagen och Göte Wahlström (s) från Nordiska rådets välfärdsutskott. I arbetsgruppen har representanter för samtliga parlament i länderna kring Östersjön deltagit. Arbetsgruppen presenterade sin rapport, ”Labour Market and Social Welfare”, vid årets Östersjökonferens, och resultatet framgår av resolutionen.

Vid den 16:e parlamentariska Östersjökonferensen beslöts också att en arbetsgrupp för energi- och klimatfrågor skulle upprättas. I arbetsgruppen har Alf Eriksson (s) deltagit från riksdagen och Ann-Kristine Johansson (s) som representant för Nordiska rådets miljö- och naturresursutskott. Även här har representanter för samtliga parlament i länderna kring Östersjön deltagit. Arbetsgruppen presenterade sin rapport, ”Energy Efficiency and Climate Change”, vid årets Östersjökonferens, och resultatet framgår också av årets resolution.

Nästa konferens

Den 19:e parlamentariska Östersjökonferensen äger rum i Mariehamn den 29–31 augusti 2010. Temat för konferensen är bl.a. klimatförändringens påverkan på Östersjöns biologiska mångfald och den civila säkerheten i Östersjön med fokus på bl.a. trafficking.

I den resolution som antogs vid konferensen i Nyborg 2009 beslöts att en för Östersjöländerna gemensam arbetsgrupp för integrerad havspolitik skulle tillsättas. En sådan arbetsgrupp har inlett sitt arbete, och från Sveriges riksdag

deltar riksdagsledamot Börje Vestlund (s) och från Nordiska rådet riksdagsledamot Lisbeth Grönfeldt Bergman (m). Arbetsgruppen förväntas presentera sin slutrapport vid den 20:e parlamentariska Östersjökonferensen.

Nyborgskonferensen beslöt också att en gemensam arbetsgrupp för civil säkerhet skulle tillsättas, och även den gruppen ska lämna sin slutrapport vid den 20:e parlamentariska Östersjökonferensen. Riksdagsledamot Johan Linander (c) är riksdagens representant i arbetsgruppen, och för Nordiska rådets medborgar- och konsumentutskott deltar Maria Stenberg (s).

9 Den parlamentariska arktiska konferensen

Sedan starten har miljöfrågor och effekterna av klimattförändringarna varit i fokus för det arktiska parlamentarikersamarbetet. Under senare år har samarbetet även fokuserats på den civila säkerheten i regionen och befolkningens hälsotillstånd. Det ökade intresset för den arktiska regionen i både de nationella parlamenten och Europaparlamentet har återspeglats i arbetet inom ramen för det arktiska parlamentarikersamarbetet.

Den första konferensen hölls 1993 i Reykjavik. Den parlamentariska arktiska konferensen, CPAR (Conference of Parliamentarians of the Arctic Region), utgörs av delegationer utsedda av parlamenten i Danmark, Finland, Island, Kanada, Norge, Ryssland, Sverige och USA samt Europaparlamentet. Konferensen äger rum vartannat år i något av medlemsländerna. Den 8:e parlamentariska arktiska konferensen arrangerades i Fairbanks, Alaska den 12–14 augusti 2008. Riksdagen har ingen permanent arktisk delegation utan utser för varje konferens en delegation bestående av fem ledamöter enligt den partipolitiska fördelning som fastslås av riksdagsstyrelsen för varje mandatperiod. Under innevarande mandatperiod är den partipolitiska fördelningen tre ledamöter från alliansen och två från oppositionen.

Den parlamentariska arktiska kommittén, SCPAR (Standing Committee of Parliamentarians of the Arctic Region), bildades 1994 och är det organ som upprätthåller arbetet och verkställer besluten mellan konferenserna samt förbereder nästa konferens. I egenskap av observatör följer kommittén Arktiska rådets arbete på nära håll. I kommitténs möten deltar även representanter för ursprungsbefolkningarna samt observatörer. Svensk medlem i den parlamentariska arktiska kommittén är för mandatperioden Sinikka Bohlin (s), och svensk suppleant är Kent Olsson (m).

Den permanenta kommittén

Den permanenta kommittén har som brukligt hållit tre möten under året. Kommittén har fokuserat på uppföljningen av arbetet med samordnade observationssystem i den arktiska regionen (Sustainable Arctic observing network, SAON), EU:s arktiska policy, rapporten om sjötransporterna i regionen (Arctic Marine Shipping Assessment) och implementeringen av rekommendationerna i denna samt en fortsatt diskussion om behovet av ett bindande avtal för den arktiska regionen. Kommittén följde även Arktiska rådets möte i Tromsø i april och kunde med tillfredsställelse konstatera att det råder samsyn om möjligheterna och utmaningarna i regionen. Kommittén har vidare fortsatt att stötta verksamheten vid det arktiska universitetet (University of the Arctic, UA).

Kommittén har även som en uppföljning av resolutionen från Fairbanks 2008 gjort en översyn av sina arbetsformer och mot bakgrund av detta beslutat att inrätta en post som vice ordförande för kommittén. I övrigt bedömde

kommittén att det inte fanns någonting i det nuvarande regelverket som begränsade kommitténs möjligheter att bedriva den verksamhet man önskar.

Som en del av kunskapsinhämtandet med anledning av diskussionerna om ett bindande avtal för Arktis arrangerades i anslutning till kommitténs möte i Helsingfors i november ett seminarium om FN:s konvention om havsrätt (Unclos) och dess tillämpning i den arktiska regionen.

9:e parlamentariska arktiska konferensen

Den 9:e parlamentariska arktiska konferensen äger rum i Bryssel den 13–15 september 2010. Teman för konferensen kommer att vara:

- Hållbart utnyttjande av resurserna i regionen
- Utbildning och forskning samt arvet efter det internationella polaråret (IPY)
- Konsekvenserna av den smältande isen.

10 Den parlamentariska Barentskonferensen

Samarbetet i Barentsregionen lanserades 1993, då Danmark, Finland, Island, Norge, Ryska federationen, Sverige och EU-kommissionen vid en utrikesministerkonferens i Kirkenes undertecknade den s.k. Kirkenesdeklarationen som etablerade BEAC (Barents Euro-Arctic Council). Ordförandeskapet i Barentsrådet roterar vartannat år mellan Finland, Norge, Ryssland och Sverige. Samtidigt undertecknade regionens landshövdingar, guvernörer och motsvarande representanter för regionens urfolk ett protokoll som etablerade Barents regionråd. Syftet är att stödja och främja en hållbar utveckling i regionen.

Det nordiska samarbetet har nära kontakter med Barentsrådet och det parlamentariska Barentssamarbetet, som består av ett nätverk.

Nordiska rådet arrangerade i samarbete med norska Stortinget den första parlamentarikerkonferensen i Alta i Norge 1999. Numera arrangeras konferensen vartannat år och i det land som just då har ordförandeskapet i Barentsrådet.

Den 4:e parlamentariska Barentsskonferensen i Syktyvkar

Den 4:e parlamentariska Barentskonferensen ägde rum i Syktyvkar, Ryssland, den 26–27 maj 2009 under det ryska ordförandeskapet i Barentsrådet. Temat för konferensen var välfärd, kultur och utbildning samt miljö och stöd till ursprungsbefolkningen i Barentsregionen.

Bland öppningstalarna var Nordiska rådets vice president, riksdagsledamot Kent Olsson (m), som underströk vikten av att skapa en hållbar social och ekonomisk utveckling i Barentsregionen. Från Sverige deltog även riksdagsledamöterna Tone Tingsgård (s), Kristina Zakrisson (s) och Ulf Grape (m). Tone Tingsgård, som var en av föredragshållarna, berörde särskilt det ökade intresset för den nordliga regionen och hur detta påverkar befolkningen i regionen och då särskilt urfolken och deras levnadsvillkor.

Konferensen avslutades med antagandet av en resolution (*bilaga 5*).

Det fortsatta Barentssamarbetet

Vid ett ministermöte i Murmansk den 15 oktober 2009 övertog Sverige ordförandeskapet i Barentsrådet. Sverige avser under sitt ordförandeskap i Barentsrådet särskilt uppmärksamma regionens potential för att arbeta i riktning mot en ekoeffektiv ekonomi – en ekonomi där ekonomisk tillväxt, hållbart användande av naturresurser och arbete mot klimatförändringar hanteras på ett integrerat sätt.

Sverige kommer att vara värd för nästa parlamentariska konferens våren 2011.

BILAGA 1

Nordiska rådets svenska delegation vald den
1 oktober 2008, fyllnadsval den 25 mars 2009
Ny delegation vald den 30 september 2009

Medlemmar	Utskott
Sinikka Bohlin (s)	Presidiet
Kent Olsson (m)	Presidiet
Lars Wegendal (s)	Näringsutskottet
Lisbeth Grönfeldt Bergman (m)	Näringsutskottet
Monica Green (s)	Kultur- och utbildningsutskottet
Billy Gustafsson (s)	Näringsutskottet, Kontrollkommittén
Hans Wallmark (m)	Medborgar- och konsumentutskottet
Stefan Tornberg (c)	Näringsutskottet
Anita Brodén (fp)	Miljö- och naturresursutskottet
Maria Stenberg (s)	Medborgar- och konsumentutskottet
Marianne Kierkemann (m)	Välfärdsutskottet
Gunilla Tjernberg (kd)	Kultur- och utbildningsutskottet, Kontrollkommittén
Marianne Berg (v), <i>ersatte</i> <i>Elina Linna den 30 september</i> <i>2009</i>	Medborgar- och konsumentutskottet
Göte Wahlström (s)	Välfärdsutskottet
Mats Johansson (m)	Kultur- och utbildningsutskottet
Jan Lindholm (mp)	Miljö- och naturresursutskottet
Ann-Kristine Johansson (s)	Miljö- och naturresursutskottet
Christer Adelsbo (s)	Välfärdsutskottet
Jessica Polfjärd (m)	Välfärdsutskottet
Johan Linander (c)	Presidiet

Suppleanter

Lars Lindblad (m)

Peter Jonsson (s)

Cecilia Widegren (m)

Carin Runeson (s), *ersatte Laila Bjurling den 25 mars 2009*

Claes Göran Brandin (s)

Rolf Gunnarsson (m)

Erik A Eriksson (c)

Christer Winbäck (fp)

Peter Hultqvist (s)

Katarina Brännström (m)

Else-Marie Lindgren (kd)

Lars Ohly (v)

Kerstin Haglö (s)

Nils Oskar Nilsson (m)

Maria Wetterstrand (mp)

Sylvia Lindgren (s)

Hans Olsson (s)

Anna Tenje (m)

Karin Nilsson (c)

BILAGA 2

Norden i Världen – Världen i Norden

Ramprogram för Nordiska rådets verksamhet

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten.

Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt de självstyrande områdena Färöarna, Grönland och Åland. Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och är en viktig partner i europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa. Det nordiska samarbetet vill stärka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld.

Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Nordiska rådet har tidigare utarbetat ettåriga arbetsprogram. Från och med nu presenteras ett ramprogram, som gäller tills vidare. Ramprogrammet kompletteras av ett årligt ordförandeprogram, som det land som fungerar som ordförande för Nordiska rådet utarbetar.

Utöver detta har de fem fackutskotten sina egna årliga arbetsprogram. Avsikten är att ge större möjligheter för ordförandelandet att sätta sin prägel på den nordiska agendan under ordförandeåret.

Vår vision för det nordiska samarbetet

De nordiska länderna samarbetar för att driva frågor av gemensamt intresse för nordborna. Samarbetet bygger på den värdegemenskap som finns i de nordiska samhällena. Samarbetet ska stärka integrationen mellan länderna och främja regionens inflytande i EU och internationellt. Nordiska rådet lägger agendan för det nordiska samarbetet. Detta ska ske i nära samverkan med de nationella parlamenten och de självstyrande områdena, samt med Nordiska ministerrådet. Nordiska rådet ska hålla hög profil i de parlamentariska samsarbetsorganen och utveckla sitt samarbete med EU-parlamentet och dess relevanta utskott.

Kulturen har ett värde i sig. Kultursamarbetet är en av hörnstenarna i det nordiska samarbetet. Med konst och kultur kan man öka kännedomen om de nordiska länderna också utanför Norden och därmed skapa bättre förutsättningar för internationellt samarbete och globala satsningar. En gemensam satsning på konst och kreativa kompetenser har stor betydelse för Norden som global föregångsregion. Det nordiska samarbetet förutsätter som regel konsensusbeslut. Detta gäller utan undantag för Nordiska ministerrådet. En konsekvens av detta är att det nordiska land som vill minst, bestämmer mest.

Nordiska rådet vill se mer dynamik i det nordiska samarbetet och rekommenderar därför att Nordiska ministerrådet går in för ”opt out”-principen, dvs., de länder som vill kan gå vidare trots att ett land motsätter sig.

Vi vill stärka den nordiska välfärden

Den nordiska välfärdsmodellen har gett många goda resultat. Den har skapat trygga och solidariska samhällen. Välfärdsmodellen är en väsentlig förklaring till att de nordiska länderna placerar sig i världstoppen då man jämför både internationell konkurrenskraft och hållbar utveckling. Nordiska rådet vill utveckla den nordiska välfärden och stärka medborgarsamhället. Vi måste klara av de utmaningar som globaliseringen medför och bidra till att dess frukter fördelas så rättvist som möjligt.

Den nordiska välfärdsmodellen ska fortsättningsvis värna om grundläggande värden såsom demokrati, frihet, rättvisa, jämlikhet, tolerans och pluralism.

De nordiska länderna ska utveckla stabila och flexibla arbetsmarknader som garanterar en hög sysselsättningsgrad och goda möjligheter till fortbildning och omskolning.

Vi vill arbeta för god utbildning på alla nivåer. Bildning och kunskap är viktiga både för individens självförverkligande och för att Norden ska klara sig i den globala konkurrensen.

Vi vill utveckla våra samfundsstrukturer så att de bidrar till att reducera sociala och ekonomiska olikheter. Vi ska utveckla våra samhällen så, att kvinnor och män har jämlika möjligheter att inneha ledande poster i sådana branscher och fack som nu är könsuppdelade. Detta förutsätter bl.a. bättre möjligheter för papporna att ta ut föräldradedighet.

En ökad immigration av arbetskraft är nödvändig för att vi ska kunna producera de varor och tjänster våra välfärdssamhällen behöver. Vi vill arbeta för en god integration av invandrarna i våra samhällen. Vi vill arbeta för att våra invånare får en god och människovärdig vård i livets alla skeden.

Vi vill påverka globaliseringen

Många av de utmaningar och möjligheter globaliseringen innebär kan inte lösas av ett enskilt nordiskt land. Ett ännu mer integrerat och fördjupat samarbete mellan de nordiska länderna ska därför ges högsta prioritet.

I samarbete ska de nordiska länderna utnyttja den internationella konkurrensen till att stärka den nordiska välfärdspolitik. Satsningar på utbildning, forskning och utveckling, innovation och förnyelse samt flexibilitet ska skapa en stabil och hållbar ekonomisk tillväxt. De nordiska länderna ska aktivt påverka processen så att fördelarna fördelas globalt så rättvist som möjligt. De nordiska länderna ska fortsatt spela en aktiv roll för att minska utsläppen av växthusgaser. Ökade satsningar på klimat- och energiforskning, höjd energieffektivitet och ökad användning av förnybara energikällor ska vara prioriterade områden. Det globaliseringsprojekt som Nordiska rådet initierat och som Nordiska ministerrådet har satt i gång ska förverkligas.

Vi vill öka mobiliteten i Norden

Vi vill värna om individens och näringslivets fria rörlighet i Norden. Vi vill ha ett gränslöst och dynamiskt Norden, som kan möta globaliseringens utmaningar och trygga de nordiska ländernas konkurrenskraft och välfärd.

Vi vill avskaffa existerande gränshinder mellan de nordiska länderna och förhindra att nya uppstår. Vi förutsätter en bättre koordinering och harmonisering av lagstiftningen i de nordiska länderna. Vi driver på Nordiska ministerrådets pågående arbete med avskaffandet av gränshinder och förväntar oss konkreta och snabba resultat.

Vi vill rädda havsmiljön

Vi vill arbeta för att de nordiska haven blir rena med en rik biologisk mångfald, anpassade till de enskilda havens särförhållanden. Vi vill att alla näringar – både land- och havsbaserade – ska ha goda möjligheter att utöva sin verksamhet så, att de respekterar den övergripande ekologiska målsättningen för havsområdena. Vi vill att såväl invånare som turister med hjälp av en välplanerad infrastruktur ska ha goda möjligheter till berikande upplevelser i de nordiska havsmiljöerna. Vi vill att utsläpp av farliga kemiska ämnen ska stoppas och att radioaktivt avfall inte leds ut i haven.

Vi vill aktivt bidra till att Helcom:s handlingsplan för Östersjön genomförs. Detta förutsätter bl.a. stärkta möjligheter för projektutveckling och finansiering av miljöinvesteringar i samtliga Östersjöländer. Vi vill påverka EU:s Östersjöstrategi så att den fokuserar på hållbar utveckling i regionen för att garantera en gynnsam utveckling av Östersjöns miljö. EU:s marina och maritima planer ska implementeras så att de är skräddarsydda för förhållandena i Östersjön, Nordsjön m.m. Vi vill ha restriktiva regler för fartygstrafik och offshoreverksamhet i de nordliga områdenas sårbara havsmiljöer.

De nordiska länderna ska arbeta för en bättre miljö i havsområdena och besluta om nödvändiga skyddsåtgärder, enskilt, tillsammans och i regionala och internationella forum.

Klimatförändringarnas inverkan på havsmiljöerna ska analyseras och inarbetas i skyddsprogram och i ramvillkoren för näringar såsom fiskeri, jord- och skogsbruk. Klimatförändringarna ska beaktas i den fysiska planläggningen och vid utbyggandet av infrastrukturen vid havsområdena. Mottagningsfaciliteter för fartygens toalettavfall bör etableras i Östersjöns hamnar. Den ökande fartygstrafiken ska göras säker genom teknisk utveckling av fartyg och navigationssystem. Havsområdenas miljötillstånd och biodiversitet ska kontinuerligt granskas och rapporteras, så att utvecklingen till ett rent hav med ett rikt växt- och djurliv kan följas.

Vi vill ge den Nordliga dimensionen innehåll

Den Nordliga dimensionen är en gemensam politik för fyra jämbördiga parter: EU, Ryssland, Island och Norge. Den Nordliga dimensionen ska fungera som en politisk plattform för att främja samarbete för hållbar utveckling,

välstånd och säkerhet i Nordeuropa. Samarbetet med Ryssland, särskilt nordvästra Ryssland, ska ha en viktig roll i den Nordliga dimensionen. Den Nordliga dimensionen ska kunna fungera som ett både politiskt och praktiskt ramverk för en skärpt samordning och samverkan mellan olika slags aktörer i Nordeuropa. Vidare ska det ske en nära samordning mellan den Nordliga dimensionen och EU:s strategi för Östersjöregionen.

Vi vill stärka vidareutvecklingen, konkretiseringen och den politiska förankringen av den Nordliga dimensionen, t.ex. genom att stärka kontakter och samarbete med relevanta utskott i Europaparlamentet. Vi vill vidareutveckla det praktiska samarbetet med parlamentariska organ och andra politiska aktörer i Ryssland, särskilt nordvästra Ryssland, kring frågor inom den Nordliga dimensionens långsiktiga prioriteringar. Vi vill att samarbetet inom den Nordliga dimensionen ska medverka till ökad samordning och minskad överlappning mellan aktörer verksamma inom Nordeuropa. Vi vill att det sker en nära och konkret samordning mellan den Nordliga dimensionen och EU:s strategi för Östersjöregionen.

Vi vill ha ett effektivare nordiskt språksamarbete

I skenet av den växande internationaliseringen vill vi ha en språkpolitik som stärker de nordiska språken. Vi vill att de nordiska språken ska vara starka och levande. Vi vill att alla nordbor ska kunna kommunicera på något av de tre skandinaviska språk som lärs ut i samtliga nordiska länder. Vi vill därför främja internordisk språkförståelse och språkkunskap. Bättre språkförståelse gör det nordiska samarbetet effektivare och mer intressant.

Deklarationen om nordisk språkpolitik, antagen den 1 september 2006, måste följas upp och implementeras. De nordiska undervisningsministrarna bör utarbeta en handlingsplan som ska garantera en samlad, långsiktig och effektiv insats för språkpolitiken. Regeringarna i Norden verkställer planen och arbetar för att förbättra den nordiska språkgemenskapen.

Det nya Nordplus Nordiska Språk- och Kulturprogrammet utformas så, att elevernas och lärarnas grannspråksförståelse stärks och att intresset och förståelsen för den nordiska kulturen och de nordiska språken stimuleras. Projektet ”Nordiska språkpiloter i skolan/läraryrket i Norden” ska fortsätta och byggas ut så, att språkpiloterna kan handleda lärarkolleger och vara pådrivare av utvecklingen mot en bättre och effektivare undervisning i grannspråken. Undervisningen i grannspråk i skolan förstärks och inleds tidigare. Tyngdpunkten i undervisningen läggs på att lära sig tala. De samhällsbara nordiska språken ska vara synliga i det offentliga livet, såsom tv och film. Internordiska ordböcker, också i elektronisk form, ska utarbetas.

BILAGA 3**Svenskt presidentskap i Nordiska rådet 2009**

Vid Nordiska rådets 60:e session i Helsingfors 2008 valdes riksdagsledamoten Sinikka Bohlin (s) till ny president för Nordiska rådet 2009. Vid sessionen valdes också riksdagsledamoten Kent Olsson (m) till vice president.

Det nya presidentskapet uttalar att det nordiska samarbetet är än viktigare i en globaliserad värld. Nordiska rådet har antagit ett långsiktigt ramprogram ”Norden i världen – världen i Norden” för sitt arbete under de kommande åren. Med det som utgångspunkt vill vi under det svenska presidentskapet lyfta fram:

GEMENSKAP – vi har en historisk, kulturell och språklig gemenskap som vi ska värna om.

GRANNSKAP – Östersjön, Arktis, nordvästra Ryssland och utvecklingen av den nordliga dimensionen.

GLOBALISERING – Norden som en global föregångsregion syftande till en utveckling där alla kan dra nytta av globaliseringen.

Dessutom vill presidentskapet

- stärka parlamentariskernas inflytande i budgetprocessen
- effektivisera organisationen till nytta för det nordiska samarbetet
- förbättra dialogen mellan Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet
- öka förankringen av det nordiska samarbetet i våra nationella parlament
- öka samarbetet med frivilligorganisationerna.

Gemenskap

Norden innebär gemenskap. Historien, språket och kulturen binder oss samman. Vi har ett nära samarbete med frivilligorganisationer som t.ex. Föreningarna Norden. De nordiska länderna samarbetar för att driva frågor av gemensamt intresse för nordborna. Samarbetet bygger på en värdegemenskap. Samarbetet ska stärka integrationen mellan länderna och vara till nytta för medborgarna.

Vår vision är

- att avlägsna gränshindren mellan våra länder så att det blir lättare för både människor och företag att röra sig, bosätta sig, arbeta och etablera sig över gränserna
- att bevara och utveckla den nordiska gemenskapen och den nordiska språkförståelsen.

Detta vill vi göra under ordförandeskapet

Vi vill

- vara pådrivande i arbetet med att avskaffa gränshinder och bevaka att nya inte uppstår genom en bättre koordinering och harmonisering av lagstiftningen i våra nordiska länder
- markera Märkesåret 1809 genom att arrangera Nordiska rådets sommar-möten i Haparanda/Torneå med tyngdpunkt på avskaffande av gränshinder
- tillsammans med Ungdomens Nordiska råd arbeta för en bättre språkundervisning i skolan
- tillsammans med Språkskolan i Haparanda/Torneå samarbeta för att öka språkförståelsen
- tillsammans med Norden i Fokus arrangera ett seminarium, ”Norden – framtid eller historia?”, för att öka kunskapen om Norden
- medverka i ett seminarium om den nordiska språkförståelsen arrangerat av Norges ambassad, Biskops Arnö och Norden i Fokus.

Grannskap

Grannskapet är våra grannländer runt Östersjön samt nordvästra Ryssland. Det regionala samarbetet har fått en alltmer central position i det nordiska samarbetet och Nordiska rådet. Det gäller både bilateralt närområdessamarbete med våra grannar och aktivt deltagande i bredare regionala samarbetsstrukturer, inte minst inom ramen för den Nordliga dimensionen.

Vår vision är

- att Nordiska rådet ska ha en aktiv roll i Östersjösamarbetet, i Västnorden, i Arktis- och Barentssamarbetet samt i ett fördjupat samarbete med Europaparlamentet
- att den Nordliga dimensionen ska fungera som en politisk plattform för att främja samarbetet för hållbar utveckling, miljö, välbefinnande och säkerhet i Nordeuropa; samarbetet med Ryssland, särskilt nordvästra Ryssland, spelar här en viktig roll
- att stärka demokratiutvecklingen i grannskapet.

Detta vill vi göra under ordförandeskapet

- vidareutveckla och stärka det praktiska samarbetet med parlamentariska organ och andra politiska aktörer i grannskapet
- anta en gemensam arbetsplan mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen
- tillsammans med den svenska IPY-kommittén och Norden i Fokus arrangera ett seminarium om Arktis och Internationella polaråret 2007–2008
- arrangera seminarium i Vilnius tillsammans med BA och Vitryssland
- medverka i rundabordsmöte med ryska parlamentariker

- delta i Parlamentariskt forum för den Nordliga dimensionen
- delta i den 4:e parlamentariska Barentskonferensen
- delta i den 18:e parlamentariska Östersjökonferensen.

Globalisering

Globaliseringen är en utmaning och en möjlighet för det nordiska samarbetet och kan inte lösas av ett enskilt nordiskt land. Därför är ett ännu mer integrerat och fördjupat samarbete mellan de nordiska länderna av högsta prioritet.

Vår vision är

- att påverka globaliseringsinitiativet och ge det ett konkret innehåll genom satsningar på utbildning, forskning och utveckling, entreprenörskap samt innovation och förnyelse för att skapa en stabil och hållbar ekonomisk tillväxt.
- att rådet i sin helhet, såväl presidium som utskott, aktivt ska arbeta för att Norden ska bli en föregångsregion i en globaliserad värld; alla samarbetsområden kan bidra till ett starkt och konkurrenskraftigt Norden.

Detta vill vi göra under ordförandeskapet

- konkretisera statsministrarnas globaliseringsinitiativ
- påverka ministerrådet och våra regeringar så att vi får en gemensam nordisk insats vid klimattoppmötet i höst och en gemensam nordisk profilering både inför och under mötet
- medverka i statsministrarnas Globaliseringsforum
- tillsammans med NIB och NEFCO arrangera ett seminarium inför klimattoppmötet
- tillsammans med Föreningen Norden arrangera ett seminarium om klimatförändringen i norra Europa och dess betydelse för den säkerhetspolitiska utvecklingen i regionen
- tillsammans med Norden i Fokus och andra aktörer arrangera ett seminarium om utökat säkerhets- och försvarssamarbete i Norden.

BILAGA 4

Fremstillinger, rekommandationer og interne beslut 2009

28-01-2009/17-04-2009/25-06-2009/30-09-2009/27-10-2009

Fremstillinger vedtaget af Præsidiets januar – oktober 2009

Fremst. 1/2009¹**Felles nordisk artsdatabase i kampen mot å stanse utryddelsen av plante- og dyrearter (A 1443/miljø)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at fortsætte og fordybe det nordiske samarbejde om de forskningsmæssige og forvaltningsmæssige aspekter af naturovervågning; blandt andet med henblik på at sætte alle lande i stand til at udarbejde og jævnlige opdatere nationale rødlistor

at samarbejde om og udvikle økonomiske og juridiske værktøjer og virkemidler til sikring af landenes biologiske mangfoldighed

at samarbejde om at nøje overvåge udviklingen i forekomsten af fremmede, invasive arter i Norden

at samarbejde i de internationale fora, herunder Biodiversitetskonventionen, IUCN og EU, om at fremme ambitiøse, globale målsætninger og at fremme dertil hørende virkemidler for at bevare den biologiske mangfoldighed efter 2010

Fremst. 2/2009²**Miljöpolicy för Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet (A 1442/miljö och A 1446/presidiet)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at senest den 31. december 2009 færdiggøre en ambitiøs miljø- og klimapolitik for Nordisk Ministerråds egen virksomhed, hvad angår resurseforbrug, energiforbrug, affaldshåndtering, principper for anskaffelser og indkøb, rejseaktivitet, drift af sekretariater og institutioner mm. Miljø- og klimaarbejdet skal afpasses efter de specifikke forhold for organisationen, og det skal tilrettelægges således, at udgangspunkterne og målsætningerne for de

¹ Vedtaget af Præsidiets den 28. januar 2009

² Vedtaget af Præsidiets den 28. januar 2009

forskellige delområder defineres, ligesom der beskrives en metode til opfølgning og overvågning af målopfyldelsen

Fremst. 3/2009³

**Utvikling av tiltak mot spredning av tuberkulose/
multiresistent tuberkulose og HIV/AIDS i Nordvest-
Russland
(A 1465/velferd)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å jobbe videre med å målrette tiltak som kommer fram gjennom konferansen ”Interdepartemental Collaboration to Combat Communicable Diseases (HIV/TB) in the North-West of Russia” og kanalisere det videre arbeidet gjennom Den nordlige dimensjonens partnerskap for helse og livskvalitet, og deres ekspertgruppe på HIV/AIDS, tuberkulose og multiresistent tuberkulose

Fremst. 4/2009⁴

**Havvindmølleparker i Østersøen
(A 1456/miljø)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at nøje følge og støtte de videre arbeide med udredningen af det internationale havmølleprojekt på Kriegers Flak i Østersøen

at – i muligt samarbejde med BASREC og enkeltlande rundt om Østersøen – udarbejde vindatlas og at undersøge potentialerne i at etablere store vindmølleparker på et antal egnede lokaliteter i Østersøen og at etablere kombinerede, generelt fungerende regionale transmissionsløsninger i forbindelse hermed

Fremst. 5/2009⁵

**Bedre reparasjonsberedskap for det nordiske kraftnett
(A 1457/miljø)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at etablere et udbygget fællesnordisk samarbejde om beredskapsplanlægning og reparasjonsberedskap for den nordiske elsektor og at sikre, at dette beredskap forankres tydeligere hos myndighederne og at der fastsættes nationale mål for arbejdet

³ Vedtaget af Presidiet den 17. april 2009

⁴ Vedtaget af Presidiet den 25. juni 2009

⁵ Vedtaget af Presidiet den 25. juni 2009

Fremst. 6/2009⁶**Nordiskt ambassadsamarbete
(A 1448/presidiet)**

Nordiska rådet rekommenderer de nordiska ländernas regeringar

att öka samarbetet de nordiska länderna emellan, både i form av lokaler som ansvarsområden, vad gäller konsulär och diplomatisk närvaro i andra stater och på andra kontinenter

Fremst. 7/2009⁷**Nordisk handlingsplan for medarbejder- og brugerdiven
innovation indenfor den nordiske globaliseringsstrategien
(A 1462/næring)**

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att Nordiska ministerrådet inom den gemensamma nordiska handlingsplanen för innovations- och näringspolitik 2010–2013 fokusera på:

- ett stärkt samspel mellan näringsliv, forskare, användare (konsumenter) och producenter om erfarenheter och utvecklingspotential för medarbetar- och användardriven innovation med särskilt fokus på utveckling av bättre värdstjänster och klimat- och energilösningar
- fastlägga behov och möjligheter för, samt sätta igång forskningssamarbete i Norden inom specifika områden för medarbetar- och användardriven innovation
- i samarbete med arbetsmarknadens parter bidra till att utveckla möjligheterna för en arbetsplatskultur på nordiska arbetsplatser som främjar medarbetar- och användardriven innovation

Rekommandationer som godkänts av Nordiska Rådet under den 61:e session

Rek. 8/2009**Nordiska ministerrådets planer og budget for 2010
(B 263/presidiet)**

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

- 1) *att* öka anslaget för 2-2251-2 Konst- och kulturprogrammet med 1 000 000 DKK
- 2) *att* öka anslaget för 1-2205-2 för Nordiska kulturfonden med 663 000 DKK

⁶ Vedtaget af Presidiet efter skriftlig procedure den 23. september 2009

⁷ Vedtaget af Presidiet den 27. oktober 2009

- 3) *att* inom ramen för 2-2251-2 Konst- och kulturprogrammet öronmärka 500 000 DKK för den nordiska biblioteksveckan
- 4) *att* inom ramen för 1-2203-1 Dispositionsmedel kultur öronmärka 1 000 000 DKK för Orkester Norden
- 5) *att* inom ramen för 3-3301-1 Projektmedel – miljö öronmärka 2 000 000 DKK för Östersjöaktiviteter i förhållande till BSAP
- 6) *att* inom ramen för 2-2505-1 Dispositionsmedel Utbildning och forskning öronmärka 2 000 000 DKK för forskning om Frafald (betingat av beslut i MR-U den 8 december)

Rek. 9/2009

**Mer ressursvennlig fiskeri og forbud mod dumping av fisk
(A 1471/miljø)**

Nordiska rådet rekommenderar de nordiske landes regeringer

at arbejde for fælles nordiske indspil til den pågående revision af EU's fælles fiskeripolitik; indspil, der bygger på reguleringer, der styrker et lønsomt og lovligt fiskeri på grundlag af de enkelte fiskebestandes bæreevne – eksempelvis minimering af udsmid, større kontrol med ulovligt fiskeri, etablering af lukkede områder for fiskeyngel, sikring af lønsomhed i erhvervet (næringen) og forbedrede rammebetingelser for kystfiskeriet samt spørgsmålet om regionalisering af fiskeriforvaltningen

at arbejde for, inden for rammerne af den eksisterende fælles fiskeripolitik, at minimere graden af udsmid til et absolut minimum gennem straks at afvikle eller omforme EU's uhensigtsmæssige kvoteordninger, der indebærer et uacceptabelt spild af resurser og potentielle fødevarer

at, i forbindelse med arbejdet med EU's kommende Østersø-strategi, indføre et umiddelbart virkende stop for udsmid af fisk i Østersøen

Rek. 10/2009

**Internationell konferens om utvecklingen i den arktiska regionen
(A 1459/presidiet)**

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd

att i samarbejde med formandskabet for Arktisk Råd og med inddragelse af nordiske og arktiske parlamentarikere arrangere en international konference om udviklingen i den arktiske region

Rek. 11/2009

**Koordinering af nationale personregistreringssystemer så nationale personnummer kan bruges i andre nordiske lande
(A 1470/medborger)**

Nordisk Råd rekommenderer de nordiske landes regeringer

at sikre en koordinering af nationale personregistreringssystemer således at nordiske medborgere kan anvende det nationale personnummer under midlertidige ophold i andre nordiske lande på lige fod med værtslandets personnumre

Rek. 12/2009

Tillgång till personnummer under tillfällig vistelse i ett nordiskt land – udvikling af et identificeringssystem for internethandel (A 1470/medborger)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at undersøge muligheden for at udvikle et identificeringssystem for internethandel, hvor firmaer kan indhente oplysninger om personnumre for derved at sikre identiteten

Rek. 13/2009

Handlingsprogram for energiområdet 2010–2013 (B 262/miljø)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at sikre samarbejde mellem de nordiske lande om mest miljøeffektivt at målrette landenes ”krisepakker” mod initiativer, der nedsætter udledningen af klimagasser på kort og langt sigt; blandt andet konkrete programmer til at fremme energirenoveringer i boliger og bygninger; herunder offentlige bygninger

at gennemføre konkrete samarbejdsprojekter i forbindelse med de nordiske landes gennemførelse af EU’s direktiv for vedvarende energi; herunder at undersøge mulighederne for et samarbejde om et grønt elcertifikat

at arbejde for at styrke det regionale energisamarbejde i Østersøområdet i overensstemmelse med anbefalingerne fra den 18. Østersøparlamentarikerkonference og den bagvedliggende arbejdsgrupperapport

at gennemføre Ministerrådsforslag B 262/miljø om ”Handlingsprogram 2010–2013 for energiområdet” under inddragelse af de synspunkter, der er udtrykt i Nordisk Råds nærværende betænkning om forslaget

Rek. 14/2009

Nordisk kompetencebank innen miljø og energi (A 1463/næring)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

att ett fullskaleprojekt som utvecklar modeller för vidare spridning av forskningsresultat inom EU/EES bör initieras som en del av toppforskningsinitiativet för att skapa (fri) tillgång till forskningsresultat där Norden kan vara en föregångsregion inom EU/EES

Rek. 15/2009

**Etablering av nordisk kontor i Minsk, Hviderussland
(A 1435/presidiet)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at etablere et nordisk informationskontor i Minsk, Hviderusland

**Rek. 16/2009 Kraftsamling för ett samordnat nordiskt försvar
(A 1455/presidiet)**

Nordiska rådet rekommanderar de nordiska ländernas regeringar

att verka för ett fördjupat försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete i Norden

**Rek. 17/2009 Romfartspolitisk samarbeid
(A 1464/næring)**

Nordiska rådet rekommanderar Nordisk Ministerråd

at ta initiativ til økt satsing, inklusiv FoU-innsats, på romvirksomhet for å utvikle bedre miljø- og ressurovervåking i nordområdene og Arktis. Bedre koordinering av aktiviteter som pågår, må også vurderes

at vurdere om data fra overvåking kan gjøres tilgjengelig mellom de nordiske land i større grad enn det som i dag er tilfellet

**Rek. 18/2009 Migration, asyl- og flygtningepolitikk: Et formelt samarbeidsområde i Nordisk Ministerråd
(A 1479/medborger)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at politikområdene migration, asyl- og flygtningepolitikk bliver et formelt samarbeidsområde i Nordisk Ministerråd. Migration, asyl- og flygtningeanliggende skal således behandles jevnlig af de relevante nordiske ministre med ansvar for politikområdene med henblik på at skabe en humanitær og holdbar migration til og fra de nordiske lande

**Rek. 19/2009 Barn som offer för människohandel
(A 1449/medborgar)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at udarbejde en nordisk handlingsplan for at forhindre, at børn bliver ofre for menneskehandel, og derved understrege vigtigheden af at FN's børnekonvention respekteres og følges

at fremlægge forslag til at mindske efterspørgslen efter køb af seksuelle ydelser

at fremlægge forslag til at forhindre menneskehandel og misbrug af børn gennem lovændringer, eksteritoriale love, international udveksling af oplysninger. Forslagene skal bekæmpe alle former for handel med børn,

herunder ulovlig adoption og køb og salg af spædbørn og børn, der er ofre for handel med organer

at de nationale myndigheder samarbejder med NGO'er, foreninger og virksomheder, der er aktive på området med henblik på at finde kreative og effektive løsninger på problemstillingerne

at myndighederne er opmærksomme på misbrug i asyl- og indvandringsystemerne, hvorved børn rejser ind eller får opholdstilladelse under falske identiteter eller med falske formål

at barnets tarv altid skal vægtes mest, selv om barnet opholder sig ulovligt i landet

**Rek. 20/2009 Gemensam nordisk kraftsamling mot narkotika
(A 1467/medborgar)**

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar

att verka för nolltolerans för narkotikahandel i Norden verka för nolltolerans för narkotikahandel i Norden, där polis, tull och myndigheter har olika strategier för att genomföra detta

**Rek. 21/2009 Fællesnordisk strategi mod narkotika og projektforskning
(A 1467/medborgar)**

Nordisk råd rekommenderer Nordisk Ministerråd

at vedtage en fællesnordisk strategi mod narkotika

at støtte og iværksætte projektforskning om baggrunden for at unge mennesker begynder at bruge rusmidler

at samordne og koordinere de nationale tiltag indenfor forebyggelse og helbredelse af narkotikamisbrug. Formålet er at sætte fokus på ”*best practice*” med henblik på at reducere antallet af misbrugere mest effektivt

**Rek. 22/2009 Utökat forskningssamarbete i och om den nordliga regionen
(A 1474/kultur)**

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd

att främja nordiska nätverksmodeller som ”*Centres of Excellence*” och använda dem som spjutspetsar för att göra Norden till en kompetensregion och stärka ”*Cross Border*”-samarbetet genom att knyta projekt och projektstöd till ett sådant nätverkssamarbete

att tillföra nordiska forskarskolor och stipendieordningar en nordlig prioritering som lägger vikt vid att utveckla och synliggöra Norden som en region med expertis på förhållandena i den nordliga regionen

att stärka mobilitetsordningarna med en nordlig prioritering för att vidareutveckla Norden som mål för studenter och forskare från andra regioner och att

man beaktar möjligheterna att använda *University of the Arctic's GoNorth* initiativ till detta

**Rek. 23/2009 Nordisk forskning på polare lavtrykk
(A 1472/kultur)**

Nordisk råd rekommenderer Nordisk ministerråd

å øke forskningen på hvordan polare lavtrykk oppstår og hvordan en kan få til sikrere varsling av disse gjennom et tettere meteorologisk samarbeid mellom landene i Norden ut fra et felles mål om å kunne forebygge at ulykker skjer i de utsatte områdene

**Rek. 24/2009 Kultur i skolen
(A 1469/kultur)**

Nordisk Råd rekommenderer de nordiske landes regeringer

at kultur- og undervisningsministrene vedtager en fælles deklarasjon om at barn og unge i hele Norden skal have adgang dels til kreative fag i skolen, dels til kulturskoler, der tilbyder undervisning i de kreative fag

at der afsættes ressourcer til fælles-nordisk forskning i undervisningsformer og fagudvikling, der fremmer udviklingen af kreative kompetencer

at børn med særlige behov for støtte tilbydes sammenhængende undervisningsforløb hvori der indgår kreative fag

at de nordiske undervisningsministre sikrer at alle kreative fag, herunder dans og drama bliver styrket på læreruddannelserne

at der afsættes ressourcer til fælles nordisk kampagne/ markedsføring af kulturskole-konceptet overfor bl.a. kommuner og andre relevante aktører

at der igangsættes et pilotprojekt med en-to ugers elev- og klasseudveksling på tværs af Norden med henblik på at opnå sproglig og kulturel samhørighed. Projektet skal bidrage til at udvikle en fælles nordisk strategi for "Kultur i Skolen" gennem:

en understregning af betydningen af den positive indflydelse de kreative/ musiske fag har på fællesskabet og samhørigheden i skolerne og de omgivende samfund

**Rek. 25/2009 Nordisk samarbejde om små håndværksfag/kulturfag
(A 1473/kultur)**

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd

at Nordisk Ministerråd opretter en fælles database baseret på den norske model, hvor alle nordiske håndværksfag kan registrere sig, både håndværkere, elever og virksomheder

at de relevante myndigheder i landene sikrer, at elever som ønsker det, skal have mulighed for at tage op til to års studie-/praktikophold i et andet nordisk

land, og have mulighed for at få sin økonomiske støtte med, altså et taxametersystem for studiefinansiering samt en transportstøtteordning

at der bliver etableret et forpligtende samarbejde på uddannelsesområdet for disse områder, hvor næringslivet og kulturlivet er aktive partnere

at der etableres et samarbejdsorgan som anbefalet i rapporten ”Spor i Norden”

Rek. 26/2009 Omdannelse af Nordisk Institut for Odontologiske Materialer

(NIOM) til samarbejdsorgan pr. 1.1 2010

(B 264/velfærd)

Nordisk Råd anbefaler Nordisk Ministerråd

å omdanne Nordisk institutt for Odontologiske Materialer (NIOM) til samarbejdsorgan med virke fra 1.1.2010 som beskrevet i ministerrådsforslaget B 264/velfærd

Rek. 27/2009 Et inkluderende bærekraftig arbeidsliv i Norden

(A 1480/velfærd)

Nordisk Råd anbefaler Nordisk Ministerråd

å utvikle parametre for begrepet ”et bærekraftig arbeidsliv”, som skal kunne dokumentere utviklingen innen arbeidslivet i Norden på årlig basis

å ta initiativ til en bred, tverrfaglig konferanse om ungdomsarbeidsløsheten i Norden. Konferansen skal belyse faktorer som har betydning for manglende tilknytning til arbeidslivet for unge mennesker i de nordiske landene. Konferansen bør munne ut i en rapport som oppsummerer erfaringene som er utvekslet og inneholde forslag til tiltak for å redusere ungdomsarbeidsløsheten på kort og lang sikt

å øke mobiliteten i Norden ved å forsere innsatsen for å bygge ned grensehinder for nordboere som ønsker arbeid/utdanning og etablering av arbeidsplasser over landegrensene i Norden

å ta initiativ til en utredning for å se på måter å utvikle et mer inkluderende arbeidsliv. Det er et arbeidsliv som tar utgangspunkt i mennesker og menneskers behov, som tilpasser arbeidslivet slik at man kan bli værende i arbeidslivet, slik at den enkeltes ressurser og arbeidsevne utvikles og benyttes. Utredningen skal også foreslå nye tiltak for å redusere den negative utviklingen der flere og flere mennesker settes utenfor fellesskapet og arbeidsmarkedet

å ta initiativ til et nordisk seminar som belyser sammenhengen mellom demografiutviklingen, behovet for arbeidsinnvandring, et inkluderende arbeidsliv og behovet for å få eldre arbeidstakere til å stå lengre i arbeid. Det skal også belyse fordeler og ulemper med å heve pensjonsalderen, eller gjøre

den mer fleksibel enn den er i dag ut fra et sosial- og helsemessig perspektiv, og se på en mulig menneskelig og samfunnsøkonomisk gevinst

**Rek. 28/2009 Forbrugerpolitiske netværk
(A 1478/medborger)**

Nordisk Råd anbefaler Nordisk Ministerråd

at skabe et nordisk netværk med repræsentanter fra organisationer, foreninger, myndigheder og erhvervsliv, der beskæftiger sig med forbrugerpolitik. Netværket skal søge en fællesnordisk tilgang til europæisk og international forbrugerpolitik, finde løsninger på de forbrugerpolitiske grænsehindre, koordinere den nationale forbrugerlovgivning og styrke rettighederne i Norden

at oprette et projekt, der har til formål at understøtte forbrugernetværket, således netværket har mulighed for at mødes jævnligt og afholde konferencer. Projektet skal administreres af en deltidsprojektmedarbejder, der kan lægges sammen med en anden portefølje enten under Nordisk Ministerråds Sekretariat eller gennem en af deltagerne i netværket

**Rek. 29/2009 Trafikinfrastuktur i Mittnorden
(A 1458/näring)**

Nordiska rådet anbefaler Nordiska ministerrådet

att initiera en kartläggning av initiativ och projekt som finns för infrastruktur-satsningar i Mittnorden för att finna eventuella samarbetsområden

**Rek. 30/2009 Opfølgning på kulturreformen
(A 1481/kultur)**

Nordisk Råd anbefaler Nordisk Ministerråd

at indsatser og aktiviteter for frivillig og amatørsektoren bliver indskrevet eksplicit som selvstændigt indsatsområde med tilhørende budget i Nordisk Ministerråds kommende strategi og handlingsplan for 2010–2012

at kontinuitet og balance sikres i kultursamarbejdet, således at tilbagevendende projekter som teaterdage og festivaler eller etablerede kulturinstitutioner kan opnå støtte i mere end tre gange i træk

at ansøgningsprocedurer forenkles og at det undersøges, hvorvidt støtteprogrammer fra hhv. KulturKontaktNord og Kulturfonden kan koordineres og samordnes for at undgå udgifter til dobbelt brug af sagkyndige og dobbelt administration af ansøgninger

at de relativt få nordiske kulturstøttekroner, der er til rådighed, bør bidrage til at fremme et reelt nordisk bredt kultursamarbejde, således at hovedvægten skal ligge på en tydelig nordisk dimension og bredde i de projekter, der tildeles støtte gennem Nordisk Ministerråds programmer

at der skal være en mere permanent repræsentation fra det nordiske kunstog kulturliv ved Nordisk Kulturforum, sådan at der er mulighed for at have mere sammenhæng fra forum til forum. Altså f.eks. 1/4 eller 1/3 permanente deltagere og modsvarende forskellige deltagere, der inviteres alt efter temaet. Det kan f.eks. være 3–4 årige udpegninger fra Nordisk Kunstnerråd og andre aktører

at der ved uddeling af projektstøtte må være en klar opdeling mellem på den ene side embedsmandsniveauet og projektsekretariater og på den anden side de sagkyndiges/eksperternes kulturfaglige og uafhængige ekspertise og vurdering. De to parter skal være adskilt, således at armslængdeprincippet kan opretholdes

at sagkyndiggrupper og deres frihedsgrader gennemgås og tilpasses med henblik på at sikre gruppernes uafhængighed og deres kunstfaglige, dybe og brede sammensætning og ekspertise, herunder at der er mere transparens omkring udvælgelsen af sagkyndige

at det nordiske kultursamarbejde i høj grad bygger på uformel netværksdannelse, der er opstået over tid og som er særdeles væsentlig for en fortsat forståelse af et nordisk fællesskab. Nordisk Ministerråds støtteprogrammer bør i højere grad støtte aktiviteter fra disse netværk, og dermed kvalificere og synliggøre dem, frem for primært at satse på nye netværk

**Rek. 31/2009 Håndhævelse af ophavsret på internettet
(A 1482/kultur)**

Nordisk Rådet rekommanderer Nordisk Ministerråd

at det undersøges og kortlægges, hvilken sammenhæng, der er mellem ophavsret og oplevelsesøkonomi, herunder i hvilken grad den teknologiske udvikling påvirker værditilvæksten for kunstnerne og ophavsretsbrancherne

at der skabes en platform, der sikrer dialog mellem politikere, kunstnere, producenter, forbrugere og andre interessenter på ophavsretsområdet og som faciliterer, at parterne selv aftaler og administrerer forretningsmodeller og tilsigter at sikre en effektiv beskyttelse af kunstneres og producenteres ophavsrettigheder ved at mindske omfanget af ophavskrænkelser på nettet

at der etableres en parallel overvågning og gennemsyn af lovgivning på ophavsretsområdet og retssikkerhedsområdet i de nordiske lande og i forhold til EU med det formål, at lovgivningen harmoniseres

at der planlægges og igangsættes oplysningskampagner rettet mod skoler og børn og unge samt forbrugerorganisationer, der informerer om betydningen af ophavsret, og om hvad brud på denne kan have af konsekvenser for kunstnere, rettighedshavere og for samfundet generelt

at det undersøges, om muligheden for at oprette et uafhængigt råd eller organ på nationalt niveau, eventuelt i form af en allerede eksisterende offentlig instans, der får mulighed for, via direkte breve, at kontakte de store krænkere

med information om, at der er ulovlige aktiviteter på deres forbindelse, som de bør stoppe eller gøre noget ved (det er IKKE internetudbydere og teleselskaber, der skal foretage en overvågning)

at der i ovennævnte at-satser tages hensyn til og respekteres, at internettet i dag har en helt central betydning for borgernes og internetbrugernes ytringsfrihed og adgang til at deltage i samfundet

Rek. 32/2009 Nordisk støtteordning for udvikling af computerspil (A 1475/kultur)

Nordisk Rådet anbefaler de nordiske landes regeringer

at, der i forlængelse af den eksisterende støtteordning for computerspil *Nordisk Computerspilsprogram*, etableres et varigt nordisk offentligt støttesystem til computerspilsudviklere, på linje med de støtteordninger, der findes på filmområdet

at medtænke og inkludere eksisterende nationale/EU støtteordninger og puljer (Det Danske Filminstitut, *New Media Desk*, det norske filminstitut og finske *Neogames*) i den nye permanente, nordiske støttestruktur

at definere computerspil på spillenes egne præmisser, som kulturprodukter på lig linje med film, tv og teater, som naturligt og varigt bør omfattes og understøttes af kulturpolitikken (film støttes permanent via Nordisk Film & TV Fond)

at formulere en fælles, nordisk kulturpolitik for computerspil, der kan kobles sammen med uddannelsesmæssige og erhvervspolitiske målsætninger

at fremme anderledes nordiske spil, der er funderet i en nordisk/ europæisk sprog- og kulturtradition, og som fungerer som alternativ til de store amerikanske og japanske selskabers kommercielle dagsorden inden for spil og konsolproducenter

at fremme uddannelsesbud til nordiske spiludviklere på tværs af nordiske lande

at kortlægge og koordinere spilforskning på nordisk niveau, herunder sikre at der kortlægges viden om eSport og sunde spilvaner for børn og unge

at der hurtigst muligt igangsættes en udredning, der gennemføres af direktøren/projektlederen for *Nordisk Computerspilsprogram*, med det formål at kortlægge, beslutte og herefter implementere permanente nordiske støtteordninger for computerspil, fx i regi af Nordisk Film & TV Fond, der ikke mindst sikrer vækstlaget af små nordiske udviklere, der behøver blåstempling af deres første produktion/prototype

Beslut om ikke at foretage sig yderligere

1. Medlemsforslag om felles nordisk satsning på forskning og utvikling av thoriumkraft (A 1434/miljø)⁸
2. Medlemsforslag om Nordisk rovdjursportal (A 1460/miljø)⁹
3. Medlemsforslag om gemensam nordisk elcertifikatmarknad (A 1461/miljø)¹⁰
4. Medlemsforslag om ændring av ordföranskapsrotationen i Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet (A 1468/presidiet)¹¹

Interne beslut

IB 1/2009 Miljöpolicy för Nordiska rådet och Nordiska Ministerrådet (A 1442/miljö och A 1446/presidiet)

Nordiska rådet beslutar

at pålægge rådsdirektøren at holde sig orienteret om miljøpolitikarbejdet i henhold til Fremst. 2/2009 i Nordisk Ministerråd og parallelt hermed at udarbejde en tilsvarende miljøpolitik særligt tillempet Nordisk Råds virksomhed

att rådsdirektören utarbetar ett förslag till inbetalning av CO₂-avgifter för flygresor för Nordiska rådets sekretariat innan den 31 december 2009. En ekonomisk konsekvensanalys skall genomföras för ordningen

att uppmana parlamenten i de nordiska länderna och de självstyrande områdena att inbetala CO₂-avgifter för flygresor

IB 2/2009 EU-strategi for Nordisk Råd (A 1438/presidiet)

Nordiska rådet beslutar

at vedtage EU-strategien for Nordisk Råd

IB 3/2009 Ökad förankring av det nordiska samarbetet i parlamenten (A 1439/presidiet)

Nordiska rådet beslutar

att Nordiska rådets utskott och presidium vid behandlingen av redogörelser från Nordiska ministerrådet och de nordiska ländernas regeringar fattar beslut om redogörelserna skall skickas till relevanta nationella fackutskott via de nationella delegationerna för yttrande

⁸ Vedtaget af Præsidiets den 28. januar 2009 – ikke foretage sig yderligere

⁹ Vedtaget af Præsidiets den 30. september 2009 – ikke foretage sig yderligere

¹⁰ Vedtaget af Præsidiets den 30. september 2009 – ikke foretage sig yderligere

¹¹ Vedtaget på sessionen den 29. oktober 2009 - ikke foretage sig yderligere

Liste over saker i kronologisk nummerrekkefølge

A 1435/presidiet Medlemsforslag om etablering av nordisk kontor i Minsk, Hviterussland
Rek. 15/2009

A 1438/presidiet Medlemsforslag om nordisk granskning av EU:s grøn- og vitböcker
IB 2/2009

A 1439/presidiet Medlemsforslag om ökad förankring av det nordiska samarbetet i parlamenten
IB 3/2009

A 1442/miljø Medlemsforslag om antagande av en miljöpolicy för Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet
Fremst. 2/2009
IB 1/2009

A 1443/miljø Medlemsforslag om felles nordisk artsdatabank i kampen mot å stanse utryddelsen av plante- og dyrearter
Fremst. 1/2009

A 1446/presidiet Medlemsforslag om indførelse af klimakvoter ved Nordisk Råds flyrejser
Fremst. 2/2009
IB 1/2009

A 1448/presidiet Medlemsforslag om nordiskt ambassadsamarbete
Fremst. 6/2009

A 1449/medborgar Medlemsforslag om barn som offer för människohandel
Rek. 19/2009

A 1455/presidiet Medlemsforslag om Kraftsamling för ett samordnat nordiskt försvar
Rek. 16/2009

A 1456/miljø Medlemsforslag om Havvindmølleparker i Østersøen
Fremst. 4/2009

A 1457/miljø Medlemsforslag om bedre reparasjonsberedskap for det nordiske kraftnettet
Fremst. 5/2009

A 1458/næring Medlemsforslag om trafikinfrastruktur i Mittnorden
Rek. 29/2009

A 1459/presidiet Medlemsforslag om internasjonell konferens om utviklingen i den arktiske regionen
Rek. 10/2009

A 1462/næring Medlemsforslag om nordisk handlingsplan for medarbejder- og brukerdreven innovation inden for den nordiske globaliseringsstrategi
Fremst. 7/2009

A 1463/næring Medlemsforslag om Nordisk kompetansebank innen miljø og energi
Rek. 14/2009

A 1464/næring Medlemsforslag om romfartspolitisk samarbeid
Rek. 17/2009

A 1465/velferd¹² Utvalgforslag om utvikling av tiltak mot spredning av tuberkulose/multiresistent tuberkulose og HIV/AIDS i Nordvest-Russland
Fremst. 3/2009

A 1467/medborgar Medlemsforslag om gemensam nordisk kraftsamling mot narkotika
Rek. 20/2009
Rek. 21/2009

A 1469/kultur Udvalgforslag om Kultur i skolen
Rek. 24/2009

A 1470/medborgar Medlemsforslag om tillgång till personnummer under tillfällig vistelse i ett nordiskt land
Rek. 11/2009
Rek. 12/2009

¹² Vedtaget af Præsidiets den 17. april 2009 – Fremst. 3/2009

A 1471/miljø Medlemsforslag om mer ressursvennlig fiskeri og forbud mod dumping av fisk
Rek. 9/2009

A 1472/kultur Medlemsforslag om nordisk forskning på polare lavtrykk
Rek. 23/2009

A 1473/kultur Udvalgsforslag om nordisk samarbejde om små håndværksfag/kulturfag
Rek. 25/2009

A 1474/kultur Medlemsforslag om utøkat forskningssamarbete i och om den nordliga regionen
Rek. 22/2009

A 1475/kultur Udvalgsforslag om nordisk støtteordning for udvikling af computerspil
Rek. 32/2008

A 1478/medborger Udvalgsforslag om forbrugerpolitisk netværk
Rek. 28/2009

A 1479/medborger Udvalgsforslag om migration
Rek. 18/2009

A 1480/velferd Utvalgsforslag om hvordan der skapes et inkluderende bærekraftig arbeidsliv
Rek. 27/2009

A 1481/kultur Udvalgsforslag om opfølging på kulturreformen
Rek. 30/2009

A 1482/kultur Udvalgsforslag om håndhævelse af ophavsret på internettet
Rek. 31/2009

B 262/miljø Ministerrådsforslag: Handlingsprogram for energiområdet 2010–2013
Rek. 13/2009

B 263/presidiet Ministerrådsforslag: Nordisk Ministerråds budget 2010
Rek. 8/2009

B 264/velfærd Ministerrådsforslag: Omdannelse af Nordisk
Institut for Odontologiske Materialer (NIOM)
til samarbejdsorgan pr. 1.1 2010
Rek. 26/2009

BILAGA 5

RESOLUTION

THE FOURTH PARLIAMENTARY BARENTS CONFERENCE

Syktyvkar, 27 May 2009

Invited by the State Duma of the Federal Assembly of the Russian Federation, the elected representatives of parliaments of Finland, Norway, Russia, Sweden, representatives of legislative bodies from 14 Northern regions of those States, representatives of the Council of Federation of the Federal Assembly of the Russian Federation, the Nordic Council, the Baltic Sea Parliamentary Conference, the Conference of Arctic Parliamentarians, the Parliamentary Association of the North-West of Russia, the Saami Parliamentary Council, the Barents Euro-Arctic Regional Council, the Council of the Baltic Sea States and the Arctic Council met on May 26–27, 2009 in Syktyvkar, the capital of the Komi Republic, Russia, to discuss sustainable development of the Barents/Euro-Arctic region, including its social and economic aspects (health, culture, education), environment protection and support to indigenous peoples.

The participants of the Conference taking into account the principles and provisions of:

the Declaration on cooperation in the Barents Euro-Arctic region (Kirkenes, Norway) as of 1993 that paved the way of the modern multilateral collaboration in the Barents region; the Resolution of the Third Parliamentary Barents Conference (Rovaniemi, Finland, 11–12 June 2007), which confirmed the significant role that the parliamentary dimension plays in promoting cooperation within this part of the European continent;

the Programme of the Russian Chairmanship in the Barents Euro-Arctic Council 2007–2009, which prioritizes the promotion of sustainable development of the Barents region, focusing on the social and economic aspects closely linked with environmental compliance, as well as support to indigenous peoples;

the Political Declaration on the Northern Dimension Policy and the Northern Dimension Policy Framework Document, adopted in Helsinki on October 24, 2006, stating the common responsibility of its participants for sustainable development and well-being of the Northern Europe;

the First Ministerial Meeting of the new Northern Dimension (Saint-Petersburg, 28 October, 2008), at which the substantive provisions of this policy were further developed;

the Conference Statement from the Parliamentary Conference on the Northern Dimension as of March 1, 2007 and the first Northern Dimension Parliamentary Forum, February 25–26, 2009, that affirmed the firm commitment of the European parliamentarians to assist in implementing that policy;

The outcomes and the exchange of views resulting from various meetings of regional and national legislative entities and alliances where state and local authorities, political organizations, indigenous peoples, youth, representatives of business, art and education circles, social and non-profit organizations as well as the media discussed the way forward for developing our region in a comprehensive way;

Pursuant to the common geographical and cultural environment, economic interrelationship and similar challenges these countries and nations are facing;

Emphasizing its firm commitment to contribute to further consolidating the Barents region as a peaceful, stable, dynamic and prosperous region on the European continent,

Recognizing the need for additional measures to support indigenous peoples residing in the Barents Euro-Arctic region, strengthen social and economic foundations of their life, and protect their national traditions, cultures and mother tongues;

Stressing additional opportunities to achieve the goals generated by the updated policy of the Northern Dimension of the European Union, Iceland, Norway and the Russian Federation,

Encourage the representatives of national parliaments and regional legislation assemblies, as well as national, regional and local authorities in their activities

To support measures for sustainable development of the Barents Euro-Arctic region, with a special focus on the social, economic and environmental issues, and comprehensive improvement of the living conditions of indigenous peoples:

In the area of economic cooperation

Continue to recognize the cooperation as the very core of the Barents Cooperation,

Continue to support the cooperative cross border efforts between and within public and private sectors in sustainable development in the economic sphere, i.e. in infrastructure aimed at improving transport conditions, extraction and refinement of natural resources, entrepreneurship, customs procedures, visa regimes and tourism,

Continue to support the effective use of existing structures provided by the Barents Cooperation on national and regional levels created to develop common assets and resources as well as tackle the common challenges in the Barents Region.

In the area of health and social well-being

Continue to implement the second Cooperation Programme on Health and Related Social Issues in the Barents Euro-Arctic Region 2008–2011 prepared and adopted by the Joint Working Group on Health and Related Social Issues of the Council of the Barents Euro-Arctic Region, prioritizing the prevention and control of infectious diseases, development of primary health care and social services, and efforts aimed at working with and for children and youth at risk, and advocating a healthy lifestyle as well,

Support the sub-programme «Children and youth at risk » geared to enhancing the capacity of regional authorities and social welfare agencies providing assistance to that group of young people and endorsing specific projects to integrate into society persons who have committed offences,

Continue to support the implementation of the sub-programme on HIV/AIDS that is aimed at

strengthening national potential for combating this evil and promoting specific projects to reduce the HIV/AIDS prevalence rate,

Continue to work towards the fulfillment of the objective stated in the Declaration adopted at

the meeting of heads of government of the Barents Region and the European Commission "Barents Euro-Arctic 10 year anniversary" in 2003, that was to gain full control of the spread of tuberculosis in the Barents Region within 10 years,

Encourage the Joint Working Group on Health and Related Social Issues (JWGHS) to continue its cooperation with the Northern Dimension Partnership in health care and social well-being.

In the area of cultural cooperation

Continue the implementation of the second programme “New Winds in the Barents Region” under the Joint Working Group on Culture (JWGC) for 2008-2010, aimed at developing multilateral and bilateral collaboration in the area of culture, promoting cultural diversity, intercultural dialogue, and the use of culture as a tool for social and economic development of the Region,

Consider the outcomes of exchange of views during the representative International Forum “Culture of the Barents region” (Arkhangelsk 16–18 June 2008),

Highlight the protection of cultural heritage and traditions of indigenous peoples in the Barents Euro-Arctic region,

Develop cultural cooperation in the Barents Euro-Arctic region in collaboration with other international bodies, including within the Northern Dimension policies, with the view of possible new Partnership on this field, as well as with the Arctic Council, the Council of the Baltic Sea States (CBSS), the Nordic Council of Ministers and the Council of Europe,

Support the development of interconfessional dialogue between the BEAC member states,

Endorse the idea to establish pan arctic electronic library “Electronic Memory of the Arctic”.

In the area of education

Support the actions to promote “academic and scientific mobility” between scientific and research institutions on the region, to that end using the existing international instruments and programmes, approve and recommend to expand the experience of direct collaboration among academic institutions and “cross-border universities”,

Assist in holding regularly the Forums on education and research in the Barents Euro-Arctic Region that would be aimed at addressing specific tasks in the fields of health care and social affairs, environment, culture, youth and indigenous peoples issues,

Support the initiative of the International Conference of the Member States of the Barents Euro-Arctic Council (BEAC) and the European Union on Cooperation in the Field of Higher Professional Education (17–20 November, 2008, Petrozavodsk, Russia) to reinvigorate the Joint Working Group on Education and Research.

In the area of environment protection

Support the priorities identified by the BEAC Working Group on Environment (WGE), namely: the study of, adaptation to and mitigation of climate change; the reduction of polluting emissions and waste management; the conservation of biodiversity, protection of biotope and strengthening the network of protected areas; the ongoing work on elimination of the 42 remaining environmental “hot spots”; promotion of “cleaner production” principles; water management,

Support the initiative of the **Working Group on Environment to prepare the Cross Sector**

Conference: Climate Change – Adaption Measures for the Barents Region (September 2009, Alta, Norway),

Recommend the further implementation of the project on studying the impact of climate change on biodiversity in the Barents Euro-Arctic Region under the BEAC and the Nordic Council of Ministers; join efforts with the Arctic Council and other regional organizations in the field of environmental activities,

Consider the findings of the forthcoming Conference of the Ministers of Environment of the Barents Euro-Arctic Region as the follow-up of the simi-

lar Moscow meeting (8 November, 2007) and the basis for future cooperative work in this field.

In the area of support to indigenous peoples

Perceive the support to indigenous people's development in the Barents Euro-Arctic Region as a priority for legislative and executive authorities, regional councils and other cooperation organizations,

Support the Working Group of Indigenous Peoples (WGIP) in the implementation of 2009-2012 Action Plan aiming at the improvement of living standards and well-being of those inhabitants of the Barents Euro-Arctic Region, their greater involvement in cooperation in the fields of education, health, environment protection, promotion of traditional crafts and improved infrastructure in their places of residence,

Continue the implementation of joint projects of the BEAC and the Nordic Council of Ministers focused on the indigenous peoples in the Barents Region,

Contribute to the establishment of independent cooperation bodies of indigenous peoples, in particular, support the work of the Indigenous people's Office in Lovozero (Murmansk Region), the media and the publication of literature in the local languages.

Conference welcomes the decision of the Barents Regional Council, May 13, 2009, that it becomes a stronger political forum.

Conference welcomes the proposal of the Swedish Delegation to convene the 5th Parliamentary Conference in 2011 in Sweden.

BILAGA 6**Conference Resolution**

Adopted by the 18th Baltic Sea Parliamentary Conference (BSPC)

The participants*, elected representatives from the Baltic Sea States, assembling in Nyborg, Denmark, 31 August–1 September 2009, discussing Co-operation in the Baltic Sea Region, Maritime Safety and Security, Civil Security, Climate Change and Energy Efficiency, and Labour Market and Social Affairs,

A. emphasizing the significance of a parliamentary dimension and parliamentary involvement in the strategies and efforts to develop the Baltic Sea Region, thereby contributing to a broad debate, transparency, legitimacy and support of the work;

B. reaffirming the mutually beneficial contacts and exchange between BSPC and CBSS, and recognizing the important role of the CBSS in initiating and coordinating actions against the challenges of the Baltic Sea Region;

C. reiterating their support to the HELCOM Baltic Sea Action Plan (BSAP) as a central tool for restoring a good environmental status of the Baltic Sea by 2021, and underlining that governments must fulfill their pledges to implement the plan according to its agreed timetable;

D. supporting the design and development of strategies and programs for the Baltic Sea Region as important instruments for setting priorities, while also maintaining the necessity to coordinate the strategies with the Northern Dimension policy;

E. stressing that the present economic downturn must not be taken as an excuse for lowering environmental goals, cutting environmental resources or delaying timetables for environmental plans and projects;

call on the governments in the Baltic Sea Region, the CBSS and the EU,

Regarding Co-operation in the Region, to

1. define and pursue a common political agenda for the Baltic Sea Region, e.g. by devising a joint understanding of governance, leadership and division of labour among the leading regional and sub-regional actors in the Region, and by enhancing coordination between them;
2. proceed with strong and sustained measures to fulfill the overall environmental goals and objectives of the HELCOM BSAP, and to assure that the

* Parliaments of Free Hanseatic City of Bremen, Denmark, Estonia, Finland, Federal Republic of Germany, Free and Hanseatic City of Hamburg, Latvia, Lithuania, Mecklenburg-Vorpommern, Norway, Poland, Council of Federation of the Federal Assembly of the Russian Federation, State Duma of the Federal Assembly of the Russian Federation, City of St. Petersburg, Schleswig-Holstein, Sweden, Åland Islands, Baltic Assembly, Nordic Council.

obligations to produce national action plans to the HELCOM Ministerial meeting in Moscow in May 2010, as well as to implement them prudently, are honored;

3. ensure a close linkage between the forthcoming strategies and programs for the Baltic Sea Region and the HELCOM BSAP;

4. take concrete steps to ensure that strategies and programs for the Baltic Sea Region, such as the emerging so-called EU Strategy for the Baltic Sea Region, are closely attuned to and coordinated with the Northern Dimension, in order to secure a mutual cooperation on an equal basis between Russia, Iceland, Norway and EU, and to incorporate the interests of the non-EU Baltic Sea Regions states in the strategies;

5. Support the abilities to develop bankable projects for the implementation of the HELCOM Baltic Sea Action Plan, involving the financial support to the project development fund managed by Nordic Investment Bank (NiB) and Nordic Environment Finance Corporation (NEFCO);

6. ensure that citizens are kept informed and involved in the planning and implementation of strategies and projects that influence the development of the Baltic Sea Region; NGO's play an invaluable role both as opinion-makers and independent experts, and their views, warnings and advice should be taken seriously;

7. take concerted and solidaric measures to deal with the causes and consequences of the current economic recession; a mutually supportive and successful regional approach would also contribute to the positive branding of the Baltic Sea Region and to the credibility and usefulness of regional cooperation;

Regarding Maritime Safety and Security in the Region, to

8. encourage active cooperation within the International Maritime Organization (IMO) on the development of relevant measures to reduce the environmental impacts of shipping in the Baltic Sea, recognizing that IMO rules and regulations are the basis for maritime development of any region, and that the regulations should be developed according to current challenges;

9. promote continuous initiatives, support and concrete measures within the field of Maritime Safety, such as increasing the use of pilots in narrow and difficult international shipping lanes, and enhancing the joint preparedness to tackle spills of oil and hazardous substances;

10. promote and support concrete projects to implement maritime spatial planning in the Baltic Sea Region, encouraging cross-sectoral and transnational coordination of resources, and thereby holding up the Baltic Sea Region as a model region;

11. support the BSSSC Five Point Action Plan "Clean Baltic Shipping", aimed at, i.a., reducing nitrogen and sulphur oxides emissions in ports by using shore-to-ship power supply, minimizing sewage discharge from ships,

reducing the environmental load from cruise shipping, encouraging sustainable port management, and stimulating research and development of green and clean maritime technologies;

12. support the designation of the Black Sea, the Mediterranean Sea, the North-East Atlantic and the Irish Sea as Sulphur Emission Control Areas (SECA), as is already the case with the Channel, the North Sea and the Baltic Sea, provided the criteria for such a designation are fulfilled;

13. consolidate and further develop the progress made within the fields of maritime safety and ship traffic monitoring, on the one hand with a view to improving monitoring and separation of the growing maritime traffic, especially in connection with hazardous cargo and severe winter conditions, and on the other hand with a view to monitoring the Baltic Sea for the purpose of environmental protection, fishing and combating crime;

14. join and support the Surveillance Cooperation Baltic Sea (SUCBAS) with the purpose of improving maritime situational awareness across the entire Baltic Sea and approaches in support of maritime safety, maritime security, protection of the environment and countering illegal activities in the maritime environment;

15. contribute to the efforts of the Baltic Sea Region Harmonisation Working Group on Vessel Traffic Services (VTS) and Ship Reporting Systems (SRS) established to harmonise and integrate VTS and SRS operation to ensure that all systems assist safe navigation of ships in an optimised and uniform manner;

16. join and support the initiatives under the Single Hull Tanker and Banned Vessel monitoring project, developed jointly by HELCOM and the European Maritime Safety Agency, for the purpose of further improving maritime safety and supporting the Port State Control authorities with the aim to eliminate the operation of sub-standard ships in the Baltic, and ensure that the maritime transport operates in a safe, secure and environmentally friendly way;

Regarding Civil Security in the Region, to

17. enhance cooperation and coordination on civil security issues in general, in order to foster a joint and comprehensive understanding of the risks and threats facing the Baltic Sea Region, as well as strategies and measures to counter them;

18. step up strategic and operational cooperation between law enforcement authorities and other relevant actors in order to strengthen the joint capacity to identify, monitor and take forceful action against organized cross-border crime, such as trafficking in human beings, drug trafficking, illicit trade, corruption, money laundering, illegal migration, illegal labour, hate crimes, and others;

19. intensify cooperation against trafficking in human beings, placing emphasis on, i.a., preventive measures, protection and support – by means of e.g.

safehouses – for victims and people at risk, as well as strategies and measures against the root causes of trafficking;

20. improve and coordinate data collection concerning the scale of the problems of trafficking in human beings in order to provide a realistic basis for the development of adequate measures to fight the problem;

21. carry out the adoption, implementation and coordination of proper legislation – in accordance with relevant UN and Council of Europe protocols and conventions of which they are parties – against trafficking in human beings, which targets all forms of exploitation and includes measures to assist victims;

22. strengthen cooperation on crisis management and civil protection against natural, technological and man-made risks and emergencies, e.g. by coordinating planning, prevention and resources, and by streamlining existing arrangements within a comprehensive region-wide framework;

23. take concerted action to reinforce IT security by analyzing, detecting and managing cyber crimes, and by launching defensive and protective measures against the disruption of critical infrastructure systems;

Regarding Climate Change and Energy Issues in the Region, to

24. actively work for a new international climate agreement, addressing all relevant climate change risk factors in accordance with their impact;

25. develop a coherent energy strategy for the Baltic Sea Region, in order to enhance security of energy supply, increase the use of renewable energy, and strengthen interconnection between countries, for instance by interconnected transmission lines that will gradually develop into a smart grid between the countries and the off-shore windmill parks;

26. launch action plans for the propagation of Combined Heat and Power (CHP) and for building renovation and housing innovation, for the purpose of improving energy efficiency and energy-saving;

27. use the present economic crisis as an opportunity to promote qualitative growth in the Baltic Sea Region, for instance by directing financial packages, investment plans and subsidies, as well as international financial resources, towards renewable energy production, energy efficiency investments, CHP, efficient district heating systems and interconnecting the electricity grid;

28. establish a common regional training programme to strengthen the joint capacities in energy planning, for instance by developing the exchange of experiences and promoting best practices among officials at local and national level;

Regarding Labour Market and Social Affairs, to

29. make systematic and coordinated efforts to identify barriers to the devel-

opment of cross-border labour markets and mobility, in accordance with the political recommendations in the final report of the BSPC Working Group on Labour Market and Social Welfare, and to carry out practical measures to dismantle and prevent such barriers;

30. make labour market and social welfare issues a priority task on the agenda of the CBSS, taking into account the work and results of the Baltic Sea Labour Network (BSLN);

31. strengthen the existing information centres in the Baltic Sea Region and to establish new centres in locations where the number of cross-border commuting is growing but where centres do not exist; the information centres should have the capacity and mandate to provide comprehensive and official information on social security, employment legislation and tax legislation in all the languages spoken on both sides of the border, including, where applicable, minority languages;

32. foster regular dialogue between associations representing cross-border workers, trade unions, employers and political decision-makers, and strengthen cooperation regarding cross-border labour markets via the establishment of councils for border regions and the development of networks; likewise, an exchange of experience should be organised regarding the work of the information centres throughout the Baltic Sea Region;

33. enhance transport and logistic capacities in border regions, especially as regards public transport, in order to facilitate cross-border commuting and to promote economic growth; efforts undertaken should be compatible with the overall objectives of the Northern Dimension Partnership on Transport and Logistics;

34. take concerted action to exchange and implement best practices regarding training and employment of young people in the Baltic Sea Region, including cooperative activities between schools, social partners, public authorities and civil society, and paying special attention to disadvantaged groups;

35. begin giving pupils an introduction to the world of work two years before they leave secondary school, propose agreements between governments and the social partners to ensure sufficient training places are created, and ensure that, in the case of youth unemployment, the employment agencies offer integration plans and, after three months of unemployment at the latest, further training, the opportunity to gain additional qualifications, training places or jobs;

Furthermore the Conference

36. confirms its support to the CBSS in its transformation towards a more focused and target-oriented organization, and in realizing the political and operational priorities of the CBSS, hence looks forward to ongoing cooperation with CBSS;

37. agrees – concerning the year 2009–2010 – that the Enlarged Standing Committee should convene twice a year and the Standing Committee convene twice a year with the Standing Committee open for observers from national and regional parliaments that are not represented in the Standing Committee;

38. asks the Standing Committee to establish a Working Group on Integrated Maritime Policy, especially infrastructure and logistics, and a Working Group on Civil Security, especially trafficking in human beings, to submit reports to the 20th BSPC;

41. adopts the amended Rules of Procedure, to take effect after the closure of 18th BSPC;

42. welcomes with gratitude the kind offer of the Åland Islands to host the 19th Baltic Sea Parliamentary Conference in Mariehamn on 29–31 August 2010.

BILAGA 7

First Northern Dimension Parliamentary Forum

Final Statement

26 February 2009

Members of the European Parliament, of the Baltic Sea Parliamentary Conference, of the Conference of Parliamentarians of the Arctic Region, of the Baltic Assembly, of the Nordic Council, of the West Nordic Council and of the network of Barents parliamentarians met in the European Parliament in Brussels on 25-26 February 2009 at the First Northern Dimension Parliamentary Forum to discuss the development of the Northern Dimension Policy in the Baltic Sea Region and in the Arctic Region and to coordinate the policies of the parliamentary bodies within the Northern Dimension region.

The First Northern Dimension Parliamentary Forum

A. having regard to the first ministerial meeting of the renewed Northern Dimension held in St Petersburg, 28 October 2008 where the ministers expressed their satisfaction with the level of cooperation between the Northern Dimension and the four Regional Councils in the North: the Barents Euro-Arctic Council, the Council of the Baltic Sea States, the Nordic Council of Ministers and the Arctic Council;

B. having regard to the Northern Dimension Policy Framework Document and the Political Declaration on the Northern Dimension Policy approved on 24 November 2006, welcomes the updated, more permanent, high profile, and structured Northern Dimension Policy, based on the principles of co-ownership of the four equal partners (Iceland, Norway, Russia, and the EU), that came into force on 1 January 2007;

1. underlines the importance and value of parliamentarians from different countries to meet and discuss issues of common concern;
2. emphasizes that the Parliamentary Forum shall not take the shape of a new institution, but rather a recurrent place for representatives of the different parliamentary bodies in the north;
3. supports the overall aim of the Northern Dimension to provide a common framework for the promotion of dialogue and concrete cooperation, strengthening stability, well-being and intensified economic cooperation, promotion of economic integration and competitiveness and sustainable development in Northern Europe;
4. encourages the partners of the Northern Dimension to focus on issues of specific relevance in the North such as its fragile environment, public health and social issues, cultural and indigenous peoples issues;

5. is deeply concerned of the effect of climate change on sustainability of the lives of the indigenous people in the Arctic region, in terms of both the general environment and the natural habitat, and underlines that any international decisions relating to these issues must fully involve and take account of all peoples and nations of the Arctic;
6. recognizes the increased importance of the Baltic Sea Region;
7. encourages close coordination between the Baltic Sea Strategy and the new Northern Dimension. The Northern Dimension provides a joint overall framework for mutual cooperation on an equal basis between EU, Russia, Iceland and Norway. In order for the Baltic Sea Strategy to be efficient, it needs to be aligned with the Northern Dimension policy;
8. promotes coordination between intergovernmental actors and other stakeholders in the Baltic Sea Region, for the sake of environmental and financial efficiency, encouraging the evolution of a division of labour and responsibilities in accordance with their respective objectives and competencies;
9. underlines the need for coherent and targeted leadership in order to drive the issues of the Baltic Sea Region. The Baltic Sea Strategy could contribute to the Northern Dimension process by bolstering the vertical and horizontal dialogue between stakeholders and actors of the Region. A closer synchronization of the actors would strengthen both their individual and their combined impact. Cooperation in the Region should be strengthened by building networks, not institutions;
10. stresses the need to implement the HELCOM Baltic Sea Action Plan (BSAP) and supports the work of the BSAP Implementation Group;
11. highlights that more knowledge is needed about climate change, its consequences for society, and our preparedness and capabilities to adapt to change. More effective actions – by means of e.g. technology transfer, research and development, and vocational training – should be promoted in order to reduce pollution and emissions and to develop renewable energy, energy efficiency and energy savings in all sectors in the Baltic Sea Region;
12. supports action and investments by Northern Dimension participants, and the maritime industry, to put appropriate resources in place to provide for emergency response capabilities, search and rescue capabilities, and specific spill response capabilities, as the Oceans open to marine shipping, and to take preventive measures to avoid shipping accidents;
13. recommends to extend cooperation to reduce the vulnerability and improve the adaptability to the consequences of climate change, as well as to the enhancement of the capacity to prevent and manage adverse consequences of climate change (such as natural hazards and technological accidents);
14. underlines the need to coordinate and cooperate on strategies before the COP-15 in 2009 (Copenhagen) in order to provide consolidated support from the Baltic Sea Region and the Arctic Region to ambitious measures for the mitigation of man-made CO₂ emissions;

15. expresses satisfaction over the newly established Northern Dimension partnership on transport and logistics and underlines the importance of infrastructure in creating sustainable and prosperous societies;
16. underlines the importance of environmental considerations when developing the partnership on transport and logistics, using environmentally friendly technologies and solutions;
17. asks for reports on the implementation of the partnerships within the Northern Dimension, to be presented at the next Northern Dimension Parliamentary Forum;
18. calls on the President of the European Parliament to forward this final statement to the speakers of the parliaments and to the governments of Iceland, Norway and Russia, to the institutions of the European Union and to the national parliaments of the European Union;
19. welcomes with gratitude the kind invitation of the Norwegian Parliament to host the Second Northern Dimension Parliamentary Forum in 2011.